னால் அசைகின்ற ஜில்பாக்குடுமிகளையுடைய, **तौ भ्रातरौ** - அந்த ஸஹோதரர்களான ராமலக்ஷ்மணர்களை, **आशिषां** - ஆசீர்வாதங்களுக்கு, **अनुपदं** - உடனே (பிறகு), **दर्भपाटिततलेन** - தர்ப்பைகளால் கிழிக்கப்பட்ட (கீறப்பட்ட) உள்ளங் கையையுடைய, **पाणिना** - கையினால், **समस्पृशत्** - தடவினார்.

प्रणामेन चलाः काकपक्षाः ययोः तौ = प्रणामचलकाकपक्षकौ.

अवभृथे आप्लुतः = अवभृथाप्लुतः.

दर्भैः पाटितं तलं यस्य सः = दर्भपाटिततलः, तेन ॥

सः तौ समस्पृशत् A. V. तेन तौ समस्पृश्येताम् P. V.

30. **संभृतक्रतुः** - தயார் செய்யப்பட்ட யாகத்திற் குரிய பொருள்களையுடைய, **मैथिलः** - மிதிலை ராஜனான ஜனகன், **तं** - அந்த விசுவாமித்திர முனிவனை, **न्यमन्त्रयत** - அழைத்தார்; **वशी** - இந்திரியங்களை (ஐம்புலன்களை) அடக்கிய, **सः** - அந்த முனிவர், **मिथिलां** - மிதிலா பட்டணத்திற்கு, **व्रजन्** - செல்லும்பொழுது, **तद्धनुःश्रवणजं** - அந்த ஜனகருடைய வில்லின் கேள்வியினால் உண்டான, **कुतूहलं** - ஆவலை (அவாவை), **बिभ्रतौ** - தரிக்கின்ற, **राघवौ अपि** - ராமலக்ஷ்மணர்களையும், **निनाय** - அழைத்துச் சென்றார்.

संभृतः क्रतुः येन सः = संभृतक्रतुः .

मिथिलायाः ईश्वरः = मैथिलः .

तस्य धनुः = तद्धनुः, तस्य श्रवणं तेन जातम् = तद्धनुःश्रवणजम्.

बिभ्रतौ - Acc. dual of the present prticiple of भृ III conj. U.

निनाय - For Conjucation see sloka 14.

सः राघवौ अपि मिथिलां निनाय A. V.

तेन राघवौ अपि मिथिलां निन्याते P. V.

S. S. L. C. EXAMINATION 1950.

'A' GROUP

SANSKRIT NOTES

FOR THE

S.S.L.C. Public Examination '50

WORD FOR WORD MEANINGS, (FULL VIGRAHAS & GRAMMATICAL PECULIARITIES, ALLUSIONS & CONJUGATIONS)

BY

V. RAMASUBRAMANYA SASTRIGAL

Vyakarna Siromani and Vyakarna Vidwan of Pudukottah and Mysore.

Senior Sanskrit Pandit, P. S. High School, Mylapore.

AMBIKA BROTHERS

PUBLISHERS

MYLAPORE :: MADRAS

 1949 [*Price* **Rs. 2-12-0**

First Edition—July—1949

Printed at the Bharati Vijayam Press, Triplicane, Madras. 7-49
and Published by Ambika Bros., Madras, P. I. C. No. M.S. **32**.

॥ शिवाभ्यां नमः ॥

॥ रघुवंशमङ्गळश्लोकः ॥

वागर्थाविव - வார்த்தையும் பொருளும்போல **संपृक्तौ** - சேர்ந்திருப்பவர்களும், **जगतः** - உலகத்திற்கு, **पितरौ** - தாய் தந்தையர்களும் ஆன **पार्वतीपरमेश्वरौ** - பார்வதீ பரமேசுவரர்களை **वागर्थप्रतिपत्तये** - வார்த்தை அர்த்தம் இவைகளுடைய (களின்) சரியான அறிவிற்காக **वन्दे** - நான் நமஸ்கரிக்கின்றேன்.

वाक् च अर्थश्च=वागार्थौ, वागार्थौ इव वागर्थाविव। This word should be taken as one word (Compound.)

माता च पिता च=पितरौ also **मातापितरौ** and **मातरपितरौ। पार्वती च परमेश्वरश्च=पार्वतीपरमेश्वरौ ॥ वाक् च अर्थश्च=वागर्थौ, तयोः प्रतिपत्तिः तस्यै॰**

वन्दे Present Ist pers. sing of **वन्द्** to salute.

वन्दे	वन्दावहे	वन्दामहे
वन्दसे	वन्देथे	वन्दध्वे
वन्दते	वन्देथे	वन्दन्ते

N.B.—சிலர் '**पार्वतीपरमेश्वरौ**' என்பதற்கு **पार्वतीं पाति इति=पार्वतीपः, रमायाः ईश्वरः=रामेश्वरः, पार्वतीपश्च रमेश्वरश्च=पार्वतीपरमेश्वरौ** என்று விக்ரஹம் சொல்லி, பார்வதீபதியான சிவனையும் லக்ஷ்மிபதியான விஷ்ணுவையும் என்றும் அர்த்தம் சொல்லுவார்கள்.

God Shiva and his mountain bride,
Like word and meaning unified,
The world's great parents, I beseech
To join fit meaning to my speech.—A. W. Ryder.

अहं पार्वतीपरमेश्वरौ वन्दे Active voice.

पार्वतीपरमेश्वरौ मया वन्द्येते Passive voice.

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

॥ रघुवंशे एकादशः सर्गः ॥

(1) कौशिकेन - விஸ்வாமித்ர முனிவரால், एत्य - வந்து, नृः - அந்த, क्षितीश्वरः - (தசரத)ராஜன், अध्वरविघातशान्तये - யாகத்தின் விக்னங்களின் நிவிருத்திக்காக, काकपक्षधरं-ஜில் பாக்குடுமியை (பக்கசிகைகளை) தரிக்கின்ற, रामं-இராமனை, याचितः किल- யாசிக்கப் பட்டான் அன்றோ, तेजसां- தேஜஸ் பெற்றவர்களுக்கு, वयः - (பால்யம், யௌவனம் முதலிய) வயது, न समीक्ष्यते हि - விசாரிக்கப் [கவனிக்கப்] படுவதில்லை அன்றோ.

कुशिकस्य गोत्रापत्यं पुमान् = कौशिकः, तेन.

क्षित्याः ईश्वरः = क्षितीश्वरः.

अध्वरस्य विघाताः=अध्वरविघाताः, तेषां, शान्तिः = अध्वरविघातशान्तिः, तस्यै ॥

धरतीति = धरः, काकपक्षाणां धरः, तं.

समीक्ष्यते - Passive present III person singular of ईक्ष् with सम्

N. B. "चूडापञ्चकमण्डनौ क्व नु शिशू" என்று பால ராமாயணத்தில் சொல்லியபடி ராஜ குமாரர்களுக்கு ஐந்து (5) சிகைகள் பிரஸித்தமானவை.

N. B. 'तेजसां' - Here this is used in the sense of 'तेजस्विनाम्'.

C. F. प्रकृतिरियं सत्त्ववतां न खलु वयस्तेजसो हेतुः ।

कौशिकः एत्य तं क्षितीश्वरं, काकपक्षधरं रामं याचितवान् किल - Active voice.

(2) लब्धवर्णभाक् - வித்வான்களை ஸேவிக்கின்ற, (सः - அந்த அரசன்) कृच्छ्रलब्धमपि - கஷ்டப்பட்டு அடையப் பட்டபோதிலும், तं - அந்த ராமனை, मुनये - (விச்வாமித்திர) முனிவருக்கு, सलक्ष्मणं - லக்ஷ்மணனோடுகூட, दिदेश - கொடுத்தான். असुप्रणयिनां உயிரை வேண்டிக்கொள்ளுபவர் களுடைய, अर्थिता अपि - யாசனை (விண்ணப்பம்) கூட, रघोः - ரகுவின், कुले - வம்சத்தில், कदाचित् - ஒரு பொழுதும், न व्यहन्यत - கெட்டு (வீணாக)ப் போகவில்லை (வீணாக்கப்பட்டதில்லை).

N. B.—"யாசகர்களுக்கு உயிரைக்கூடக் கொடுக்கும் குணமுடைய ரகுவம்சத்தரசர்களுக்கு புத்திரனைக் கொடுப்பது ஆச்சர்யப்படத்தக்கதில்லை" என்பது கருத்து.

लब्धाः वर्णाः यैस्ते = लब्धवर्णाः = तान् भजते इति = लब्धवर्णभाक् ॥

अर्थः (असन्निहितः) अस्यास्तीति or अर्थयते इति = अर्थी, तस्य भावः ॥

कृच्छ्रेण लब्धः = कृच्छ्रलब्धः, तम् ॥

लक्ष्मणेन सह वर्तते इति = सलक्ष्मणः, तम्.

असुषु प्रणयिनः, तेषाम् ।

दिदेश Perf. III pers. sing. of दिश्

दिदेश	दिदिशिव	दिदिशिम
दिदेशिथ	दिदिशथुः	दिदिश
दिदेश	दिदिशतुः	दिदिशुः

व्यहन्यत - Pass. Imperf. III pers. sing. of **हन्** with **वि**.

सः सलक्ष्मणं तं दिदेश A.V. **तेन सलक्ष्मणः सः दिदिशे** P.V.

(3) **पार्थिवः** - *அரசன்*, **तयोः** - *அவ்விருவர்களுடைய*, **निर्गमाय**-*புறப்படுதலுக்காக*, **पुरमार्गसंस्क्रियां**- *பட்டணத்தின் வழி (தெருக்) களுக்கு (தூசிகளில்லாமல் பெருக்கி ஜலம் விட்டு புஷ்பம் வைத்தல் முதலிய) ஸம்ஸ்காரத்தை (சிங்காரத்தை)*, **यावत्** - *எதற்குள்*, **आदिशति** - *கட்டளையிடுவாரோ*, **तावत्** - *அதற்குள்*, **मरुत्सखैः** - *காற்றோடு கூடியவைகளும்*, **सपुष्पजलवर्षिभिः** - *புஷ்பங்களோடுகூட ஜலத்தைப் பொழிகின்றவைகளுமான*, **घनैः** - *மேகங்களால்*, **सा**-*அந்த சிங்காரம்*, **आशु**-*சீக்கிரம்*, **विदधे** - *செய்யப்பட்டது.*

पृथिव्याः ईश्वरः = पार्थिवः.

पुरस्य मार्गाः = पुरमार्गाः, तेषां संस्क्रिया, ताम्.

मरुतः सखायः = मरुत्सखाः, तैः.

Gra. Pec. '**सखि**' at the end of a **तत्पुरुष** compound becomes '**सख**', as **रामस्य सखा = रामसखः**.

पुष्पैः सह वर्तते इति = सपुष्पं, सपुष्पं जलं = सपुष्पजलं, तत् वर्षन्तीति = सपुष्पजलवर्षिणः, तैः.

विदधे - Pass. Perf. III sing. of **धा** with **वि**.

विदधे	**विदधिवहे**	**विदधिमहे**
विदधिषे	**विदधाथे**	**विदधिध्वे**
विदधे	**विदधाते**	**विदधिरे**

(4) **निदेशकरणोद्यतौ**-*கட்டளையைச் செய்வதில் முயற்சியையுடைய (தயாராக இருக்கின்ற)*, **धन्विनौ** - *வில்லாளிகளான*, **तौ** - *அவ்விருவர்களும்*, **पितुः** - *தந்தையின்*, **चरणयोः**-

கால்களில், **निपेततुः**-விழுந்தார்கள் (ஸாஷ்டாங்கமாக நமஸ் கரித்தார்கள்). **भूपतेरपि** - அரசனுடையவும், **बाष्पबिन्दवः** - கண்ணீர்த் திவிலைகள், **प्रवत्स्यतोः** -பிரயாணம் செய்யப்போகின்ற, **नम्रयोः** - நமஸ்காரம் செய்கின்ற, **तयोः** - அவ்விருவர் களுடைய, **उपरि** - மேலே, [**निपेतुः** - விழுந்தன].

निदेशस्य करणं = निदेशकरणं, तस्मिन् उद्यतौ = निदेश-करणोद्यतौ.

धन्व अनयोः अस्तीति=धन्विनौ.

बाष्पाणां बिन्दवः = बाष्पबिन्दवः.

भुवः or **भुवाः पतिः = भूपतिः - तस्य.**

N. B. Note the difference between **पति** and **भूपति** in declension — **भूपति** is to be declined like **हरि**, but **पति** is to be declined like **हरि** except in the following cases.—

Instr. **पत्या**, Dat. **पत्ये**, Abla. **पत्युः**, Geni. **पत्युः**, Loc. **पत्यौ**

प्रवत्स्यतोः Genitive dual of 2nd future participle of **वस्** with **प्र.**

निपेततुः - Perfect 3rd pers. dual of **पत्** with **नि.**

निपपात / निपपत	निपेतिव	निपेतिम
निपेतिथ	निपेतथुः	निपेत
निपपात	निपेततुः	निपेतुः

5. **पितुः** - தந்தையின், **नयनजेन** - கண்களிலிருந்து உண்டான, **वारिणा** - ஜலத்தினால், **किंचित्** - கொஞ்சம் **उक्षितशिखण्डकौ**-நனைக்கப்பட்ட சிகையையுடைய, **धन्विनौ**-வில்லாளிகளான, **तौ उभौ**-அவ்விருவர்களும், **पौरदृष्टिकृतमार्ग**-

तोरणौ-பட்டணத்து ஜனங்களுடைய பார்வைகளால் செய்யப்பட்ட தெருத்தோரணங்களையுடையவர்களாய், **तम् ऋषिं** அந்த முனிவரை, **अन्वगच्छताम्** பின்தொடர்ந்தார்கள்.

नयनात् जातम् = नयनजं, तेन·

उक्षितः शिखण्डः ययोः तौ = उक्षितशिखण्डकौ ॥

पुरे भवाः = पौराः, तेषां दृष्टयः = पौरदृष्टयः, ताभिः कृतानि मार्गतोरणानि ययोः तौ = पौरदृष्टिकृतमार्गतोरणौ ।

अन्वगच्छताम् Imperf. III sing· of गम् with अनु.

तौ तमृषिम् अन्वगच्छताम् A. V.

ताभ्यां सः ऋषिः अन्वगम्यत P. V.

6. **ऋषिः** - முனிவர், **लक्ष्मणानुचरमेव** லக்ஷ்மணனை மட்டும் அனுசரனாக (பின்தொடருபவனாக) உடைய, **राघवं**-ராமனை, **नेतु** - அழைத்துச் செல்ல, **ऐच्छत्** - விரும்பினார் **इति** - என்பதனால், **असौ** - இந்த, **नृपः** - அரசன். **आशिषं** - ஆசீர்வாதத்தை (மட்டும்), **प्रयुयुजे** - பிரயோகித்தார் (கூறினார்); **वाहिनीं** - சேனையை, **न प्रयुयुजे** - அனுப்பவில்லை. **हि** - ஏனென்றால், **सा** - அந்த ஆசீர்வாதமே, **तयोः** - அவ்விருவர்களுடைய, **रक्षणविधौ** - ரட்சணையின் காரியத்தில், (காப்பதில்) **क्षमा** - ஸாமர்த்தியமுள்ளது.

लक्ष्मणः अनुचरः यस्य सः = लक्ष्मणानुचरः, तं.

रघोः गोत्रापत्यं पुमान् = राघवः, तम्.

रक्षणस्य विधिः = रक्षणविधिः, तस्मिन्.

नेतुम् ऐच्छत् - one word - अनिनीषत्.

प्रयुयुजे - Perf. III sing. of युज् with प्र.

प्र - युयुजे	युयुजिवहे	युयुजिमहे
प्र - युयुजिषे	युयुजाथे	युयुजिध्वे
प्र - युयुजे	युयुजाते	युयुजिरे

असौ नृपः आशिषं प्रयुयुजे A. V.
अमुना नृपेण आशीः प्रयुयुजे P. V.
ऋषिः राघवं नेतुम् ऐच्छत् A. V.
ऋषिणा राघवः नेतुम् ऐष्यत P. V.
N. B.—Note the declension of आशिस् ।
'वाहिनी' also means 'a river'.

7. **मातृवर्गचरणस्पृशौ** - தாய்மார்களின் கூட்டத்தின் கால்களைத் தொடுகின்ற (தாய்மார்களுக்கு நமஸ்காரம் செய்த), (तौ அந்த ராம லக்ஷ்மணர்கள்), **महौजसः** - மிகுந்த தேஜஸையுடைய, **मुनेः** - முனிவருடைய, **पदवीं** - (முனிவர் போகும்) வழியை, **प्रपद्य** - அடைந்து, **महौजसः** - மிக்க தேஜஸ் பெற்ற, **भास्करस्य** - ஸூரியனுடைய, **गतिवशात्** - (மேஷம், விருஷபம் முதலிய ராசிகளில்) ஸங்கிரமணவசத்தினால், **प्रवर्तिनौ** - ஏற்படுகின்ற, **मधुमाधवौ इव** - சித்திரை வைகாசி மாதங்கள்போல, **रेजतुः** - விளங்கினார்கள்.

मातॄणां वर्गः = मातृवर्गः, तस्य चरणान् स्पृशतः इति = मातृवर्गचरणस्पृशौ ॥

महत् ओजः यस्य सः = महौजाः, तस्य.

मधुश्च माधवश्च = मधुमाधवौ.

रेजतुः - Perfect 3rd person dual of राज् to shine.

रराज	रराजिव / रेजिव	रराजिम / रेजिम
रराजिथ / रेजिथ	रराजथुः / रेजथुः	रराज / रेज
रराज	रराजतुः / रेजतुः	रराजुः / रेजुः

N. B.—இங்குள்ள உபமானத்தால் ராஜகுமாரர்கள் முனிவருடைய பக்கங்களில் செல்லவில்லை என்றும் ராமர் முனிவரையும், இலக்ஷ்மணன் ராமரையும் பின்தொடர்ந்தார் கள் என்றும் தெரிகிறது.

C. F. विश्वामित्रो ययावग्रे ततो रामो महायशाः ।
काकपक्षधरो धन्वी तं च सौमित्रिरन्वगात् ।

8. **वीचिलोलभुजयोः**:- அலைகள்போல அசைகின்ற கைகளையுடைய, **तयोः** - அவர்களுடைய, **गतं** - நடை, **चपलमपि**- சஞ்சலமாக இருந்தபோதிலும் (கட்டுப்பாடுக்கு அடங்காததாகவும் முரடாகவும் இருந்தபோதிலும்), **शैशवात्** - பால்யத்தினால், **तोयदागमे**- மழை காலத்தில், **उद्भयभिद्ययोः** - உத்யம் பித்யம் என்ற நதிகளுடைய, **नामधेयसदृशं** - பெயருக்குத் தகுந்த, **विचेष्टितम् इव**-செய்கைபோல, **अशोभत**- விளங்கிற்று.

उज्झति उदकम् इति = उद्ध्यः:-ஜலத்தைப் பெருக விடுதல் என்பது "उध्य" நதியின் பெயருக்குத் தகுந்த செய்கை.

भिनत्ति कूलम् इति = भिद्यः:- கரையைஉடைத்தல் என்பது "भिद्य" நதியின் பெயருக்குத் தகுந்த செய்கை.

वीचयः इव लोलौ तौ = वीचिलोलौ, तौ भुजौ ययोः तौ = वीचिलोलभुजौ, तयोः ॥

शिशोः भावः - शैशवं, तस्मात् ।

तोयं यच्छन्तीति = तोयदाः, तोयदानाम् आगमः यस्मिन् (काले) सः = तोयदागमः, तस्मिन्.

नामैव = नामधेयं, तस्य सदृशं = नामधयेसदृशं.

9. **मणिकुट्टिमोचितौ** - ரத்தினங்கள் இழைக்கப்பட்ட தரையில் பழகத்தக்க, **तौ**- அவ்விருவர்களும், **मुनिप्रदिष्टयोः**-

முனிவரால் உபதேசிக்கப்பட்ட, **बलातिबलयोः**-பலை, அதிபலை என்ற, **विद्ययोः** வித்தைகளுடைய (மந்திரங்களுடைய), **प्रभावतः**-மஹிமையினால், **मातृपार्श्वपरिवर्तिनौ इव** - தாயின் அருகில் இருப்பவர்கள் போல, **पथि**- வழியில், **न मम्लतुः** களைப்பை அடையவில்லை.

बला च अतिबला च, तयोः ।

मणिभिः निबद्धः कुट्टिमः = मणिकुट्टिमः, तस्मिन् उचितौ = मणिकुट्टिमोचितौ.

मुनिना प्रदिष्टे = मुनिप्रदिष्टे, तयोः ।

मातुः पार्श्वे = मातृपार्श्वे, तस्मिन् परिवर्तेते इति = मातृपार्श्वपरिवर्तिनौ.

N. B. Note the declension of 'पथिन्'

	S.	D.	P.
Nom. & Voc.	पन्थाः	पन्थानौ	पन्थानः
Acc.	पन्थानं	पन्थानौ	पथः
Ins.	पथा	पथिभ्यां	पथिभिः
Dat.	पथे	पथिभ्यां	पथिभ्यः
Abl.	पथः	पथिभ्यां	पथिभ्यः
Gen.	पथः	पथोः	पथाम्
Loc.	पथि	पथोः	पथिषु

मम्लतुः - Perf. III. pers. dual of म्लै

मम्लौ	मम्लिव	मम्लिम
मम्लिथ / मम्लाथ	मम्लथुः	मम्ल
मम्लौ	मम्लतुः	मम्लुः

10. **वाहनोचितः** - வாகனங்களில் (ரதம், யானை, குதிரை முதலியவைகளில்) பழகின, **सानुजः** - தம்பியோடு

கூடிய, **राघवः**- ராமன், **पुराविदः**- முன் சரித்திரங்களை (புராணங்களை) அறிந்தவரும், **पितृसखस्य** - தந்தையின் நண்பருமான, (**मुनेः** - முனிவருடைய), **पूर्ववृत्तकथितैः** - முன் நடந்த கதைகளால், **उह्यमानः इव** - சுமக்கப்படுபவன் (தூக்கிக்கொண்டுபோகப்படுபவன்) போல, **पादचारमपि**- கால்நடையையும் (கால் நடையாலுள்ள கஷ்டத்தையும்), **न व्यभावयत्** - அறியவில்லை.

वाहनेषु उचितः = वाहनोचितः ।

पुरा वेत्ति इति = पुरावित् - तस्य.

पादाभ्यां चारः, तम् ॥

पितुः सखा = पितृसखः, तस्य· Note the G P. here.

पूर्वाणि वृत्तानि = पूर्ववृत्तानि, पूर्ववृत्तानां कथितानि = पूर्ववृत्तकथितानि, तैः.

N. B.—இந்த ச்லோகத்தில், "**पादचारमपि**" என்றவிடத்திலுள்ள '**अपि**' என்பதை "**वाहनोचितः**" என்பதோடு சேர்த்து "வாகனங்களில் பழகினவனு யிருந்தபோதிலும் கால் நடையை அறியவில்லை" என்றும் அர்த்தம்.

व्यभावयत् Causal Imperf. III Pers. sing· of **भू** with **वि ।**

राघवः पादचारं न व्यभावयत् A. V.

राघवेण पादचारः न व्यभाव्यत P. V.

11. **तौ**- அந்த ராம லக்ஷ்மணர்களை, **सरांसि** - குளங்கள், **रसवद्भिः**-ருசியுள்ள, **अम्बुभिः**- ஜலங்களாலும், **पतत्रिणः**- பறவைகள், **श्रुतिसुखैः** - காதுக்கினிமையான, **कूजितैः** - ஸ்வரங்களாலும் (நாதங்(கூவுதல்)களாலும்), **वायवः** - காற்றுகள், **सुरभिपुष्परेणुभिः** - வாஸனையுள்ள புஷ்பங்களின்

தூள்களாலும், **जलदाः** - மேகங்கள், **छायया च** - நிழலாலும்
सिषेविरे - சேவித்தன.

रसः एषु अस्ति इति = रसवन्ति, तैः.

सुखयन्तीति = सुखानि, श्रुतीनां सुखानि = श्रुतिसुखानि, तैः.

पतत्रे (पतन्तं त्रायेते इति) एषां स्तः इति = पतत्रिणः ॥

सुरभीणि पुष्पाणि = सुरभिपुष्पाणि, तेषां रेणवः = सुरभिपुष्परेणवः, तैः *or* सुरभयः पुष्परेणवः, तैः

जलं यच्छन्तीति = जलदाः ।

सिषेविरे - Perf. III person plural of सेव्.

सिषेवे	सिषेविवहे	सिषेविमहे
सिषेविषे	सिषेवाथे	सिषेविध्वे (ढ्वे)
सिषेवे	सिषेवाते	सिषेविरे

सरांसि तौ सिषेविरे A. V. सरोभिः तौ सिषेवाते P. V.

12. **तपस्विनः** - முனிவர்கள், **लघुना** - இஷ்டமான (பிரியமான or விரும்பத்தக்க), **तयोः**-அவ்விருவர்களுடைய, **दर्शनेन** - தர்சனத்திஞல், **यथा** எப்படி, **प्रीतिं** - ஸந்தோஷத்தை, **आपुः** - அடைந்தார்களோ, **तथा** - அப்படி, **कमल - शोभिनां** - தாமரைப் புஷ்பங்களால் சோபிக்கின்ற, **अम्भसां** - ஜலங்களின், **दर्शनेन** - தர்சனத்திஞல், **प्रीतिं** - சந்தோஷத்தை, **न आपुः** - அடையவில்லை; **परिश्रमच्छिदां** - களைப்பை நீக்குகின்ற, **शाखिनां** - மரங்களுடைய, **दर्शनेन च** பார்வையிஞலும், **प्रीतिं** - சந்தோஷத்தை, **न आपुः** அடையவில்லை.

कमलैः शोभन्ते इति = कमलशोभीनि, तेषां.

परिश्रमं छिन्दन्तीति = परिश्रमच्छिदः, तेषां.

शाखाः एषां सन्तीति = शाखिनः, तेषाम्.

तपः एषां अस्तीति = तपस्विनः ।

आपुः - Perf. III pers. plu. of आप्.

आप	आपिव	आपिम
आपिथ	आपथुः	आप
आप	आपतुः	आपुः

तपस्विनः प्रीतिम् आपुः A.V. तपस्विभिः प्रीतिः आपे P.V.

13. **आत्तकार्मुकः** - எடுத்துக்கொள்ளப்பட்ட வில்லையுடைய, **सः दाशरथिः** - அந்த தசரத புத்திரனாகிய ராமன், **स्थाणुदग्धवपुषः** - பரமசிவனால் எரிக்கப்பட்ட சரீரத்தையுடைய, **मदनस्य** - மன்மதனுடைய, **तपोवनं** - ஆச்ரமத்தை, **प्राप्य** - அடைந்து, **चारुणा** - அழகான **विग्रहेण** - சரீரத்தினால், **प्रतिनिधिः**-பிரதிநிதியாக (மன்மதனுக்கு ஸமானமாக), **अभवत्** - இருந்தான்; **कर्मणा** - காரியத்தினால் **न (अभवत्)** - இருக்கவில்லை.

आत्त p. p. p. of दा with आ।

कर्मणे प्रभवतीति = कार्मुकं, आत्तं कार्मुकं येन सः = आत्तकार्मुकः।

दशरथस्य अपत्यं पुमान् = दाशरथिः।

स्थाणुना दग्धं वपुः यस्य सः = स्थाणुदग्धवपुः, तस्य।

'स्थाणु' also means 'a pillar'.

'विग्रह' also means 'battle'.

14. **कौशिकात्**-விஸ்வாமித்திரரிடமிருந்து, **विदितशापया**-தெரிந்துகொள்ளப்பட்ட சாபத்தையுடைய, **सुकेतुसुतया** - ஸுகேதுவின் மகளான தாடகையினால், **खिलीकृते** - பாழாக (நிர்மானுஷ்யமாக) செய்யப்பட்ட, **पथि** - வழியில், **तौ**-அவ்விருவர்களும், **स्थलनिवेशिताटनी**- தரையில் வைக்கப்பட்ட வில்லின் நுனியையுடையவர்களாய், **लीलया एव**-விளை

யாட்டாகவே (சிரமமில்லாமலே), **धनुषी** - வில்களை- **अधिज्यतां** - பூட்டப்பட்ட (ஏற்றப்பட்ட) நாண்கயிற்றோடு கூடி யிருக்கும் தன்மையை, **निन्यतुः**- அடைவித்தார்கள்.

विदितः शापः यस्याः सा = विदितशापा, तया.

स्थले निवेशिते अटनी याभ्यां तौ ।

अधिकृते ज्ये ययोः ते = अधिज्ये, तयोर्भावः = अधिज्यता, तां

निन्यतुः - Perfect III person dual of नी.

निनाय / निनय	निन्यिव	निन्यिम
निनयिथ / निनेथ	निन्यथुः	निन्य
निनाय	निन्यतुः	निन्युः

तौ धनुषी अधिज्यतां निन्यतुः A. V.

ताभ्यां धनुषी अधिज्यतां निन्याते P. V.

15. **अथ** - பிறகு, **तयोः** - அவ்விருவர்களுடைய, **ज्यानिनादं** - நாண்கயிற்றின் சப்தத்தை, **गृह्णती** கிரஹித்து (கேட்டு)க் கொண்டு, **बहुलक्षपाच्छविः**-கிருஷ்ணபக்ஷத்திய ராத்திரியின் நிறமுடையவளும், **चलत्कपालकुण्डला**-அசைகின்ற கபாலங்களாகிய (மண்டையோடுகளாகிய) கர்ணாபரணங்களையுடையவளுமான, **ताडका**- தாடகை, **निबिडा**- அடர்ந்த, **बलाकिनी** - கொக்குகளையுடைய, **कालिका इव** - மேகக் கூட்டம்போல, **प्रादुरास** - தோன்றினாள்.

ज्यायाः निनादः = ज्यानिनादः, तम्.

बहुलस्य क्षपा = बहुलक्षपा, तस्याः इव छविः यस्याः सा = बहुलक्षपाच्छविः ।

कपाले एव कुण्डले = कपालकुण्डले, चले कपालकुण्डले यस्याः सा = चलत्कपालकुण्डला.

बलाकाः सन्ति अस्याम् इति=बलाकिनी·

N. B. 'आस' is an indeclinable(अव्यय) in the sense of 'बभूव'; or Perfect III person singular of अस् 'to shine' 1st Conjugation Parasamipadi.

The word 'ज्या' also means' the earth' and 'a mother'.

16. तीव्रवेगधुतमार्गवृक्षया- உக்கிரமான வேகத்தினால் அசைக்கப்பட்ட வழியிலுள்ள மரங்களையுடையவளும், प्रेतचीवरवसा-பிணங்களுடைய கந்தைத் துணிகளைத் தரித்துக் கொண்டிருப்பவளும், स्वनोग्रया - சப்தத்தினால் பயங்கரமானவளுமான, तया - அந்தத் தாடகையினால், पितृकाननोत्थया-சுடுகாட்டில் உண்டானதும், तीव्रवेगधुतमार्गवृक्षया- கடுமையான வேகத்தினால் அசைக்கப்பட்ட வழியிலுள்ள மரங்களையுடையதும், प्रेतचीवरवसास्वनोग्रया - பிணங்களுடைய கந்தைத் துணிகளாலும், மாம்ஸக் கொழுப்பினாலும், சப்தத்தினாலும் பயங்கரமானதுமான, वात्यया इव - காற்றுக் கூட்டத்தினால் (சுழற்காற்றினால்) போல, भरताग्रजः-ராமன், अभ्यभावि -எதிர்க்கப்பட்டான்.

तीव्रः वेगः=तीव्रवेगः, तेन धुताः मार्गवृक्षाः यया सा = तीव्रवेगधुतमार्गवृक्षा, तया·

प्रेतानां चीवराणि वस्ते इति=प्रेतचीवरवः, (Nor-वाः) तया.

स्वनेन उग्रा=स्वनोग्रा, तया, In the case of 'वात्या'.

प्रेतानां चीवरैः वसया स्वनेन च उग्रा=प्रेतचीवरवसास्वनोग्रा, तया·

पितृकानने उत्था=पितृकाननोत्था, तया ।

भरतस्य अग्रजः=भरताग्रजः ।

अभ्यभावि - Passive aorist III person singular of भू with अभि 'to rush upon'.

अभाविषि } अभविषि	अभाविष्वहि } अभविष्वहि	अभाविष्महि } अभविष्महि
अभाविष्ठाः } अभविष्ठाः	अभाविषाथाम् } अभविषाथाम्	अभाविढ्म (ध्वम्) } अभविढ्म् (ध्वम्)
अभावि	अभाविषाताम् } अभविषताम्	अभाविषत } अभविषत

तया भरताग्रजः अभ्यभावि P. V.

सा भरताग्रजम् अभ्यभूत् A. V.

17. उद्यतैकभुजयष्टि- உயர்த்தப்பட்ட ஒரு கையாகிய தடியை (கோலை) யுடையவளும், आयतीं - வருகின்றவளும், श्रोणिलम्बिपुरुषान्त्रमेखलां - இடுப்பில் தொங்குகின்ற மனிதர் களுடைய குடல்களாகிய ஒட்டியாணத்தையுடையவளு மான, तां- அந்தத் தாடகையை, विलोक्य - பார்த்து, राघवः - ராமன், वनितावधे - ஸ்திரீ வதத்திலுள்ள, घृणां - அரு வருப்பை or தயையை, पत्रिणा सह - பாணத்தோடுகூட, मुमोच - விட்டுவிட்டான்.

एकः भुजः=एकभुज, स एव यष्टिः=एकभुजयष्टिः, उद्यता एकभुजयष्टिः यस्याः, ताम्.

पुरुषाणां अन्त्राणि=पुरुषान्त्राणि, पुरुषान्त्राण्येव मेखला= पुरुषान्त्रमेखला; श्रोण्यां लम्बिनी=श्रोणिलम्बिनी; श्रोणिलम्बिनी पुरुषान्त्रमेखला यस्याः, ताम् ॥

वनितायाः वधः, तस्मिन् ।

मुमोच - Perfect 3rd pers. sing. of मुच्.

मुमोच	मुमुचिव	मुमुचिम
मुमोचिथ	मुमुचथुः	मुमुच
मुमोच	मुमुचतुः	मुमुचुः

राघवः घृणां मुमोच A. V. राघवेण घृणा मुमुचे P. V.

18. सः रामसायकः - அந்த ராமனுடைய பாணம், शिलाघने - பாறைபோல கடினமான, ताडकोरसि - தாடகையின் மார்பில், यत् - எந்த, विवरं - துளையை (துவாரத்தை), चकार - செய்ததோ, तत् - அத்துளை, रक्षसां - ராக்ஷஸர்களுடைய, अप्रविष्टविषयस्य - தேசத்தில் பிரவேசம் செய்யாத, अन्तकस्य - யமனுக்கு, द्वारतां - (பிரவேசிக்கத்தக்க) வாயிலாயிருக்கும் தன்மையை, अगमत् - அடைந்தது.

रामस्य सायकः = रामसायकः ॥

ताडकायाः उरः, तस्मिन् ।

शिलावत् घनं = शिलाघनं, तस्मिन् ।

अप्रविष्टः विषयः येन सः = अप्रविष्टविषयः, तस्य.

चकार - Perfect III pers. singular of कृ.

चकार / चकर	चकृव	चकृम
चकर्थ	चक्रथुः	चक्र
चकार	चक्रतुः	चक्रुः

रामसायकः यत् विवरं चकार A. V.

रामसायकेन यत् विवरं चक्रे P. V.

तत् द्वारताम् अगमत् A. V.

तेन द्वारता अगामि P. V.

अगमत् - Aorist III pers. singular of गम्.

Conjugate like अगच्छत् (Imperfect)

19. बाणभिन्नहृदया - பாணத்தினால் பிளக்கப்பட்ட மார்பையுடைய, सा - அந்த ராக்ஷஸி, निपेतुषी - விழுந்தவளாய், स्वकाननभुवं केवलां - தன்னுடைய காட்டுப் பிரதே

சத்தை மட்டும், न व्यकम्पयत् - அசையும்படி செய்யவில்லை (செய்தாள்) என்பது இல்லை. (किन्तु - ஆனால்) विष्टपत्रय-पराजयस्थिरां - மூன்று உலகங்களுடைய ஜயத்தினால் நிலையா யிருக்கின்ற, रावणश्रियमपि - ராவணனுடைய லக்ஷ்மியையும், व्यकम्पयत् - அசையும்படிச் செய்தாள்.

N.B.—தாடகையின் வதத்தைக்கேட்ட மாத்திரத்தில் மூன்று உலகங்களையும் ஜயித்த ராவணனுக்குக் கூட பயம் உண்டாயிற்று என்பது கருத்து.

बाणेन भिन्नं हृदयं यस्याः सा=बाणभिन्नहृदया ।

स्वा or स्वस्य काननभूः, ताम् ।

विष्टपानां त्रयं= विष्टपत्रयं, तस्य पराजयेन स्थिरा, तां.

रावणस्य श्रीः= रावणश्रीः, ताम् ।

निपेतुषी - Nominative singular of Perfect Feminine participle of पत् with नि.

व्यकम्पयत् Causal Imperf. III pers. sing. of कम्प् with वि.

सा रावणश्रियं व्यकम्पयत् A. V.

तया रावणश्रीः व्यकम्प्यत P. V.

20. अथ- பிறகு, ताडकान्तकः - தாடகையைக் கொன்ற ராமன், अवदानतोषितात् - பராக்கிரமத்தினால் ஸந்தோஷமடைந்த, मुनेः - முனிவரிடமிருந்து, नैर्ऋतघ्नं - ராக்ஷஸர்களைக் கொல்லுகின்ற, मन्त्रवत् - மந்திரத்தோடு கூடிய, अस्त्रं - அஸ்திரத்தை, सूर्यकान्तः - ஸூரிய காந்தக்கல்லானது, भास्करात्- ஸூரியனிடமிருந்து, इन्धननिपाति-விறகுக் கட்டைகளை எரிக்கின்ற, ज्योतिः इव - ஜோதியைப்(பெறுவது) போல, प्रापत् - அடைந்தான்.

अवदानेन तोषितः=अवदानतोषितः, तस्मात् ।

निर्ऋतेः अपत्यानि पुमांसः=नैर्ऋताः, नैर्ऋतान् हन्तीति=नैर्ऋतघ्नम् ।

इन्धनानि निपातयतीति=इन्धननिपाति.

प्रापत् Aorist III pers. sing. of आप् with प्र.

Conjugate like अभवत् (Imperfect).

ताडकान्तकः मुनेः अस्त्रं प्रापत् A. V.

ताडकान्तकेन मुनेः अस्त्रं प्रापि P. V.

21. ततः - பிறகு, मुनिः- முனிவர், शिष्यवर्गपरिकल्पि - ताहंणं-சிஷ்யர் கூட்டத்தினால் தயார் செய்துவைக்கப்பட்ட பூஜைக்குரிய பொருள்களை யுடையதும், बद्धपल्लवपुटाञ्जलिद्रुमं- கூப்பப்பட்ட (செய்யப்பட்ட) ஸம்புடம்போன்ற துளிர் களாகிய கைகூப்புதல்களையுடைய மரங்களையுடையதும், दर्शनो - न्मुखमृगं - (முனிவருடைய) பார்வையினால் அண்ணாந்த முகத்தையுடைய மான்களையுடையதுமான, आत्मनः - தன்னுடைய, तपोवनं-ஆச்ரமத்தை, आससाद - அடைந்தான்.

शिष्याणां वर्गः=शिष्यवर्गः, तेन परिकल्पिता अर्हणा यस्मिन् तत्=शिष्य........,र्हणम्.

बद्धाः पल्लवपुटाः एव अञ्जलयः यैः ते=बद्धपल्लवपुटाञ्जलयः, बद्धपल्लवपुटाञ्जलयः द्रुमाः यस्मिन् तत्=बद्ध........द्रुमम्.

दर्शनेन उन्मुखाः मृगाः यस्मिन् तत्.

आससाद - Perfect III pers. sing. of सद् with आ ।

ससाद / ससद	सेदिव	सेदिम
सेदिथ / ससत्थ	सेदथुः	सेद
ससाद	सेदतुः	सेदुः

मुनिः तपोवनम् आससाद A. V.
मुनिना तपोवनम् आसेदे P. V.

22. तत्र - *அந்த ஆச்ரமத்தில்*, दशरथात्मजौ - *தசரதன் புத்திரர்களாகிய ராமலக்ஷ்மணர்கள்*, दीक्षितं- (*யாக*) *தீக்ஷை கொண்ட*, ऋषिं - *முனிவரை*, शरैः - *அம்புகளால்*, विघ्नतः - *தடைகளிலிருந்து*, क्रमोदितौ - *க்ரமமாக* (*மாறி மாறி*) *உதிக்கின்ற*, शशिदिवाकरौ - *சந்திர ஸூரியர்கள்*, रश्मिभिः - *கிரணங்களால்*, अन्धतमसात् - *பொட்டிருட்டி* (*காரிருளி*) *லிருந்து*, लोकम् इव - *உலகத்தை* (*ரக்ஷிப்பது*) *போல*, ररक्षतुः *ரக்ஷித்தார்கள்*.

दशरथस्य आत्मजौ = दशरथात्मजौ–one word-दाशरथी.
शशी च दिवाकरश्च = शशिदिवाकरौ-one word पुष्पवन्तौ.
अन्धं तमः = अन्धतमसं, तस्मात् ।

Gra. Pec. "तमः" preceeded by अन्ध assumes the form of तमस in the कर्मधारय compound.

रश्मि also means 'rein'.
ररक्षतुः. Perfect III dual of रक्ष्.

ररक्ष	ररक्षिव	ररक्षिम
ररक्षिथ	ररक्षथुः	ररक्ष
ररक्ष	ररक्षतुः	ररक्षुः

दशरथात्मजौ ऋषिं ररक्षतुः A. V.
दशरथात्मजाभ्याम् ऋषिः ररक्षे P. V.

23. अथ - *பிறகு*, बन्धुजीवपृथुभिः - *செம்பருத்திப் புஷ்பங்கள்போல் பருமனான*, रक्तबिन्दुभिः - *ரத்தத்துளிகளால்*, प्रदूषितां - *கெடுக்கப்பட்ட*, वेदिं - *யாக மேடையை*, वीक्ष्य -

பார்த்து, अपोढकर्मणां-விட்டப்பட்ட கார்யங்களையுடைய (கார்யங்களை விட்டு விட்ட) வர்களும், च्युतविकङ्कतस्रुचां- நழுவிய விகங்கத மரத்திஞல் செய்யப்பட்ட (யாகத்திற்குரிய) அகப்பைகளையுடையவர்களுமான, ऋत्विजां - ருத்விக்குகளுக்கு (யாகத்தை நடத்தி வைப்பவர்களுக்கு), संभ्रमः - பரபரப்பு (பயம்), अभवत् - ஏற்பட்டது.

बन्धुजीववत् पृथवः=बन्धुजीवपृथवः, तैः.

अपोढानि कर्माणि यैः ते=अपोढकर्माणः, तेषां.

च्युताः विकङ्कतस्रुच (विकङ्कः तस्य स्रुचः) येभ्यः ते=च्युतविकङ्कतस्रुचः, तेषाम्.

24. सपदि - உடனே, लक्ष्मणाग्रजः - ராமன், बाणं - பாணத்தை, आश्रयमुखात् - அம்பறுத்தூணியின் முகத்திலிருந்து, समुद्धरन् - எடுத்துக்கொண்டு, उन्मुखः - அண்ணுந்த முகத்தையுடையவனுய், अम्बरे - ஆகாசத்தில், गृध्रपक्षपवनेरितध्वजं - கழுகுகளுடைய சிறகுக் காற்றுக்களால் அசைக்கப்பட்ட கொடிகளையுடைய, रक्षसां - ராக்ஷஸர்களுடைய, बलं - சேனையை, अपश्यत् - கண்டான்.

गृध्राणां पक्षाः=गृध्रपक्षाः, तेषां पवनाः, तैः ईरिताः ध्वजाः यस्य तत्=गृध्रपक्ष.......ध्वजम्.

आश्रयस्य मुखं, तस्मात्.

उन्नमितं मुखं येन सः।

लक्ष्मणाग्रजः बलम् अपश्यत् A. V.

लक्ष्मणाग्रजेन बलम् अदृश्यत P. V.

25. सः - அந்த ராமன், तत्र - அந்த ஸைன்யத்தில், यौ - எந்த இருவர்கள், मखद्विषां-ராக்ஷஸர்களுக்கு, अधिपती-

தலைவர்களோ, **तौ**-அப்படிப்பட்ட ஸுபாஹு மாரீசர்களை, **शरव्यं** - அம்புக்குக் குறியாக, **अकरोत्** - செய்தார்; **इतरान्** - மற்றவர்களை, **न (अकरोत्)** - செய்யவில்லை; **महोरगविसर्पि** - **विक्रमः** - பெரும் பாம்புகளில் பரவுகின்ற பராக்கிரமத்தை யுடைய, **गरुडः** - கருடன், **राजिलेषु** - (விஷமற்ற) தண்ணீர்ப் பாம்புகளில், **प्रवर्तते किम्?** - பிரவிருத்திக்குமோ? [செல் லுமோ? தலையிடுமோ]

महान्तः उरगाः = महोरगाः, तेषु विसर्पी विक्रमः यस्य सः = महो............क्रमः ॥

मखस्य द्विषः = मखद्विषः, तेषां.

शरवे हितं = शरव्यम्

अकरोत् Imperfect III Pers. Sing. of **कृ.**

अकरवम्	अकुर्व	अकुर्म
अकरोः	अकुरुतम्	अकुरुत
अकरोत्	अकुरुताम्	अकुर्वन्

सः अधिपती शरव्यम् अकरोत् A. V.

तेन अधिपती शरव्यम् अक्रियेताम् P. V.

26 **अस्त्रकोविदः** - அஸ்திரங்களில் ஸாமர்த்தியமுள்ள, **सः** - அந்த ராமன், **उग्रजवं** - மிக்க வேகமுடையதும், **वायुदैवतं** - வாயுவை தேவதையாகக் கொண்டதுமான, **अस्त्रं** - அஸ்திரத்தை, **धनुषि** - வில்லில், **संदधे** - தொடுத்தார்; **तेन** - அந்த அஸ்திரத்தினல், **शैलगुरुमपि** - மலைபோலப்பரும ஞக இருந்தபோதிலும், **ताडकासुतं** - தாடகையின் புதல்வ ஞன மாரீசனை, **पाण्डुपत्रम् इव** - (வாடி வதங்கி) வெளுத்துப் போன இலையைப்போல, **अपातयत्** - விழச் செய்தான்.

अस्त्रेषु कोविदः=अस्त्रकोविदः.
उग्रः जवः यस्य तत्=उग्रजवम्.
वायुः दैवतं यस्य तत्=वायुदैवतम्.
शैलवत् गुरुः=शैलगुरुः, तत्.
ताडकाः याः सुतः (ताडकेयः One word), तम्.
अपातयत्- Causal Imperfect III sing. of पत्.
संदधे - For Coniugation see sloka 3.

27. सुबाहुः इति - ஸுபாஹு என்ற, यः - எந்த, अपरः - மற்றொரு, राक्षसः - ராக்ஷஸன், तत्र तत्र - அங்கங்கே, मायया - மாயையினால், विससर्प - ஸஞ்சரித்துக் கொண்டிருந்தானோ, क्षुरप्रशकलीकृतं - க்ஷுரப்ரம் என்ற பாணங்களால் துண்டு துண்டாகச் செய்யப்பட்ட, तं - அந்த ராக்ஷஸனை, कृती - ஸாமர்த்தியமுடைய ராமன், आश्रमात् बहिः - ஆச்ரமத்திற்கு வெளியில், पत्रिणां - பறவைகளுக்கு, व्यभजत् - பங்கிட்டுக்கொடுத்தான்.

N. B. क्षुरप्रं=என்பது கூர்மையான குதிரையின் லாடம்போன்ற முனையையுடைய பாணம்.

क्षुरप्रैः शकलीकृतः (अशकलः शकलः संपद्यमानः कृतः=
क्षुरप्रशकलीकृतः), तम्

आश्रमात् बहिः - *Gra. Pec.* 'बहिः' governs the ablative case.

विससर्प- Perfect III Pers. Sing of सृप with वि.

वि- ससर्प	ससृपिव	ससृपिम
वि- ससर्पिथ	ससृपथुः	ससृप
वि- ससर्प	ससृपतुः	ससृपुः

कृती तं व्यभजत् A. V. कृतिना सः व्यभज्यत P. V.

N. B. இந்த ராக்ஷஸன் கொல்லப்படாமலிருந்தால், மாயாவியானதால் மற்ற இடங்களிலும் செல்வான்; துண்டாக்கப்படாமலிருந்தால் பறவைகளுக்கு அஸௌகர்யம் ஏற்படும்; ஆச்ரமத்திற்கு வெளியில் தள்ளப்படாமலிருந்தால் யாகத்திற்குரிய பதார்த்தங்களுக்கு அசுத்தி யேற்படும்; ஆகையால் ஆச்ரமத்திற்கு வெளியில் பக்ஷிகளுடைய ஸௌகர்யத்திற்காக துண்டு துண்டாகச் செய்து கொன்றுர் என்பது 'कृती' என்ற பதத்தின் ஸ்வாரஸ்யம்.

28. इति - இவ்விதம், अपास्तमखविघ्नयोः- போக்கடிக்கப்பட்ட யாகத்தின் விக்னங்களையுடைய, तयोः - அவ்விருவர்களுடைய, सांयुगीनं - யுத்தத்திலுள்ள, विक्रमं - பராக்ரமத்தை, अभिनन्द्य - மெச்சி, ऋत्विजः -ருத்விஜர்கள் (யாஜகர்கள்), वाग्यतस्य- மௌனவிரதம் கொண்டிருக்கின்ற, कुलपतेः- (முனி) குலத்திற்கு அதிபதியான விச்வாமித்திரருடைய, क्रियाः- யாக கார்யங்களை, यथाक्रमं - க்ரமப்படி, निरवर्तयन्- நிறைவேற்றினர்கள்.

अपास्ताः मखविघ्नाः (मखस्य विघ्नाः) याभ्यां तौ=अपास्तमखविघ्नौ, तयोः ।

संयुगे साधुः=सांयुगीनः, तम् ·

वाचि यतः=वाग्यतः, तस्य . क्रमम् अनतिक्रम्य ॥

N. B. कुलपति - One, who instructs ten thousand pupils by giving them food, clothes and other things is called कुलपति.

ऋषीणां दशसाहस्रं योऽन्नदानादिपोषणात् ।
अध्यापयति विप्रर्षिरसौ कुलपतिः स्मृतः ॥

29. अवभृताप्लुतः - தீக்ஷையின் முடிவில் ஸ்னானம் செய்த, मुनिः - முனிவர், प्रणामचलकाकपक्षकौ - நமஸ்காரத்தி

31. **जनकः जनेश्वरः** - ஜனகராஜன், **तं मुनिं** - அந்த விச்வாமித்திர முனிவரை, **राघवान्वितं** - ராமலக்ஷ்மணர்களோடுகூட, **उपस्थितं** - வந்திருப்பவராக, **निशम्य** - கேட்டு, **अर्थकामसहितं** - பொருள் இன்பம் என்ற புருஷார்த்தங்களோடுகூட, **देहबद्धं** - உருவெடுத்த, **धर्मम् इव** - தர்மத்தைப்போல, (स्थितं तं இருக்கும் அவரை), **सपर्यया** - பூஜையினல், **अभ्यगात्** - எதிர்கொண்டு சென்றார்.

राघवाभ्याम् अन्वितः, तम्.

(अर्थश्च कामश्च=अर्थकामौ) अर्थकामाभ्यां सहितः, तम्.

बद्धः देहः येन सः=देहबद्धः, तम्.

अभ्यगात् · Aorist III sing. of 'इ' with अभि ॥

अभ्यगाम्	अभ्यगाव	अभ्यगाम
अभ्ययगाः	अभ्यगातम्	अभ्यगात
अभ्यगात्	अभ्यगातां	अभ्यगुः

N B.-The difference between निशम्य and निशाम्य is :—निशम्य - Heving heard. निशाम्य - Having seen.

जनकः तं मुनिम् अभ्यगात् A· V.

जनकेन सः मुनिः अभ्यगायि P. V.

32. **दिवः** - ஆகாசத்திலிருந்து **गां** - பூமியை, **गतौ** - அடைந்த, **पुनर्वसू इव** - புனர்பூச நக்ஷத்திரங்கள்போலிருக்கிற, **तौ** - அந்த ராமலக்ஷ்மணர்களை, **विलोचनैः** -கண்களால் **पिबतां** - அருந்துகின்ற (மிகவும் ஆவலுடன் பார்க்கின்ற), **विदेहनगरीनिवासिनां** - மிதிலா பட்டணத்தில் வஸிக்கின்ற ஜனங்களுடைய, **मनः**- மனது, **पक्ष्मपातम् अपि**- கண் இமைத்தலைக் கூட, **वञ्चनां** - தொந்தரவான தடை யென்று, **मन्यते स्म** - எண்ணிற்று.

विदेहानां नगरी=विदेहनगरी, तस्यां निवसन्तीति=विदेहनगरीनिवासिनः, तेषाम्.

पक्ष्मणां पातः=पक्ष्मपातः, तम्.

मनः पक्ष्मपातं वञ्चनां मन्यते स्म A. V.

मनसा पक्ष्मपातः वञ्चना मन्यते स्म P. V.

Gra. Pec. मन्यते स्म - When joined with the particle स्म, the Present tense has the sense of the past as वसति स्म - Dwelt.

The other meanings of the word 'गो' are :— (1) A cow, (2) Speech, (3) An arrow, (4) The sky, (5) Heaven, (6) A ray of light.

௧௩. यूपवति - யூபஸ்தம்பமுள்ளதான, क्रियाविधौ - யாக காரியம், अवसिते - முடிந்தபொழுது, कालवित् - தகுந்த ஸமயத்தை அறிந்த, कुशिकवंशवर्धनः - குசிக வம்சத்திற்கு மேன்மையை உண்டு பண்ணுகின்ற, सः - அந்த விச்வாமித்திர முனிவர், रामं - ராமனை, इष्वसनदर्शनोत्सुकं - வில்லைப் பார்ப்பதில் ஆவலுடையவரென்று, मैथिलाय - மிதிலை ராஜனுக்கு, कथयांबभूव - சொன்னார்.

कालं वेत्ति इति=कालवित्.

अस्यते अनेन इति=असनं, इषूणां असनं=इष्वसनं, तस्य दर्शनं=इष्वसनदर्शनं, तस्मिन् उत्सुकः=इष्वसनदर्शनोत्सुकः,तम्.

कथयांबभूव - Periphrastic perfect III sing. कथ् to inform.

कथयांबभूव	बभूविव	बभूविम
बभूविथ	बभूवथुः	बभूव
बभूव	बभूवतुः	बभूवुः

क्रियाविधौ अवसिते - Locative absolute.

यदा क्रियाविधिः अवसितः तदा (adverbial clause)

34. **पार्थिवः** - ஜனகராஜன், **प्रथितवंशजन्मनः** - பிரஸித்தமான வம்சத்தில் பிறப்பையுடைய, **शिशोः** - பாலனுன, **तस्य** - அந்த ராமனுடைய, **ललितं** - மிருதுவான, **वपुः** - சரீரத்தை, **वीक्ष्य** - பார்த்தும், **स्वं** - தன்னுடையதான, **दुरानमं** - வளைக்கமுடியாத, **धनुः** - வில்லை, **विचिन्त्य च** - நினைத்தும், **दुहितृशुल्कसंस्थया** - மருமகனுக (மாப்பிள்ளையாக) ஆகப்போகின்றவனுல் பெண்ணிற்காக் கொடுக்க வேண்டிய தனம் ஆகிற வில்லை வளைத்து நாண் ஏற்றுதல் என்ற) புதல்வியின் சுல்கம் இருப்பதினுல், **पीडितः** - வருந்தினுர்.

N.B. "எவன் ஒருவன் பரமசிவனுடையதான இந்த வில்லை வளைத்து நாண் ஏற்றுவாஞே அவனுக்கே என் மகளான இந்த ஸீதையை விவாஹம் செய்து கொடுப்பேன்" என்ற இந்த பிரதிஜ்ஞையை நான் செய்யாமலிருந்திருப்பேனேயாஞல், அழகான உருவம், சிறந்தகுலம், சிறுவயது முதலிய எல்லா வரனுக்குரிய குணங்களும் பொருந்திய இந்த ராமனுக்கே ஸீதையை விவாஹம் செய்து கொடுத்து விடலாம்; இப்பொழுதோ சிறுவனுன ராமனுல் வில்லை வளைத்து நாண் ஏற்ற முடியாதே; வீணுக என் பிரதிக்ஜ்ஞைசெய்தேன்" என்று மிகவும் வருத்தப்பட்டாரென்பதுகருத்து.

प्रथितः वंशः = प्रथितवंशः, तस्मिन् जन्म यस्य सः = प्रथितवंशजन्मा, तस्य ।

दुःखेन आनमयितुं शक्यं = दुरानमम् ·

दुहितुः शुल्कं = दुहितृशुल्कं, तस्य संस्था = दुहितृशुल्कसंस्था, तया.

35. (मुनिं - முனிவரிடம்,) अब्रवीत् च - சொல்லவும் செய்தார்; भगवन्! - பகவானே!, (பூஜிக்கத் தகுந்த முனிவரே!) बृहद्भिः-பெரிய, मतङ्गजैः अपि - மதம்பிடித்த யானைகளால் கூட, दुष्करं-செய்ய முடியாத, यत् कर्म - எந்தக்கார்யம், (अस्ति - இருக்கின்றதோ), तत्र - அந்தக் கார்யத்தில், कलभस्य - யானைக் குட்டியின், मोघवृत्ति - பயனற்ற வியாபாரத்தையுடைய, चेष्टितं - ஸாஹஸத்தை (தைர்யத்தை), or मोघवृत्ति - பயனற்ற, चेष्टितं - முயற்சியை, अनुमन्तुं - அனுமதிக்க, अहं - நான், न उत्सहे - விருப்பமில்லை.

दुःखेन कर्तुं शक्यं=दुष्करं.

मोघा वृत्तिः यस्य तत्=मोघवृत्ति.

36. तात! - ஏ பூஜ்யரே! तेन - அந்த, धनुषा - வில்லினால், बहवः - பல, धनुर्भृतः - வில்லாளிகளான, नरेश्वराः - ராஜர்கள், ह्रेपिताः हि - வெட்கம் அடைவிக்கப்பட்டிருக்கின்றார்கள் அன்றோ! (ते - அவர்கள்,) ज्यानिघातकठिनत्वचः- நாண்கயிற்றின் உராய்தல்களால் கடினமான தோலையுடைய स्वान् - தங்களுடையதான, भुजान् - கைகளை. धिक् - சிச்சி, इति - என்று, विधूय - அவமதித்து, प्रतस्थिरे - புறப்பட்டு விட்டார்கள்.

ज्यायाः निघाताः=ज्यानिघाताः, तैः कठिना त्वक् येषां, तान्=ज्यानिघातकठिनत्वचः.

भुजान् धिक् - *Gra. Pec.* धिक् showing 'contempt' governs the accusative case.

प्रतस्थिरे - Perfect III plural of स्था with प्र. *Gra. Pec.* स्था with प्र becomes Atmanepadi.

प्र- तस्थे	तस्थिवहे	तस्थिमहे
प्र- तस्थषे	तस्थाथे	तस्थिध्वे
प्र- तस्थे	तस्थाते	तस्थिरे

ह्रेपिता: P. P. P. of causal of ह्री.

37. ऋषिः - முனிவர், तं - அந்த ஜனகராஜனிடம், प्रत्युवाच - பதில் சொன்னார்; निशाम्यतां - கேட்கப்படட்டும்; अयं - இந்த ராமன், सारतः - பல விஷயத்தில், (अप्रतिमः - நிகரற்றவன்). अथवा - இல்லாவிடில், गिरा - வார்த்தையி ஞல், कृतं - போதுமானது (இவனுடைய பலத்தைப் பற்றி வர்ணித்துச் சொல்வது வேண்டியதில்லை என்பது கருத்து). अशनिः - வஜ்ராயுதம், गिरौ इव - மலையில்போல, चापे एव -- வில்லிலேயே, भवतः - தங்களுக்கு, व्यक्तिशक्तिः - நன்றாய் பார்க்கப்பட்ட பலத்தையுடையவனாக, भविष्यति - ஆவான்.

व्याक्ता शक्तिः यस्य सः = व्यक्तशक्तिः

गिरा कृतं - *Gra. pec.* कृतं meaning 'enough' governs the instrumental case.

भविष्यति - II future III sing. of भू.

38. एवं - இவ்விதம், आप्तवचनात् - நம்பிக்கையான முனிவருடைய வார்த்தையினுல், सः - அந்த ஜனக ராஜன், काकपक्षकधरेऽपि - ஜில்பா குடுமியை தரிக்கின்ற சிறு பால ஞக இருந்தபோதிலும், राघवे - ராமனிடத்தில், पौरुषं - பாராக்கிரமத்தை, त्रिदशगोपमात्रके - இந்திர கோபம் என்ற சிறு புழுவின் பிரமாணத்தையுடைய, कृष्णवर्त्मनि - அக்கினி யினிடத்தில், दाहशक्तिम् इव- எரிக்கும் சக்தியை (நம்புவது) போல், श्रद्दधे - நம்பினார்.

त्रिदशगोपः प्रमाणं अस्य=त्रिदशगोपमात्रः, सः एव=त्रिदश-गोपमात्रकः.

N. B.—त्रिदशगोप - a kind of insect of red colour found in grassy spots in the rainy season.

त्रिदशगोपः वार्षिको लोहितः कीटविशेषः।

श्रद्दधे - perfect III sing of धा with श्रद् to trust.

39. **अथ** பிறகு, **मैथिलः** - மிதிலை ராஜன், **पार्श्वगान्** - வேலைக்காரர்களை, **कार्मुकाभिहरणाय** - வில்லைக்கொண்டு வருவதற்காக, **सहस्रलोचनः** - இந்திரன், **तैजसस्य** - தேஜோமயமான (தேஜஸினால் செய்யப்பட்ட), **धनुषः** - வில்லின் (வானவில்லின்), **प्रवृत्तये** - காண்பித்தலுக்காக (தோற்றத்திற்காக), **तोयदान् इव** - மேகங்களைப்போல, **गणशः** - கூட்டம் கூட்டமாக, **व्यादिदेश** - அனுப்பினான்.

कार्मुकस्य अभिहरणं, तस्मै.

तेजसः विकारः=तैजसं, तस्य.

तोयं यच्छन्ति or ददति इति=तोयदाः, तान्.

सहस्रं लोचनानि यस्य सः=सहस्रलोचनः.

मैथिलः पार्श्वगान् व्यादिदेश A. V.

मैथिलेन पार्श्वगाः व्यादिदिशिरे P. V.

व्यादिदेश-For conjucation see sloka 3.

40. **वृषध्वजः**-சிவன், **येन** - எந்த வில்லினால், **विद्रुतक्रतुमृगानुसारिणं** - ஓடுகின்ற யாகமாகிய மானைப் பின்தொடர்ந்து செல்லுகின்ற, **बाणं** - பாணத்தை, **असृजत्** - விட்டாரோ; **तत्** அப்படிப்பட்ட, **प्रसुप्तभुजगेन्द्रभीषणं** - தூங்குகின்ற ஸர்ப்பராஜன் போல பயங்கரமான, **धनुः** - வில்லை, **वीक्ष्य** - பார்த்து, **दाशरथिः** - ராமன், **आददे** - எடுத்தான்.

वृषः ध्वजः (चिह्नं) यस्य सः=वृषध्वजः.

क्रतुरेव मृगः=क्रतुमृगः, विद्रुतः क्रतुमृगः=विद्रुतक्रतुमृगः, तं अनुसरति (अनुसर्तुं शीलं अस्य) इति=विद्रुतक्रतुमृगानुसारी, तम्.

प्रसुप्तः भुजगेन्द्रः=प्रसुप्तभुजगेन्द्रः, प्रसुप्तभुजगेन्द्रवत् भीषणं=प्रसुप्तभुजगेन्द्रभीषणम्.

वृषध्वजः बाणम् असृजत् A. V.

वृषध्वजेन बाणः असृज्यत P. V.

दाशरथिः तद् धनुः आददे A. V.

दाशरथिना तद् धनुः आददे P. V.

Allusion.

आददे - Perf. III pers. sing. of दा with आ Conjugate like विदधे (sloka 3)

முன் ஒரு காலத்தில் பிரம்ம தேவனுடைய பத்துப் புதல்வர்களுக்குள் ஒருவரான 'தக்ஷன்' என்பவர் ஒரு பெரிய யாகம் நடத்தினார். அவர் அந்த யாகத்திற்குத் தன் மகளான 'ஸதி' என்பவளையும் அவள் கணவனான பரமேச்வரனையும் அழைக்கவே யில்லை. இருந்தபோதிலும் ஸதி யானவள் அந்த யாகத்திற்குச் சென்றபொழுது அவளையும் தன் மருமகனான பரமசிவனையும் மிகவும் கடுமையான. வார்த்தைகளால் அவமதித்தான். இதை அறிந்த பரமேச்வரன் உடனே அங்கே ஆவிர்ப்பவித்து அங்கே இருக்கும் தேவர்களைச் சிதற அடித்து, சின்னாபின்னமாகச் செய்து, ஸூரிய தேவனுடைய பற்களையும் தட்டிக் கொழித்துக் கொண்டிருக்கையில் யாக புருஷன் பயந்து விரைவாக மான் உருவம் எடுத்துக்கொண்டு ஓடும்பொழுது அந்த மானைத் தன் வில்லில் ஒரு அம்பைத் தொடுத்து சிரச்சேதம் செய்தார். அப்பொழுது

தேவர்கள் பலவிதமான ஸ்துதி நமஸ்காரங்களால் அவரைச் சாந்தப்படுத்திய பொழுது மிகவும் ஸந்தோஷங் கொண்டவராய் அந்த தேவர்களுக்கு வேண்டியவற்றைக் கொடுத்து, யாகமாகிய மானை வதம் செய்ய உபயோகப் படுத்திய வில்லை ஜனகராஜ வம்சத்திற்கு கூடஸ்தனுகிய நிமிசக்கரவர்த்தியின் தமையனுன தேவராதனிடத்தில் கொடுத்து அந்தர்தானம் அடைந்தார் என்பது கதைக் குறிப்பு.

41. सः - அந்த ராமன், संसदा - ஸபையினுல் (ஸபையோர்களால்), विस्मयस्तिमितनेत्रं - வியப்பினுல் அசையாத கண்களோடு கூடியிருக்கும்படி, ईक्षितः - பார்க்கப்பட்டவனுய், शैलसारम् अपि - மலைபோல பலமுடையதா யிருந்த போதிலும், (धनुः - வில்லை) स्मरः-மன்மதன், पेशलं - மிருதுவான, पुष्पचापम् इव - புஷ்ப வில்லைப்போல, नातियत्नतः - மிகவும் பிரயாஸை யில்லாமல், आततज्यं - நாண் ஏற்றியதாய், अकरोत् – செய்தார்.

विस्मयेन स्तिमिते नेत्रे यस्मिन् कर्मणि तत् .
शैलस्य इव सारः यस्य तत्=शैलसारं .
आतता ज्या यस्मिन् तत्=आततज्यम् .
सः धनुः आततज्यम् अकरोत् A. V.
तेन धनुः आततज्यम् अक्रियत P. V.

42. तेन – அந்த ராமனுல், अतिमात्रकर्षणात् - மிகவும் அதிகமாக இழுப்பதினுல், भज्यमानं - ஒடிக்கப்படுகின்றதும், वज्रपरुषस्वनं - இடிபோல கடினமான (படார்) என்ற சப்தத்தை யுடையதுமான, धनुः - வில்லானது, इद्धमन्यवे - ஸ்திரமான கோபத்தையுடைய, भार्गवाय - பரசுராமனுக்கு, क्षत्रं - க்ஷத்திரிய குலமானது, पुनः - மறுபடியும், उद्यतं -

கிளம்பி விட்டது, (इति – என்று), न्यवेदयत् इवं - தெரிவித்தது போல இருந்தது.

मात्रामतिक्रान्तं=अतिमात्रं, अतिमात्रं कर्षणं=अतिमात्रकर्षणं, तस्मात्.

परुषः स्वनः यस्य तत्=परुषस्वनं, वज्रम् इव परुषस्वनं=वज्रपरुषस्वनम्.

दृढः मन्युः यस्य सः=दृढमन्युः, तस्मै.

भृगोः गोत्रापत्यं पुमान्=भार्गवः, तस्मै.

Note the declension of this word, भार्गव।

भार्गवः	भार्गवौ	भृगवः
भार्गवम्	भार्गवौ	भृगून् etc.

धनुः क्षत्रमुद्यतं न्यवेदयत् A.V. धनुषा क्षत्रमुद्यतं न्यवेदयत P. V.

43. अथ - பிறகு, मैथिलः - ஜனகராஜன், रुद्रकार्मुके - சிவனுடைய வில்லில், दृष्टसारं - பார்க்கப்பட்ட ஸாரத்தை (ஸத்தை) யுடைய, वीर्यशुल्कं - வீர்யமாகிய சுல்கத்தை (வில்லை வளைத்து நாண் ஏற்றுதல் என்ற பெண்ணிற்காகக் கொடுக்கத்தகுந்த தனத்தை), अभिनन्द्य - மெச்சி (வில்லில் நாண் ஏற்றியதை குறித்து மிகவும் ஸந்தோஷப்பட்டு), राघवाय - ராமனுக்கு, अयोनिजां - கர்ப்பத்திலிருந்து பிறக்காதவளும், रूपिणीम् - உருவெடுத்த, श्रियम् इव - லக்ஷ்மீதேவியைப்போல, स्थितां - இருப்பவளுமான, (तनयां-புத்திரியை), न्यवेदयत् - (வாக்கினால்) தானம் செய்தார்.

दृष्टः सारः यस्य तत्=दृष्टसारं.

वीर्यमेव शुल्कं=वीर्यशुल्कं.

योनेः जाताः=योनिजा, न योनिजा=अयोनिजा, ताम्.

N. B. ஜனகராஜன் ஒரு சமயம் யாகம் செய்வதற்காக நிலத்தை உழுது கொண்டிருக்கும்பொழுது நிலத்தில்

புதைந்து (பதிந்து) கிடந்த பெண், கலப்பையின் முகத்திலி ருந்து வெளிப்பட்டபடியால் கர்ப்பத்தில் பிறக்காதவள் என்றும், 'ஸீதா' என்பதின் (கலப்பையின்) முகத்திலிருந்து கிளம்பினதால் "ஸீதா" என்றும் சொல்லப்படுகிறாள்.

"सीतामुखोद्भवात् 'सीता' इत्यस्या नाम चाकरोत्."

44. सत्यसंगरः-ஸத்தியமான பிரதிஜ்ஞையையுடைய, मैथिलः - மிதிலைராஜன், राघवाय - ராமனுக்கு, अयोनिजां - வயிற்றில் பிறக்காத, तनयां - புத்திரியை, द्युतिमतः - தேஜஸ் வியான, तपोनिधेः - முனிவருடைய, सन्निधौ - எதிரில், अग्निसाक्षिकः इव - அக்கினியை ஸாக்ஷியாக உடையவன் போல, सपदि - உடனே, अतिसृष्टवान् - கொடுத்தார்.

सत्यः संगरः यस्य सः - सत्यसंगरः.

अग्निः साक्षी (साक्षात् द्रष्टा) यस्य सः - अग्निसाक्षिकः.

45. महाद्युतिः - மிகுந்த தேஜஸையுடைய, (जनकः - ஜனகராஜன்), महितं - பூஜிக்கத் தகுந்த, पुरोधसं - புரோஹி தரை, कोसलाधिपतये - கோஸலதேசத்தரசனான தசரத னுக்கு, " निमेः - நிமியினுடைய, इदं - இந்த, कुलं - வம்சம், दुहितुः - புதல்வியின், परिग्रहात् - அங்கீகாரத்தினால் (தன் மகளை, தங்கள் மருமகளாக ஸ்வீகரிப்பதினால்), भृत्यभावि - வேலைக்காரத் தன்மையையுடையதாக, दिश्यतां - அனுமதிக் கப்பட வேண்டும், (इति सन्दिश्य-" என்று செய்தி சொல்லி), प्राहिणोत् - அனுப்பினார்.

पुरः (अग्रे) धीयते इति=पुरोधाः, तम्.

महती द्युतिः यस्य सः=महाद्युतिः

कोसलानाम् अधिपतिः=कोसलाधिपतिः, (कौसल्यः one word) तस्मै.

N.B. कोसलानां - Note that the names of Countries are used in the plural number.

भृत्यस्य भावः=भृत्यभावः, सोऽस्यास्तीति=भृत्यभावि.

प्राहिणोत् - Imperfect III sing. of हि with प्र.

प्राहिणवम्	प्राहिणुव } प्राहिण्व }	प्राहिणुम प्राहिण्म
प्राहिणोः	प्राहिणुतम्	प्राहिणुत
प्राहिणोत्	प्राहिणुतां	प्राहिण्वन्

महाद्युतिः पुरोधसं प्राहिणोत् A. V.

महाद्युतिना पुरोधाः प्राहीयत P. V.

46. **सः च** - அந்த தசரத ராஜனும், **सदृशीं** - ஏற்ற, **स्नुषां** - மருமகளை, **अन्वियेष** - தேடினார் (விரும்பினார்); **अनुकूलवाक्** - அனுகூலமான (தன் விருப்பத்திற்கு ஏற்ற) வார்த்தையையுடைய, **द्विजश्च** - பிராம்மணனும், (ஜனக ராஜனுடைய புரோஹிதரான சதானந்தரும்), **एनं** - இந்த அரசனை, **प्राप** - அடைந்தார்; **कल्पवृक्षफलधर्मि** - கல்பக மரத்தின் பலத்தின் (தேசம் காலம் முதலியவற்றை அபேக்ஷியாமலே பக்குவமாய் விடுதல் என்ற) ஸ்வபாவத்தையுடைய, **सुकृतां**- புண்ணியசாலிகளுடைய, **काङ्क्षितं**- மனோரதமானது, **सद्यः एव** - உடனேயே, **पच्यते हि** - தானாகவே பக்குவமாய் (பலித்த) விடுகின்றதன்றோ!

अनुकूला वाक् यस्य सः=अनुकूलवाक् .

द्विः जातः=द्विजः.

कल्पवृक्षफलस्य धर्मः अस्यस्तीति=कल्प...........धर्मि.

पच्यते. Reflexive pass. pre. III sing. of पच्.

अन्वियेष. Perfect III sing. of इष् with अनु.

इयेष	ईषिव	ईषिम
इयेषिथ	ईषथुः	ईष
इयेष	ईषतुः	ईषुः

47. **बलभित्सखः** - இந்திரனுடைய ஸ்னேஹிதனும், **वशी** - இந்திரியங்களை ஜயித்தவனுமான, (**सः** - அந்த தசரதராஜன்), **कल्पितपुरस्क्रियाविधेः**-செய்யப்பட்ட (அதிதி ஸத்காரம் என்ற) பூஜாவிதியையுடைய, **तस्य** - அந்த, **अग्रजन्मनः** - பிராம்மணனுடைய, **वचनं** - வார்த்தையை (ஜனகர் சொல்லி யனுப்பிய செய்தியை), **शुश्रुवान्** - கேட்டவராய், **सैन्यरेणुमुषितार्कदीधितिः** - ஸேனையின் தூளிகளால் மறைக்கப்பட்ட ஸூரிய கிரணங்களையுடையவராய், **उच्चचाल** - புறப்பட்டார்.

वलं (तन्नामकमसुरं) भिनत्ति इति=बलभिद्, बलभिदः सखा=बलभित्सखः - Note the *Gra. Pec.* here.

कल्पितः पुरस्क्रियायाः विधिः यस्मै सः=कल्पितपुरस्क्रिया-विधिः, तस्य.

अग्रे जन्म यस्य, सः=अग्रजन्मा, तस्य ॥

सैन्यानां रेणवः=सैन्यरेणवः, तैः मुषिताः अर्कस्य दीधितयः येन सः=सैन्य........दीधितिः ॥

शुश्रुवान् - Nominative singular of Masculine Perfect participle of श्रु.

Note the declension of this word 'शुश्रुवस्'

	S.	D.	P.
Nom.	शुश्रुवान्	शुश्रुवांसौ	शुश्रुवांसः
Acc.	शुश्रुवांसं	,,	शुश्रुवुषः
Ins.	शुश्रुवुषा	शुश्रुवद्भ्यां	शुश्रुवद्भिः
Dat.	शुश्रुवुषे	,,	शुश्रुवद्भ्यः
Abl.	शुश्रुवुषः	,,	,,
Gen.	,,	शुश्रुवुषोः	शुश्रुवुषाम्

Loc. शुश्रुवुषि ,, शुश्रुवत्सु
Voc शुश्रुवन् शुश्रुवांसौ शुश्रुवांसः

उच्चचाल - Perfect III of चल् with उद्. Conjugate like पपात (see sloka 4)

48. **समयस्थितौ** - ஆசாரத்தில் இருக்கின்றவர்களும் (விவாஹ விஷயத்தில் தங்களுடைய வழக்கத்தை அனுஸரிக்கின்ற), **वरुणवासवोपमौ** - (முறையாக) வருணனுக்கும் இந்திரனுக்கும் ஸமானமானவர்களுமான, **तौ** - அந்த, **उभौ भूपती** - இரண்டு அரசர்களும், **स्वप्रभावसदृशीं** - தங்கள் மஹிமைக்கு (பெருந் தன்மைக்கு)த் தகுந்த, **कन्यकातनयकौतुकक्रियां** - (ஸீதை முதலிய) பெண்கள், (ராமன் முதலிய) பிள்ளைகள் இவர்களுடைய திருமண உத்ஸவத்தை, **समेत्य** - சேர்ந்து கொண்டு, **वितेनतुः** - விமரிசையாக நடத்தினார்கள்.

समये स्थितौ = समयस्थितौ.

वरुणश्च वासवश्च = वरुणवासवौ, तौ उपमा ययोः तौ = वरुणवासवोपमौ.

कन्यकाश्च तनयाश्च = कन्यकातनयाः, तेषां कौतुकक्रिया, ताम्.

स्वप्रभावस्य सदृशी = स्वप्रभावसदृशी, ताम् ।

वितेनतुः - Perfect III dual of तन् with वि.

विततान / विततन	तेनिव	तेनिम
वितेनिथ	तेनथुः	तेन
विततान	वितेनतुः	वितेनुः

तौ भूपती कन्यकातनयकौतुकक्रियां वितेनतुः A. V.

ताभ्यां भूपतिभ्यां कन्यकातनयकौतुकक्रिया वितेने P. V.

49. **रघूद्वहः** - ரகுபதியான ராமன், **पार्थिवीं** - பூமி புத்திரியான ஸீதையை, **उदवहत्** - மணந்தான்; **अथ** - பிறகு, **लक्ष्मणः** - லக்ஷ்மணன், **तदनुजां** - அவனுடைய தங்கையான, **ऊर्मिलां** - ஊர்மிளையை, **उदवहत्** - மணந்தான்; **वरौजसौ** - சிறந்த பலமுடையவர்களான, **तयोः अवरजौ** - அவர்களுடைய தம்பிமார்கள் (ராமனுடைய தம்பியான பரதனும், லக்ஷ்மணனுடைய தம்பியான சத்துருக்னனும்), **यौ** - எவர்களோ, **तौ** - அவர்கள், **सुमध्यमे** - அழகான இடுப்பையுடையவர்ளான, **कुशध्वजसुते** - குசத்வஜனுடைய பெண்களை (மாண்டவியையும் ச்ருதகீர்த்தியையும்), **उदवहताम्** - மணந்தார்கள்.

रघूणाम् उद्वहः=रघूद्वहः.
पृथिव्याः अपत्यं स्त्री=पार्थिवी, ताम् ।
वरं ओजः ययोः तौ=वरौजसौ.
अवरस्मिन् (काले) जातौ=अवरजौ

50. **चतुर्थसहिताः** - நான்காமவனை சத்துருக்கினனோடு கூடிய, **ते** - அந்த, **त्रयः** மூன்று, **सूनवः** - புத்திரர்களும் (நான்கு பேர்களும்), **नवधूपरिग्रहाः**-புதிய பெண்களை ஸ்வீகரித்தவர்களாய், **सिद्धिमन्तः**- கார்யஸித்தியோடு கூடிய, **तस्य भूपतेः** - அந்த அரசனுடைய, **सामदानविधिभेदनिग्रहाः** - ஸாமம், தானம், பேதம், நிக்கிரஹம் என்ற நான்கு உபாயங்கள், **इव** - போல, **बभुः** - விளங்கினார்கள்.

N.B. 1. **साम** - நல்ல வார்த்தை சொல்லுதல்.

2. **दानविधिः** - தனம் வஸ்திரம் ஆபரணம் முதலியவற்றைக்கொடுத்து ஸன்மானம் செய்தல்.

3. **भेदः** பிரிவை (ஒவ்வாமையை) உண்டு பண்ணுதல்.

4. **दण्डः** - தண்டனை யுத்தம்.

இவைகள் அரசர்களின் கார்யஸித்திக்கு வேண்டிய உபாயங்கள்.

चतुर्णां पूरणः चतुर्थः = (also) तुरीयः.

चतुर्थेन सहिताः = चतुर्थसहिताः.

नवाः वध्वः परिग्रहाः येषां ते = नववधूपरिग्रहाः.

साम च दानविधिश्च भेदश्च निग्रहश्च = साम......निग्रहाः.

बभुः - Perf. III plural of भा.

Conjugate like मम्लौ (see sloka 9)

51. ताः - அந்த, नराधिपसुताः - ஜனகராஜனுடைய பெண்கள், नृपात्मजैः - தசரதராஜ குமாரர்களாலும், ते च - அந்த ராஜகுமாரர்கள், ताभिः - அந்த குமாரிகளாலும், कृतार्थतां - கிருதார்த்தர்களாயிருக்கும் தன்மையை (குலம், வயது, ரூபம் முதலியவற்றின் பிரயோஜனத்தை), अगमन् - அடைந்தார்கள்; सः - அந்த, वरवधूसमागमः - வரர்களுடைய (மணப்பிள்ளைகளுடைய)வும் மணப்பெண்களுடையவும் சேர்க்கை, प्रत्ययप्रकृतियोगसन्निभः - விகுதி பகுதிகளுடைய சேர்க்கைக்கு ஸமானமாக, अभवत् - இருந்தது.

नराधिपस्य सुताः = नराधिपसुताः.

वराश्च वध्वश्च = वरवध्वः, तासां समागमः.

प्रत्ययाश्च प्रकृतयाश्च = प्रत्ययप्रकृतयः, तासां योगः, (तेन-तुल्यः) or सः इव सन्निभातीति = प्रत्यय........सन्निभः.

कृतः अर्थः यैः ते = कृतार्थाः। कृतः अर्थः याभिः ताः = कृतार्थाः। कृतार्थाश्च कृतार्थाश्च = कृतार्थाः, तेषां भावः = कृतार्थता, ताम्॥

52. एवं - இவ்விதமாக, सः दशरथः - அந்த தசரத ராஜன், तान् - அந்த, चतुरः - நான்கு, आत्मसंभवान् अपि - புதல்வர்களையும், तत्र - அந்த மிதிலா பட்டணத்தில், निवेश्य-

விவாஹம் செய்து கொள்ளச் செய்து (நான்கு புத்திரர்களுக்கும்விவாஹம் செய்வித்து), आत्तरतिः - ஸந்தோஷம்கொண்டவராய், त्रिषु अध्वसु - மூன்று பிரயாணங்கள் ஆனபொழுது, विसृष्टमैथिलः - விடப்பட்ட ஜனகராஜனையுடையவனாக, स्वां पुरीं - தன் பட்டணத்தைக் குறித்து, न्यवर्तत - திரும்பினார்.

आत्ता रतिः येन सः = आत्तरतिः.
विसृष्टः मैथिलः येन सः = विसृष्टमैथिलः.
न्यवर्तत - Imperf. III sing. of वृत् with नि.

53. जातु - ஒருபொழுது, वर्त्मसु - வழிகளில், ध्वजतरु-प्रमाथिनः- கொடிகளாகிய மரங்களை அழிக்கின்றவைகளும், प्रतीपगाः - எதிராக வீசுகின்றவைகளுமான, मरुतः - (புயல்) காற்றுக்கள், उत्तटाः- கரைக்குமேலே செல்லுகின்ற, नदीरयाः-நதிகளின் வேகங்கள் (பெருகுகின்ற பிரவாகங்கள்), स्थलीं - பிரதேசத்தை, इव - போல, तस्य - அந்த தசரதனுடைய, वरूथिनीं - ஸேனையை, भृशतया-மிகவும், चिक्लिशुः- கஷ்டப்படுத்தின (வருத்தப்படுத்தின.)

ध्वजाः एव तरवः = ध्वजतरवः, तान् प्रमथ्नन्तीति = ध्वजतरुप्रमाथिनः ॥
वरूथाः अस्यां सन्तीति = वरूथिनी, ताम् ॥
तटानि उद्गताः = उत्तटाः.
प्रतीपं गच्छन्तीति = प्रतीपगाः.
चिक्लिशुः - Perfect III plural of क्लिश्.
Conjugate like दिश् - दिदेश (see sloka 2)

N. P. Note the difference between स्थली and स्थला.

स्थली- A natural spot of ground. अकृत्रिमा भूमिः.

स्थला - A spot of ground artificially raised and drained. कृत्रिमा भूमिः

54. तदनन्तरं - அதற்குப்பிறகு, बद्धभीमपरिवेषमण्डलः- ஏற்பட்டதும் பயங்கரமானதுமான சுற்றிலுமுள்ள வட்டத்தையுடைய, रविः - ஸூரியன், वैनतेयशमितस्य - கருடனால் கொல்லப்பட்ட, भोगिनः – ஸர்பத்தின், भोगवेष्टितः- சரீரத்தினால் சுற்றப்பட்ட, च्युतः – (படத்திலிருந்து) நழுவி விழுந்த, मणिः इव - ரத்தினம் போல, लक्ष्यते स्म - காணப்பட்டான்.

बद्धं भीमं परिवेषस्य मण्डलं यस्य सः=बद्धभीमपरिवेषमण्डलः.

विनतायाः अपत्यं पुमान्=वैनतेयः, तेन शमितः, तस्य= वैनतेयशमितस्य.

भोगेन वेष्टितः=भोगवेष्टितः.

N. P.—The other meanings of 'भोग' are :—

Enjoyment, the hood of a serpent.

लक्ष्यते. pass. pre. III sing. of लक्ष्. Note the *Gra. Pec.*

55. भास्करः - ஸூரியன், यां - எந்த, दिशं-திசையில், अभ्युवास - வஸித்தாரோ, तां - அந்த, दिशं - திசையை, श्रिताः – அடைந்த, शिवाः – பெண் நரிகள், क्षत्रशोणितपितृक्रियोचितं - க்ஷத்திரியர்களுடைய ரத்தத்தினால் உள்ள (செய்யப்படுகின்ற) பித்ருக்களுடைய தர்ப்பணத்தில் பழக்கமுள்ள, भार्गवम् - பரசுராமனை, चोदयन्त्यः इव-தூண்டுகின்றவைபோல, प्रतिभयं- பயங்கரமாக, ववाशिरे-ஊளையிட்டன.

क्षत्राणां शोणितं=क्षत्रशोणितम्, तेन पितृक्रिया, तस्यां उचितः=क्षत्रशोणितपितृक्रियोचितः, तम्.

दिशं अध्युवास. *Gra. Pec.* The root 'वस्' to dwell when preceded by the prepositions उप, अनु, अधि or आ governs the accusative case of that which forms the place of residence as "ग्रामम् अधिवसति" 'He dwells in the village'.

अध्युवास - Perfect III sing. of वस् with अधि.

अधि - उवास / उवस	ऊषिव	ऊषिम
उवसिथ / उवस्थ	ऊषथुः	ऊष
उवास	ऊषतुः	ऊषुः

56. प्रतीपपवनादि - எதிர் காற்று முதலிய, तत्-அந்த, वैकृतं - அபசகுனங்களை, प्रेक्ष्य - பார்த்து, कृत्यवित्- காரியங்களை அறிந்த (அபசகுனம் ஏற்படும் காலங்களில் பரிகாரம் செய்யத்தக்கது என்பதை நன்றாய் அறிந்த), क्षितेः -பூமியின், ईश्वरः - அதிபதி (அரசன்), शान्ति - பரிஹாரம் செய்தலை, अधिकृत्य - குறித்து, गुरुं- குலகுருவான வஸிஷ்டரை, अन्वयुङ्क्त - கேட்டான்; सः- அந்த வஸிஷ்டர், स्वन्तं- நல்ல முடிவையுடைய (முடிவில் நல்ல பயன் ஏற்படும்), इति- என்று, तद्व्यथां - அந்த அரசனுடைய கவலையை, अलघयत् - குறைத்தார்.

प्रतीपः पवनः आदिः यस्य तत्=प्रतीपपवनादि.

विकृतिः एव=वैकृतम्.

कृत्यं वेत्ति इति=कृत्यवित्.

अलघयत् - Imperfect III sing. of Denominative erb लघय् from लघु (adj.)

अन्वयुङ्क्त - Imperfect III sing. of युज् with अनु.

अनु-अयुञ्जि	अयुञ्ज्वहि	अयुञ्ज्महि
अयुङ्क्थाः	अयुञ्जाथाम्	अयुङ्ग्ध्वम्
अयुङ्क्त	अयुञ्जाताम्	अयुञ्जत

क्षितेः ईश्वरः गुरुम् अन्वयुङ्क्त A. V.
क्षितेः ईश्वरेण गुरुः अन्वयुज्यत. P. V.
सः तद्व्यथाम् अलघयत् A. V.
तेन तद्व्यथा अलघ्यत P. V.

Gra. pec. अन्वयुङ्क्त. The root युज् 7th conj. is only Atmanepadi when it is preceded by the prepositions beginning or ending with a vowel (*viz.* all prepositions except निस्, निर्, सम्, दुस् and दुर्)

57. **सपदि** - திடீரென்று, **उत्थितः**- கிளம்பிய, **तेजसः**- தேஜஸின், **राशिः** - குவியல், **वाहिनीमुखे** - ஸேனையின் எதிரில், **प्रादुरास किल** - தென்பட்டதன்றோ! **यः** - எ(அ)ந்த தேஜஸின் குவியல். **सैनिकैः** - ஸைனியங்களால் - (போர் வீரர்களால்), **नयनानि** - கண்களை, **प्रमृज्य** – துடைத்து, **चिरात्** – வெகு நாழி சென்ற பிறகு, **लक्षणीयपुरुषाकृतिः** – பார்க்கத்தகுந்த புருஷனுடைய உருவத்தை யுடையதாக, **अभवत्** – ஆயிற்(று) றே.

पुरुषस्य आकृतिः, लक्षणीया पुरुषाकृतिः यस्य सः=लक्षणीय-....कृतिः.

58. **उपवीतलक्षणं** – பூணூலை அடையாளமாகக் கொண்ட, **पित्र्यम् अं ं** தந்தையினுடையதான பாகத்தையும்,

धनुरूर्जितं - *வில்லினால் ஊர்ஜிதமான (மிகவும் சக்தியுள்ள)*, **मातृकम् अंशं च,** *தாயினுடையதான பாகத்தையும்*, **दधत्** - *தரிக்கின்ற*, **यः** - *எந்தப் பரசுராமன்*, **ससोमः** - *சந்திரனோடு கூடிய*, **घर्मदीधितिः इव** - *ஸூரியன்போலவும்*, **सद्विजिह्वः** - *ஸர்ப்பத்தோடு கூடிய*, **चन्दनद्रुमः इव च** - *சந்தனமரத்தைப் போலவும்*, **स्थितः** - *இருந்தாரோ*, (**सः प्रादुरास** - *அப்பேர்ப் பட்ட பரசுராமன் தென்பட்டார்*).

उपवीतं लक्षणं यस्य, तं=उपवीतलक्षणम्.
पितुः आगतः=पित्र्यः, तम्.
मातुः आगतः=मातृकः, तम्.
सोमेन सह वर्तते इति=ससोमः.
घर्माः दीधितयः यस्य सः=घर्मदीधितिः.
द्वे जिह्वे यस्य सः=द्विजिह्वः, द्विजिह्वेन सह वर्तते इति= सद्विजिह्वः.

N. B *ஸூரியனைப்போல இருப்பதினால் தேஜஸும், சந்திரனைப்போன்ற பூணூலோடு இருப்பதினால் பிரஸாதமும், சந்தன மரம்போல இருப்பதினால் சாந்தியும், ஸர்ப்பம் போன்ற வில்லோடு கூடியிருப்பதினால் பயங்கரமாயிருத்தலும், பரசுராமருடைய குணங்கள் எனத் தெரிய வருகின்றன.*

59. **यः** - *எந்தப் பரசுராமன்*, **दक्षिणश्रवणसंस्थितेन** - *வலது காதில் இருக்கின்ற*, **अक्षबीजवलयेन** - *ருத்திராக்ஷ மாலையினால்*, **क्षत्रियान्तकरणैकविंशतेः** - *க்ஷத்திரியர்களுடைய வதத்தில் இருபத்தொன்றினுடைய*, (*21 தடவை செய்யப்பட்ட க்ஷத்திரிய வதங்களுடைய*), **व्याजपूर्वगणनां** - *வ்யாஜத்தை வெளிப்படையாக தெரிகின்ற ருத்திராக்ஷ மாலையை*)

முன்னிட்டதான எண்ணிக்கையை, उडुहन् इव - தரிப்பவன் போல, निर्बभौ - விளங்கினோர், (அப்போர்பட்ட பரசுராமன் தென்பட்டார்).

दक्षिणं श्रवणं = दक्षिणश्रवणं, तस्मन् संस्थितः, तेन.
अक्षबीजानां वलयः = तेन.
व्याजः पूर्वः यस्याः सा = व्याजपूर्वा, सा गणना = व्याजपूर्वगणना, ताम् .

N. B.—The Numerals from एक upto नवदशन् are considered as 'adjectives' as दश दाडिमानि, षट् अपूपाः etc. But the numerals from विंशति are considered as 'nouns and adjectives.

as विंशतिः ब्राह्मणाः—(adjective)
ब्राह्मणानां विंशतिः (noun).

Thus एकविंशति is considered here as a noun.

60. पितुः - தந்தையான ஜமதக்னி முனிவருடைய, वधभवेन - வதத்தினல் ஏற்பட்ட, मन्युना - கோபத்தினல், राजवंशनिधनाय - க்ஷத்திரியர்களுடைய வம்சத்தின் நாசத்திற்காக, दीक्षितं - தீக்ஷை கொண்டிருக்கின்ற, भार्गवं - பரசுராமனையும், स्वां दशां च - தன்னுடைய அவஸ்தை(நிலை)யையும், अवलोक्य - பார்த்து, बालसूनुः - சிறிய புதல்வர்களையுடைய, पार्थिवः - அரசன், विषसाद - வருத்தப்பட்டார்.

राज्ञां वंशः, तस्य निधनं, तस्मै.
बालाः सूनवः यस्य सः = बालसूनुः.
विषसाद - Perfect III Sing. of सद् with वि.

N. B. पितुर्वधभवेन मन्युना.

Allusion.

முன் ஒரு காலத்தில் ஹேஹய குலத்தில் உதித்தவனும், யுத்த காலத்தில் 1000 கைகளையுடையவனும், எங்கே செல்ல விரும்புவானோ அங்கே உடனே செல்ல ஸாமர்த்தியமுடைய தங்க மயமான ரதத்தையுடையவனுமான கார்த்தவீர்யார்ஜுனன் என்று பிரஸித்தி பெற்ற மிக்க பராக்கிரமமுள்ள ஓர் அரசன் ஜமதக்னி முனிவருடைய ஆசிரமத்திற்கு அதிதியாக வந்தான். அச்சமயத்தில் ஜமதக்னி முனிவருடைய குமாரர்கள் ஒருவரும் ஆச்ரமத்தில் இல்லை. வந்திருக்கும் அதிதியான அரசனை, முனிவரும் அவரது மனைவியும் மிக்கமரியாதையுடன் தக்க உபசாரங்களால் உபசரித்தார்கள். ஆனால் அந்த அரசன் மிக்க திமிரினால், முனிவருடைய ஹோமப் பசுவாகிய காமதேனுவின் கன்றை பலாத்காரமாக அபஹரித்து ஆச்ரமத்திலிருக்கும் மரங்களை வெட்டித்தள்ளி ஆச்ரமத்தை சின்னபின்னமாகச் செய்து திரும்பினான். பரசுராமர் ஆச்ரமத்திற்கு வந்ததும் முனிவர் நடந்த செய்தியைத் தெரிவித்தார். உடனே மிகக் கோபம் கொண்ட பரசுராமன், அவனைப்போருக்கு அழைத்து கூர்மையான பாணங்களால் அந்த அரசனது 1000 கைகளையும் அறுத்து அவனைக் கொன்றார். பிறகு கார்த்தவீர்யனுடைய பிள்ளைகள் கோபம் கொண்டவர்களாய் பரசுராமர் இல்லாத ஸமயம் பார்த்து முனிவருடைய ஆச்ரமத்திற்கு வந்து முனிவரைக்கொன்று விட்டுச் சென்றார்கள். பரசுராமர் ஆச்ரமத்திற்குத் திரும்பி வந்தபொழுது தனது தந்தை மாண்டு கிடப்பதைக் கண்டு மிகவும் வருந்தினார். பிறகு க்ஷத்திரிய

வம்சத்தையே அடியோடு நாசம் செய்வதாக பிரதிஜ்ஞை யும் செய்து, கார்த்தவீர்யன் பிள்ளைகளை முதலில் கொன் ருர். பிறகு எந்த எந்த க்ஷத்திரியர்களை எங்கே எங்கே பார்த்தாரோ ஆங்காங்கே அந்த அந்த க்ஷத்திரியர்களைக் கொன்று வந்தார். இப்படி 21 தடவை க்ஷத்திரியர்களை நாசம் செய்தார் என்பது கதைக் குறிப்பு.

61. **आत्मजे**- தன் புத்திரனிடத்திலும், **दारुणे** - பயங்கர மான, **अहिते च** - சத்ருவினிடத்திலும், **तुल्यं** - ஸமமாக, **वर्तमानं** - இருக்கின்ற, **रामः इति** - ராமன் என்ற, **नाम** - பெயர், **हारसर्पयोः** - முத்து மாலையிலும் ஸர்ப்பத்திலும், **वर्तमानं** - இருக்கின்ற, **रत्नजातम् इव**- சிறந்த ரத்தினம்போல, **अस्य** - இந்த தசரதராஜனுக்கு, **हृद्यं** - மனத்திற்கு, பிரியமாக வும் (ஸந்தோஷகரமாவும்), **भयदायि च**. பயங்கரமாகவும், **अभवत्** - இருந்தது.

हृदयस्य प्रियं=हृद्यम् ॥
हारश्च सर्पश्च=हारसर्पौ, तयोः ॥
भयं दातुं शीलमस्येति=भयदायि ॥
प्रशस्तं रत्नम्=रत्नजातम् ॥

62. **सः**-அந்தப் பரசுராமன், **अर्घ्यम् अर्घ्यम् इति**-அர்க் கியம் அர்க்கியம் என்று, **वादिनं** - சொல்லிக் கொண்டிருக் கும், **नृपं** - தசரத ராஜனை, **अनवेक्ष्य**-கவனியாமல், **यतः**- எவ் விடத்தில், **भरताग्रजः**-ராமன் (இருக்கின்றுரே), **ततः** -அவ் விடத்தில், **क्षत्रकोपदहनार्चिषं** - க்ஷத்திரியர்கள் விஷயத்தில் உள்ள கோபாக்கினியின் ஜ்வாலைபோன்றதும், **उदग्रतारकां** - பயங்கரமான கருவிழியையுடையதுமான, **दृशं** - பார் வையை (கண்களை), **संदधे** - செலுத்திருர்.

क्षत्रे कोपः=क्षत्रकोपः, सः एव दहनः, तस्य अर्चिः, ताम् . उदग्रा तारका यस्याः, ताम् .

63. **कार्मुकनिषक्तमुष्टिना** - *வில்லில் வைக்கப்பட்ட முஷ்டியையுடையவரும்*, **शरं** - *பாணத்தை*, **अङ्गुलीविवर - चारिणं** - *விரல்களுக்கு இடையிலிருக்கின்ற துவாரத்தில் பிரவேசிக்கின்றதாக*, **कुर्वता** - *செய்பவரும்*, **युयुत्सुना** - *யுத்தம் செய்ய விரும்புகின்றவருமான*, **तेन** - *அந்தப் பரசுராமனால்*, **विगतभीः** - *பயமற்றவரும்*, **पुरोगतः** - *எதிரிலிருப்பவருமான*, **राघवः** - *ராமன்*, **निजगदे** - *சொல்லப்பட்டான்.*

कार्मुके निषक्तः मुष्टिः येन, तेन.
अङ्गुल्योः विवरे चरतीति=अङ्गुलीविवरचारी, तम् .
योद्धुम् इच्छुः=युयुत्सुः, तेन (desiderative).
विगता भीः यस्मात् सः=विगतभीः.
निजगदे - Pass. perf. III sing. of गद् with नि.

N. B. **कार्मुकनिषक्तमुष्टिः शरम् अङ्गुलीविवरचारिणं कुर्वन् युयुत्सुः सः विगतभियं पुरोगतं राघवं निजगाद** (Active voice)

64. **क्षत्रजातं** - *க்ஷத்திரிய ஜாதியானது*, **मे** - *எனக்கு*, **अपकारवैरि** - *தீமை செய்ததினால் விரோதியானது*; **तत्** - *அந்த க்ஷத்திரிய ஜாதியை*, **बहुशः** - *பல தடவை (இருபத்தொரு தடவை)*, **निहत्य** - *கொன்று*, **शमं** - *சாந்தியை*, **गतः** - *அடைந்தவனாக*, (**अस्मि** - *இருக்கிறேன்*); **सुप्तसर्पः** - *தூங்குகின்ற பாம்பு*, **दण्डघट्टनात् इव** - *தடியினால் (அடித்து) எழுப்புவதினால் போல*, **तव** - *உன்னுடைய*, **विक्रमश्रवात्** - *பராக்கிரமத்தின் கேள்வியினால்*, **रोषितः अस्मि** - *கோபமடைவிக்கப்பட்டவனாக இருக்கிறேன்.*

अपकारेण वैरि = अपकारवैरि ॥ दण्डेन घट्टनं, तस्मात् ॥
सुप्तः सर्पः = सुप्तसर्पः ॥ विक्रमस्य श्रवः, तस्मात् ॥

65. **अन्यपार्थिवैः** - *மற்ற அரசர்களால்*, **अनमितपूर्वं** - *இதற்குமுன் வளைக்கப்படாததான*, **मैथिलस्य धनुः**-*ஜனகராஜனுடைய வில்லை*, **त्वं** - *நீ*, **अक्षणोः किल** - *ஒடித்தாயாம்*; **तत्**- *அதை*, **निशम्य** - *கேட்டு*, **भवता** - *உன்னால்*, **आत्मनः** *தன்(ன)னுடைய*, **वीर्यशृङ्गं** - *வீரியமாகிய கொம்பு*, **भग्नम् इव** - *ஒடிக்கப்பட்டது போல*, **समर्थये** - *எண்ணுகிறேன்*.

अन्ये पार्थिवाः = अन्यपार्थिवाः(पार्थिवान्तराणि one word), **तैः ।**

पूर्वम् अनमितम् = अनमितपूर्वम् ·
वीर्यमेव शृङ्गं = वीर्यशृङ्गम् ·
अक्षणोः Imperfect III sing· VIII· Conj. of **क्षण्**.
Conjugate like **प्राहिणोत्** (see sloka 45)
त्वं धनुः अक्षणोः A. V· **त्वया धनुः अक्षण्यत** P. V·

66. **अन्यदा** - *(முன்) ஒரு ஸமயத்தில்*, **जगति** - *உலகத்தில்*, **रामः इति** - *ராமன் என்ற*, **अयं शब्दः** - *இந்த சப்தம்*, **उच्चरितः**- *உச்சரிக்கப்பட்டதாய்*, **माम् एव**-*என்னையே*,**अगात्**- *அடைந்தது (போதித்து வந்தது)*. **संप्रति** - *இப்பொழுது*, **त्वयि** - *நீ*, **उदयोन्मुखे** - *மேன்மையை அடைந்தவனாயிருக்கும் பொழுது*, **व्यस्तवृत्तिः** - *விபரீதமான விருத்தியை (அர்த்தத்தை போதிக்கும் சக்தியை) யுடைய (அன்னியனை போதிக்கின்ற)*, **सः** - *அந்த சப்தமானது*, **मे** - *எனக்கு*, **व्रीडं** - *வெட்கத்தை*, **आवहति** - *உண்டுபண்ணுகின்றது*.

उदयस्य उन्मुखः, तस्मिन्·
व्यस्ता वृत्तिः यस्य सः = व्यस्तवृत्तिः·

अगात्. Aorist III sing. of इ.

सः व्रीडमावहति A. V. तेन व्रीडः ओह्यते P. V.

N. B. व्रीड, (Mas.) and व्रीडा (fem.) mean 'shame'

67. अचले अपि - க்ரௌஞ்ச மலையிலும், अकुण्ठतं- தடைப்படாத (மழுங்கிப் போகாத), अस्त्रं - அஸ்திரத்தை, बिभ्रतः - தரிக்கின்ற, मम - எனக்கு, धेनुवत्सहरणात्- (தந்தையின் ஹோமப் பசுவின் கன்றை அபஹரித்ததினுல், हैहयः - ஹைஹயராஜனுன கார்த்தவீர்யனும், कीर्तिं - புகழை, अपहर्तुं - அபஹரிக்க, उद्यतः - முயன்ற, त्वं च - நீயுமாகிய, द्वौ - இருவரும், समागसौ - ஸமானமான அபராதத்தையுடைய, रिपू - பகைவர்களாக, मतौ - எண்ணப்பட்டிருக்கிறீர்கள்.

धेनोः वत्सः=धेनुवत्सः, तस्य हरणं, तस्मात्.

समं आगः ययोः तौ=समागसौ.

मम मतौ - *Gra.* - *Pec.* Past passive participles of the roots meaning 'to think' govern the genitive of the person who is the agent of the action denoted by it, when the sense conveyed is that of the present tense.

अचलेऽपि अकुण्ठतमू अस्त्रम् *Note the allusion here:—*

முன்னொரு காலத்தில், பரமேச்வரனிடமிருந்து பரசுராமர் வில்வித்தையைக் கற்றுக்கொண்டார். பரமசிவன் தன் சிஷ்யனை பரசுராமருக்கு வித்தையின் முடிவில் ஒரு பரசு (கோடாரியை) வையும் கொடுத்தார். ஆதலால் அவருக்கு பரசுராமர் எனப்பெயர். வில்வித்தையைக் கற்று முடித்ததும் பரசுராமன், 'க்ரௌஞ்ச மலையைப் பிளந்தவன்' (क्रौञ्चदारणः) என்று ஸுப்ரஹ்மண்யருக்கு ஏற்பட்ட

பெயரில் பொருமையினல் பரசுராமரும் க்ரௌஞ்சமலையில் ஒரு பாணத்தைப் பிரயோகித்து மண் கட்டியை உடைப்பது போல சிரமமின்றி ஒரு த்வாரத்தை (துளையை) உண்டு பண்ணினர். இவ்விதம் பரசுராமருடைய அஸ்திரமும் மலையில் தடைப்படவில்லை என்பது கதைக்குறிப்பு.

68. तेन - அந்தக் காரணத்தினல், क्षत्रियान्तकरणोऽपि க்ஷத்திரியர்களுடைய நாசத்தைச் செய்வதாக இருந்தபோதிலும், विक्रमः - (என்னுடைய) பராக்கிரமம், त्वयि - நீ, अजिते ஜயிக்கப்படாமலிருக்கும்பொழுது, मां என்னை, न अवति - ஸந்தோஷப்படுத்துவதில்லை; यः - (அக்கினியின்) எந்த மஹிமை, कक्षवत् - வைக்கோல் போரில்போல, सागरे अपि - ஸமுத்திரத்தில்கூட, ज्वलति - ஜ்வலிக்கின்றதோ, सः - அதுதான், पावकस्य- அக்கினியின், महिमा-(உண்மையான) மஹிமையாக, गण्यते - எண்ணப்படுகின்றது.

क्रियते अनेन न इति = करणः, क्षत्रियाणामन्तः = क्षत्रियान्तः, क्षत्रियान्तस्य करणः = क्षत्रियान्तकरणः ॥

विक्रमः मां न अवति A. V. विक्रमेण अहं नाव्ये P. V.

त्वयि - अजिते - Locative absolute.

धेनुवत्सहरणात् - For allusion, see below.

69. त्वया - உன்னலே, यत् - எந்த, धनुः - வில், अभाजि - முறிக்கப்பட்டதோ, तत् - அந்த, ऐश्वरं धनुः - சிவனுடைய வில்லை, हरेः - விஷ்ணுவினுடைய, ओजसा - பலத்தினல், आत्तबलं - அபஹரிக்கப்பட்ட பலத்தையுடையதாக, विद्धि - அறிந்துகொள்; नदीरयैः - நதியின் வேகங்களால் (பிரவாஹங்களால்), खातमूलं - கீழே தோண்டப்பட்ட வேர்களையுடைய, तटद्रुमं-கரையிலிருக்கும் மரத்தை,

मृदुः - மிருதுவான, अनिलः अपि - காற்றுகூட, पातयति - கீழே தள்ளி விடுகின்றது.

N. B. ஆகையால் "சிறுவனுயிருந்துங்கூட பரமசிவனுடைய பெரிய வில்லை முறித்து விட்டேன்" என்று கர்வம் கொள்ள வேண்டியதில்லை என்பது கருத்து.

N. B. முன்பு விச்வகர்மா என்பவர் அஸுரர்களை நாசம் செய்வதற்காகச் சிவனுக்கு ஒரு வில்லையும் விஷ்ணுவிற்கு ஒருவில்லையும் செய்து கொடுத்தார். அந்த வில்லை வைத்துக்கொண்டு தங்களுக்குள் யார் மிக்க பலமுடையவன் என்று தீர்மானம் செய்வதற்காக இருவரும் யுத்தம் செய்யும்பொழுது விஷ்ணு சிவனுடைய வில்லை "ஹும்" என்ற சப்தத்தினுல் பலமற்றதாய் செய்துவிட்டார் என்பது கதைக்குறிப்பு.

अभाजि. Passive aorist III sing. of भञ्ज्.

अभङ्क्षि	अभङ्क्ष्वहि	अभङ्क्ष्महि
अभङ्क्थाः	अभङ्क्षाथाम्	अभङ्ग्ध्वम्
अभाजि / अभञ्जि	अभङ्क्षाताम्	अभङ्क्षत

विद्धि. Imperative. II sing. of विद्.

वेदानि	वेदाव	वेदाम
विद्धि	वित्तम्	वित्त
वेत्तु	वित्ताम्	विदन्तु

and

विदांकरवाणि	विदांकरवाव	विदांकरवाम
विदांकुरु	विदांकुरुतम्	विदांकुरुत
विदांकरोतु	विदांकुरुताम्	विदांकुर्वन्तु

त्वया धनुः अभाजि P. V. त्वं धनुः अभाङ्क्षीः A. V.

तत् आत्तबलं त्वं विद्धि A.V. तत् आत्तबलं त्वया विद्यताम् P.V.

ईश्वरस्य इदम्=ऐश्वरम्

आत्तं बलं यस्य तत् ॥ खातं मूलं यस्य, तम् ॥

तटे द्रुमः, तम् ॥ नद्याः रयाः, तैः ॥

70. तत् - ஆகையால், मदीयं - என்னுடையதான, इदं - இந்த, आयुधं - ஆயுதம் (வில்), ज्यया - நாண்கயிற்றோடு, संगमय्य - சேர்த்து, सशरं - அம்போடுகூட, विकृष्यतां - இழுக்கப்படட்டும்; प्रधनं - யுத்தம், तिष्ठतु - இருக்கட்டும்; एवम् अपि - இப்படியானாலும் (என்னுடைய வில்லை இழுத்தாலும்), अहं - நான், तुल्यबाहुतरसा - ஸமமான கைபலத்தையுடைய, त्वया - உன்னால், जितः - ஜயிக்கப்பட்டவனே.

शरेण सह वर्तते यस्मिन् कर्मणि=सशरम् ।

मदीयं इदं आयुधं ज्यया संगमय्य सशरं विकर्ष A. V.

तुल्यं बाह्वोः तरः यस्य, तेन.

संगमय्य - Causal Indec. P. P. of गम् with सम्

तिष्ठतु - Impere. III sing. of स्था.

विकृष्यताम् - Pass. Impere. III sing. कृष् with वि.

71. उद्गतार्चिषा - மேலே கிளம்புகின்ற ஜ்வாலையையுடைய, मम - என்னுடைய, परशुधारया - கோடரியின் வாயி(முனையி)னால், तर्जितः - அதட்டப்பட்டவனாய், कातरः - பயந்தவனாக, असि यदि - இருக்கின்றாயானால், वृथा - வீணாக, ज्यानिघातकठिनाङ्गुलिः - நாண் கயிற்றின் அடிகளால் (உராய்தல்களால்) கடினமான விரல்களையுடைய, अभययाचनाञ्जलिः - அபயத்தை யாசிப்பதற்காக உள்ள கைகூப்புதல், बध्यताम् - செய்யப்படட்டும்.

उद्गता अर्चिः यस्याः, तया = उद्गतार्चिषा.

ज्यायाः निघाताः, ज्यानिघातैः कठिनाः अङ्गुलयः यस्य सः = ज्यानिघातकठिनाङ्गुलिः.

अभययाचनार्थम् अञ्जलिः = अभययाचनाञ्जलिः.

वृथा ज्यानिघातकठिनाङ्गुलिमभययाचनाञ्जलिं बधान.

72. **भीमदर्शने** - *பயங்கரமான பார்வையையுடைய*, **भार्गवे** - *பரசுராமன்*, **एवं** - *இவ்விதம்*, **उक्तवति** - *சொன்ன பொழுது*, **राघवः** - *ராமன்*, **स्मितविकम्पिताधरः** - *புன்சிரிப்பினால் அசைகின்ற உதட்டையுடையவனாக*, **तद्धनुर्ग्रहणम् एव**- *அவனுடைய வில்லை யெடுப்பதையே*, **समर्थं** - *தக்க*, **उत्तरं** - *பதிலாக*, **प्रत्यपद्यत** - *ஏற்றுக்கொண்டார்.*

भीमं दर्शनं यस्य सः = भीमदर्शनः, तस्मिन्.

स्मितेन विकम्पितः अधरः यस्य सः.

तस्य धनुः = तद्धनुः, तस्य ग्रहणं = तद्धनुर्ग्रहणम्.

उक्तवति - Past active Parti. of वच् or ब्रू.

प्रत्यपद्यत - Imperf. III sing. of पद् with प्रति.

73. **पूर्वजन्मधनुषा** - *முந்தின பிறப்பிலுள்ள (பரசுராமவதாரத்திலுள்ள) வில்லோடு*, **समागतः** - *சேர்ந்த*, **सः** - *அந்த ராமன்*, **अतिमात्रलघुदर्शनः** - *மிகவும் பிரியமான பார்வையையுடையவனாக*, **अभवत्** - *இருந்தான்.* **नवाम्बुदः** *புதிய மேகம்*, **केवलः अपि** - *தனித்ததாக (வானவில்லோடு சேராததாக) இருந்தபோதிலும்*, **सुभगः** - *அழகானதே*, **त्रिदशचापलाञ्छितः** - *இந்திரனுடைய வில்லினால் அடையாளம் செய்யப்பட்டதாக (இருப்பின்)*, **किं पुनः** - *(அழகுவாய்ந்தது என்பதற்கு) கேட்கவும் வேணுமோ?*

पूर्वं जन्म, पूर्वजन्मनि धनुः = पूर्वजन्मधनुः, तेन.

अतिमात्रं लघु=अतिमात्रलघु, अतिमात्रलघु दर्शनं यस्य सः=अति........दर्शनः.

तिस्रः दशाः यस्य, तस्य चापः, तेन लाञ्छितः=त्रिदशचापलाञ्छितः.

74. बलिना - பலமுடைய, तेन - அந்த ராமனால், भूमिनिहितैककोटि - தரையில் வைக்கபட்ட ஒரு நுனியையுடைய, तत् - அந்த, कार्मुकं - வில், अधिरोपितं - நாண் ஏற்றபட்டது; भूभृतां - அரசர்களுடைய, रिपुः च - பகைவனை பரசுராமனும், धूमशेषः - புகையை பாக்கியாக உடைய, धूमकेतनः इव - அக்கினிபோல, निष्प्रभः - தேஜஸ் அற்றவராக. आस - ஆனார்.

भूमौ निहिता एककोटिः यस्य तत्=भूमिनिहितैककोटि.

निर्गता प्रभा यस्मात् सः=निष्प्रभः.

N. B. आस is an indeclinable is used in the sense of बभूव.

75. परस्परस्थितौ - ஒருவருக்கொருவர் எதிராய் நிற்கின்றவர்களா, वर्धमानपरिहीणतेजसौ - வளர்கின்றதும் குறைந்ததுமான தேஜஸை யுடையவர்களுமான, तौ उभौ अपि - அவ்விருவர்களையும், दिनात्यये - ஸாயங்காலத்தில் (மாலையில்), पार्वणौ - பர்வகாலத்தில் (பௌர்ணமி தினத்தில்,) இருக்கின்ற, शशिदिवाकरौ इव - சந்திர ஸூரியர்களைப்போல, जनता - ஜனத்திரள் (ஜனஸமூஹம்), पश्यति स्म - பார்த்தது.

परस्परं स्थितौ=परस्परस्थितौ.

वर्धमानं च परिहीनं च=वर्धमानपरिहीने, ते तेजसी ययोः तौ=वर्धमान....=तेजसौ.

पर्वणि भवौ=पार्वणौ.

जनानां समूहः=जनता.

जनता तौ उभौ पश्यति स्म A.V. जनतया तौ उभौ दृश्येते स्म P.V. पश्यति स्म. Note the G.P.

76. हरसूनुसंनिभः - சிவனுடைய புதல்வனுன முருகனுக்கு ஸமமானவரும், कृपामृदुः - தயையினுல் மிருதுவானவருமான, राघवः - ராமன், आत्मनि - தன் விஷயத்தில், स्खलितवीर्यं - பங்கப்பட்டுபோன வீர்யத்தையுடைய, तं भार्गवं - அந்தப்பரசுராமனையும், संहितं - தொடுக்கப் பட்டதும், अमोघं - வீணுகப்போகாததுமான, स्वम् आशुगम् च - தனது பாணத்தையும், अवेक्ष्य-பார்த்து, व्याजहार-சொன்னுர்.

हरस्य सूनुः, हरसूनुः इव संनिभाति इति or हरसूनुना तुल्यः=हरसूनुसंनिभः.

(हरस्य सूनुः=हरिः one word.)

कृपया मृदुः=कृपामृदुः ॥

स्खलितं वीर्यं यस्य, तं=स्खलितवीर्यम्.

व्याजहार Perf. III Sing. of हृ with वि and आ.

व्या- जहार / व्या- जहर	जह्रिव	जह्रिम
जहर्थ	जह्रथुः	जह्र
जहार	जह्रतुः	जह्रुः

राघवः तं भार्गवं व्याजहार A.V. राघवेण सः भार्गवः व्याजह्रे P.V.

77. अभिभवत्यपि - எதிர்க்கின்றவனுயிருந்தபோதிலும் (அவமரியாதையாக நடந்துகொள்ளுபவகனுக இருந்தபோதிலும்), त्वयि - உங்களிடத்தில், विप्रः इति - பிராம்மணன் என்பதினுல், निर्दयं- தயையில்லாமல், प्रहर्तुं-அடிக்க, अलं - ஸமர்த்தனுக, न अस्मि - நான் இல்லை (அடிக்க இஷ்ட

முள்ளவனுக இல்லை). **अनेन** - இந்த, **पत्रिणा** - பாணத்தினல், **ते** - உங்களுடைய, **गतिं** - கமனத்தை (ஸஞ்சாரத்தை), **किं हन्मि** - நாசம் செய்யட்டுமா? **उत** - அல்லது, **मखार्जितं** - யாகங்களால் ஸம்பாதிக்கப்பட்ட, **लोकं** - உலகத்தை (ஸ்வர்க்கத்தை), **हन्मि** - நாசம் செய்யட்டுமா? **शंस**- சொல்லுங்கள்.

निर्गता दया यस्मिन् कर्मणि तत्=निर्दयं.

मखैः आर्जितः=मखार्जितः, तम् ॥

प्रहर्तुम् अलम्-*Gra. Pec.* 'अलं' in the sense of 'a match for,' 'sufficient' 'able to' governs an Infinitive of purpose or the Dative case, as, प्रहर्तुमलं=I am able to strike you.

(रामो राक्षसेभ्यः अलं - Rama is a match for the demons).

अस्मि - Present I sing. of अस्.

अस्मि	स्वः	स्मः
असि	स्थः	स्थः
अस्ति	स्तः	सन्ति

हन्मि Present I sing. of हन्

हन्मि	हन्वः	हन्मः
हंसि	हथः	हथ
हन्ति	हतः	घ्नन्ति

किं मया गतिः हन्यते उत मखार्जितः लोकः; त्वया शस्यताम् P.V.

78. **ऋषिः** - முனிவர் (பரசுராமன்), **तं** - அந்த ராமனிடம், **प्रत्युवाच** - பதில் சொன்னார். **तत्त्वतः** - உண்மையான ஸ்வரூபத்தில், **त्वां** - உம்மை, **पुरातनं पुरुषं** - ஆதி புருஷனை, **न वेद्मि इति न**-நான் அறியவில்லை யென்பது இல்லை(அறியவே

அறிவேன்). गां - பூமியை, गतस्य - அடைந்த, तव - உம்முடைய, वैष्णवं धाम - விஷ்ணுவினுடையதான தேஜஸை, दिदृक्षुणा - பார்க்க விருப்பம் கொண்ட, मया - என்னால், कोपितः असि हि - கோபமூட்டப்பட்டவனாக இருக்கின்றாய் அன்றோ !

विष्णोः इदम्=वैष्णवम् ॥ पुरा भवः=पुरातनः, तम् ॥
द्रष्टुम् इच्छुः=दिदृक्षुः, तेन—Desiderative.
वेद्मि - Presnt I Sing. of विद्.

	S.	D.	P.
I. P.	वेद्मि वेद	विद्वः विद्व	विद्मः विद्म
II. P.	वेत्सि वेत्थ	वित्थः विदथुः	वित्थ विद
III.	वेत्ति वेद	वित्तः विदतुः	विदन्ति विदुः

अहं त्वां पुरातनं पुरुषं न वेद्मि इति न A. V.
मया त्वं पुरातनः पुरुषः न विद्यसे (इति) न P. V.

79. पितृद्विषः - தந்தையின் பகைவர்களை, भस्मसात्- சாம்பலாகவும், ससागरां - ஸமுத்திரத்தோடு கூடிய, वसुधां- பூமியை, पात्रसाच्च - ஸத்பாத்திரங்களுக்கு (யோக்கியர்களான மனிதர்களுக்கு) அதீனமாகவும் (வசமாகவும்), कृतवतः - செய்தவனை, मे - எனக்கு, परमेष्ठिना - பரம புருஷனை, त्वया - உம்மால், आहितः - உண்டுபண்ணப் பட்ட, जयविपर्ययः अपि - தோல்வியும், श्लाघ्यः एव - மெச்சத் தக்கதே.

कृत्स्नान् पितृद्विषः भस्म कृतवान्=भस्मसात्कृतवान्.
पात्राधीनं कृतवान्=पात्रसात्कृतवान्.

N. B. 'सात्' This suffix is added to a word to show (1) that something is completely converted into the thing denoted by the word.

(2) That it is left at the entire disposal of that thing.

सागरेण सह वर्तते इति=ससागरा, ताम्.

80. तत् - ஆதலால், मतिमतां - புத்திமான்களுக்குள், वर ! - சிறந்தவனே !, पुण्यतीर्थगमनाय - புண்ணிய தீர்த்தங்களுக்குச் செல்லுவதற்காக, ईप्सितां - இஷ்டமான, मे - என்னுடைய, गतिं - கமனத்தை (ஸஞ்சார சக்தியை), रक्ष - ரக்ஷிப்பாயாக (மிச்சம் வைத்துக் கொடுப்பாயாக); खिलीकृता - கடந்து செல்லக் கூடாததாகச் செய்யப்பட்ட, स्वर्गपद्धतिः - ஸ்வர்க்கத்தின் வழி, अभोगलोलुपं - போகங்களில் ஆசையற்ற, मां - என்னை, न पीडयिष्यति - பீடிக்காது.

मतिः एषां अस्तीति=मतिमन्तः, तेषां.

पुण्यानि तीर्थानि, पुण्यतीर्थानां गमनं=पुण्यतीर्थगमनं, तस्मै.

आप्तुम् इष्टा=ईप्सिता, तां—Desiderative.

भोगेषु लोलुपः=भोगलोलुपः, न भोगलोलुपः=अभोगलोलुपः, तं.

पीडयिष्यति - II. future III. sing. of पीड्.

81. राघवः - ராமன், तथा इति - "அப்படியே" என்று, प्रत्यपद्यत - அங்கீகரித்தார்; प्राङ्मुखश्च - கிழக்கு நோக்கிய முகத்தையுடையவனாய், सायकं - பாணத்தை, विससर्ज - எய்தார்; सः - அந்த பாணம், सुकृतः अपि - புண்ணியம் செய்தவரா யிருந்தபோதிலும், भार्गवस्य - பரசுராமருக்கு, दुरत्ययः - கடக்க முடியாத, स्वर्गमार्गपरिघः - ஸ்வர்க்கத்திற்குச் செல்லும் வழியின் தடையாக, अभवत् - ஆயிற்று.

प्राक् मुखं यस्य सः=प्राङ्मुखः
दुःखेन अत्येतुं शक्यः=दुरत्ययः
स्वर्गमार्गस्य परिघः=स्वर्गमार्गपरिघः
विससर्ज - Perfect III sing. of सृज with वि·

ससर्ज	ससृजिव	ससृजिम
ससर्जिथ / सस्रष्ठ	ससृजथुः	ससृज
ससर्ज	ससृजतुः	ससृजुः

राघवः सायकं विससर्ज A.V. राघवेण सायकः विससृजे P.V.

82. राघवः अपि - ராமனும், "क्षम्यतां" - "மன்னிக்கப் படவேண்டும்", इति - என்று, वदन् - சொல்லிக் கொண்டு, तपोनिधेः - முனிவருடைய, चरणौ - பாதங்களை, समस्पृशत् - தொட்டார் (நமஸ்கரித்தார்) तरस्विनां - பலவான்களுக்கு, तरसा - பலத்தினால், निर्जितेषु - ஜயிக்கப்பட்ட, शत्रुषु - பகைவர்கள் விஷயத்தில், प्रणतिः - நமஸ்காரம், कीर्तये एव - கீர்த்தியின் பொருட்டே, भवति - ஆகின்றது.

राघवः चरणौ समस्पृशत् A.V. राघवेण चरणौ समस्पृश्येताम् P.V.

83. यदा - எப்பொழுது, मातृकं - தாயினிடமிருந்து வந்ததான, राजसत्वं - ரஜோகுணத்தினால் ஏற்படுகின்ற அவஸ்தையை (ரஜோகுணத்தையே முக்கியமாகக் கொண்டிருக்கும் தன்மையை), अवधूय - போக்கடித்து, पित्र्यं - தந்தையிடமிருந்து வந்த, शमं - சாந்தியை, गमितः - அடைவிக்கபபட்டவனாக, अस्मि - இருக்கின்றேனோ, तदा - அப்பொழுது, त्वया - உம்மால், मम - எனக்கு (செய்யப்பட்ட), अनिन्दितफलः - நிந்திக்கப்படாத பயனையுடைய, निग्रहः अपि - அபகாரமும் (தோல்வியும்), अनुग्रहीकृतः ननु - உபகாரமாக செய்யப்பட்டதன்றோ!

मातुः आगतं = मातृकं.
पितुः आगतं = पित्र्यं.
अनिन्दितं फलं यस्य सः = अनिन्दितफलः.

84. अहं - நான் साधयामि - போய்வருகிறேன்; देवकार्यं - தேவ கார்யத்தை, उपपादयिष्यतः - நிறைவேற்றப் போகின்ற, ते - உமக்கு, अविघ्नं - விக்கினமில்லாமை, अस्तु - இருக்கட்டும்; इति - என்ற, वचः - வார்த்தையை, सलक्ष्मणं - லக்ஷ்மணனோடு கூடிய, लक्ष्मणाग्रजं - ராமனிடம் ऊचिवान् - சொன்னவரான, ऋषिः - முனிவர், तिरोदधे - மறைந்தார்.

उपपादयिष्यतः - Genitive singular of Causal II future participle of पद् with उप.

ऊचिवान् - Perfect Participle of वच् or ब्रू.

85. तस्मिन् - அந்தப் பரசுராமர், गते - சென்றபொழுது, विजयिनं - வெற்றி பெற்ற, रामं - ராமனை, परिरभ्य - அணைத்து, पिता தந்தையான தசரதராஜன், स्नेहात् - ஸ்னேகத்தினால், पुनः जातमेव - மறுபடியும் பிறந்தவனாகவே, अमन्यत - எண்ணிக் கொண்டார். क्षणशुचः - சிறிது நேரம் துக்கத்தோடுகூடிய, तस्य அந் தசரதனுக்கு, परितोषलाभः - ஸந்தோஷத்தின் லாபமானது, कक्षाग्निलङ्घिततरोः - காட்டுத் தீயினால் தாக்கப்பட்ட மரத்திற்கு, वृष्टिपातः इव - மழையின் வீழ்ச்சி போல, अभवत् = ஆயிற்று.

क्षणं शुक् यस्य सः = क्षणशुक्, तस्य।
कक्षाग्निना लङ्घितः तरुः = कक्षाग्निलङ्घिततरुः, तस्य.

86. अथ - பிறகு, शर्वकल्पः - பரமசிவனுக்கு ஸமானமான, अवनिपालः - அரசன், क्लृप्तरम्योपकार्ये - ஏற்படுத்தப்பட்ட அழகான (புதிய) கூடாரங்களையுடைய, पथि - வழியில், कतिचित् - சில, शर्वरीः இரவுகளை, गमयित्वा -

பிரசேதஸ் என்ற முனிவருக்குப் புத்திரனுகப் பிறந்தும் சாப வசத்தால் அவன் வேடர்களோடு சேர்ந்து வேடத் தொழில் செய்து கொண்டு வேடப் பெண்ணையும் மணந்து, அநேகம் புத்திரர்களையும் அடைந்து ஒரு நாள் மரத்திலிருக் கும் பறவையைக் குறிவைத்து எய்த அம்பு தன் மீதே விழுந்ததால் வருந்த, தற்செயலாக ஸப்தருஷிகள் வந்து அவனுக்குப் பிராணிஹிம்ஸையினுல் வரும் கெடுதி களைச் சொல்லிப் பிராணிஹிம்ஸை கூடாது என்று உப தேசித்த பிறகு, அவனிடம் கிருபையினுல் ராம நாமத்தை யுபதேசிக்க, அந்தவேடன், அவருடைய உபதேசப்படி ராமனையே நினைத்துக்கொண்டு தன்னைப்புற்று மூடிக் கொண்டதையும் அறியாமல் அநேக வருஷகாலம் ராம நாமம் ஜபித்த பிறகு, பிரம்ம தேவன் வந்து தன் கமண்டலு ஜலத்தால் புற்றைக் கரைத்து, எலும்புக் கூடாக இருக்கும் அவனை நிஷ்டையிலிருந்து எழுப்பி, திவ்ய தேஜஸ் பெற்ற முனிவராகச் செய்து, வல்மீகத்திலிருந்து (புற்றிலிருந்து) வெளிவந்தால் அவருக்கு 'वाल्मीकि' என்று பெயரிட்டு அனுக்கிரஹித்துச் சென்முர்.

श्री गुरुभ्यो नमः

श्रीमद्रामायणे युद्धकाण्डे

१३० सर्गः

1. **परमानन्दं** - *மிகவும் ஆனந்தத்தைத்தருகின்ற* (**वचः** - *வார்த்தையை*), **श्रुत्वा** - *கேட்டு*, **सत्यविक्रमः** - *ஸத்தியமான (வீண்போகாத) பராக்கிரமத்தையுடையவனும்*, **परवीरहा** - *எதிரி வீரர்களைக் கொல்லுபவனுமான* **भरतः तु**-*பரதனோ வென்றால்*, **हृष्टः** - *ஸந்தோஷங்கொண்ட*, **शत्रुघ्नं** - *சத்துருக்கினனை*, **आज्ञापयामास** - *கட்டளையிட்டான்.*

परमः आनन्दः यस्मात् तत् ॥

सत्यः विक्रमः यस्य सः ।

परे ऽ राः=परवीराः, तान् हन्तीति=परवीरहा ॥

Note the declension of this word 'परवीरहन्'

पर- वीरहा	वीरहणौ	वीरहणः
वीरहणं	,,	वीरघ्नः
वीरघ्ना	वीरहभ्याम्	वीरहभिः etc.

आज्ञापयामास—Causal periphrastic perfect III Sing. of ज्ञा with आ.

भरतः शत्रुघ्नम् आज्ञापयामास A. V.

भरतेन शत्रुघ्नः आज्ञापयामासे P. V.

2. **दैवतानि च** - (*குல*)*தெய்வங்களையும்*, **नगरस्य** - *நகரத்தின்*, **सर्वाणि चैत्यानि च** - *எல்லா ஆலயங்களையும் (அல்லது) நாற்சந்தி மண்டபங்களையும்*, **नराः** - *மனிதர்கள் (அர்ச்சகர்கள்)*, **शुचयः** - *சுத்தர்களாக இருந்துகொண்டு*, **सुगन्धमाल्यैः** - *நறுமணமுள்ள புஷ்பமாலைகளாலும்*, **वादित्रैः** *வாத்தியங்களாலும்*, **अर्चन्तु** - *பூஜிக்கட்டும்.*

शोभनः गन्धः येषां तानि=सुगन्धानि, मालाः एव= माल्यानि, सुगन्धानि माल्यानि, तैः ॥

सुगन्धानि Archaic for सुगन्धीनि। For गन्ध at the end of a बहुव्रीहि combound, and preceeded by the words सु, सुरभि, उत् or पूति, becomes गन्धि।

N. B. வீணை முதலிய 'ततम्' என்ற வாத்தியங்களும் மிருதங்கம் முதலிய 'आनद्धम्' என்ற வாத்தியங்களும் புல்லாங்குழல் முதலிய 'सुषिरम्' என்ற வாத்தியங்களும் வெண்கலத்தினலான ஜாலரு முதலிய 'घनम्' என்ற வாத்தியங்களுமான இந்த நான்குவிதமான வாத்தியங்களுக்கு 'वादित्रम्' என்று பெயர் என அறியத்தக்கது.

नराः दैवतानि चैत्यानि च अर्चन्तु A. V.

नरैः दैवतानि चैत्यानि च अर्च्यन्ताम् P. V.

3 & 3½. स्तुतिपुराणज्ञाः,- ஸ்தோத்திரங்களேயும் புராணங்களேயுமறிந்த, सर्वे सूताः- எல்லா ஸ்துதிபாடகர்களும், तथा-அவ்விதமே, वैतालिकाः:-வம்சாவளியைச் சொல்லுகின்ற பாடகர்களும், वादित्रकुशलाः - வாத்தியங்களில் தேர்ச்சி பெற்ற, गणिकाश्चापि - வேசிப்பெண்களும், सङ्घशः -கூட்டம் கூட்டமாக, रामस्य - ராமருடைய, शशिनिभं - சந்திரனுக் கொப்பான, मुखं -முகத்தை, द्रष्टुं-பார்ப்பதற்கு, अभिनिर्यान्तु- புறப்படட்டும்.

स्तुतयश्च पुराणानि च=स्तुतिपुराणानि, तानि जानन्ति इति ॥

वादित्रेषु कुशलाः ॥ शशिना तुल्यं=शशिनिभम् ॥

अभिनिर्यान्तु - Imperative III plu. of या with अभि and निर्.

अभिनिर् - यानि　　याव　　याम
याहि　　यातम्　　यात
यातु　　याताम्　　यान्तु

4,4½. **भरतस्य** - பரதனுடைய, **वचः** - வார்த்தையை, **श्रुत्वा** கேட்டு, **परवीरहा** - எதிரி வீரர்களைக்கொல்லுகின்றவனும், **वीर्यवान्** - வீர்யமுள்ளவனுமான, **शत्रुघ्नः** - சத்துருக்கினன், **अनेकसाहस्राः** - பல ஆயிரம் **विष्टीः** சம்பளமற்ற வேலையாட்களை, **चोदयामास** - ஏவினன்.

परान् वीरान् हन्तीति ॥ वीर्यम् अस्यास्तीति=वीर्यमन् ॥
सहस्रमेव=साहस्रं, अनेकं साहस्रं यासु ताः=अनेकसाहस्राः ॥

5,-5½. **इतः नन्दिग्रामात्**-இந்த நந்திக்கிராமத்திலிருந்து **परं** - மேலாக, (**अयोध्यापर्यन्तं** - அயோத்திநகரம் வரையிலும், **निम्नानि** - பள்ளமானவைகளும், **विषमाणि च** - மேடானவைகளுமான, **स्थलानि** - இடங்களை, **समीकुरुत** - ஸமமாகச் செய்யுங்கள். **समानि** - ஸமமான, **स्थलानि च** - இடங்களும், **निरस्यन्ताम्** -(மேடு, பள்ளம் என்ற) வித்தியாஸமில்லாமல் செய்யப்படட்டும்.

असमानि समानि संपद्यमानानि कुरुत=समीकुरुत .
स्थलानि समीकुरुत A. V. स्थलानि समीक्रियन्ताम् P. V.
समानि स्थलानि निरस्यन्ताम् P. V.
समानि स्थलानि निरस्यत A. V.

6. **अन्ये**- மற்றவர்கள், **हिमशीतेन**- பனிப்போலகுளிர்ந்த, **वारिणा** - ஜலத்தினால், **पृथ्वीं कृत्स्नां** - பூமி முழுவதையும், **सिञ्चन्तु** - நனைக்கட்டும்.

हिमवत् शीतं=हिमशीतं, तेन ॥
अन्यैः पृथिवी कृत्स्ना सिच्यतात् P. V.

7-8½. ततः - பிறகு, अन्ये - (இன்னும்) மற்றவர்கள், **पुरवरोत्तमे** - சிறந்தபட்டணத்தில், **समुच्छ्रितपताकाः**- உயர்ந்த (உயரக்கட்டப்பட்ட) கொடிகளையுடைய, **सर्वशः रथ्याः** - எல்லாத்தெருக்களையும், **लाजैः** - பொரிகளாலும், **पुष्पैश्च** : புஷ்பங்களாலும், **अभ्यवाकिरन्तु** - வர்ஷிக்கட்டும்.

N. B. பொரிகளையும் புஷ்பங்களையும் எல்லாத் தெருக்களிலும் இறைக்கட்டும் என்பது கருத்து.

सूर्यस्योदयनं प्रति - ஸூர்யோதயத்திலிருந்து அல்லது ஸூர்யோதயத்திற்குள், **वेश्मानि**- கிருஹங்களை, **स्रग्दामभिः**- புஷ்பமாலைகள் வரிசைகளாலும் அல்லது இடைவிட்டுத் தொடுக்கப்பட்டவைகளும் இடைவிடாமல் நெருக்கமாகத் தொடுக்கப்பட்டவைகளுமான புஷ்பமாலைகளாலும், **मुक्त-पुष्पैः**- உதிரிப்புஷ்பங்களாலும், **शोभयन्तु**-அலங்கரிக்கட்டும், **नराः** - மனிதர்கள், **शतशः** - நூற்றுக்கணக்காக **राजमार्गं** - ராஜபாதையை, **असंबाधं** - நெருக்கமில்லாமல், **सुगन्धैः** - நறுமணமுள்ள, **पञ्चवर्णैः** - ஐந்துவிதமான நிறமுள்ள பொருள்களின் பொடிகளால், **किरन्तु** - வர்ஷிக்கட்டும்.

समुच्छ्रिताः पताकाः यासु ताः ॥
रथाय हिताः=रथ्याः ॥

N. B. 'रथः - (Mas.) குதிரை, रथ्यम् (Neuter.) சக்கரம், रथ्या (Fem.) தெரு அல்லது தேர்க்கூட்டம் என்று இவ்விதம் லிங்கவித்தியாஸத்தினால் அர்த்தவித்தியாஸம்.

पुरवरेषु उत्तमं=तस्मिन् ॥ स्रजश्च दामानि च=स्रग्दामानि, तैः or स्रजां दामानि, तैः ॥ मुक्तानि पुष्पाणि, तैः । पञ्च वर्णाः येषु, तैः ॥ नास्ति संबाधः यस्मिन् कर्मणि तत् ॥
नराः राजमार्गं किरन्तु A. V. नरैः राजमार्गः कीर्यताम् P. V.

9-9½. (अथ - பிறகு), राजदाराः - அரசன் மனைவி கஞம், तथा - அவ்விதமே, अमात्याः - மந்திரிகளும், सैन्याः - ஸைன்யங்களும், सेनागणाङ्गनाः - (மௌலம் முதலிய ஆறு விதமான) ஸேனைகளின் கூட்டங்களும் ஸ்திரீகளும், सराजन्याः - க்ஷத்திரியர்களோடுகூடிய, ब्राह्मणाश्च - பிராம்மணர் களும், श्रेणीमुख्याश्च - பலவிதமான நகரஜன ஸங்கத்தை முக்கியமாகக் கொண்ட, गणाः - ஸங்கங்களும், (निर्ययुः - புறப்பட்டார்கள்).

राज्ञः दाराः ॥ अमा (सह) भवाः=अमात्याः ॥ सेनानां गणाः=सेनागणाः, ते च अङ्गनाश्च=सेनागणङ्गनाः ॥ राज्ञः अपत्यानि पुमांसः=राजन्याः (क्षत्रियाः), तैः सह वर्तन्ते इति ॥ श्रेणी मुख्या येषां ते ॥

N. B. "मौलं, भृत्यः, सुहृत्, श्रेणी, द्विषत्, आटविकम्" என்று ஸேனை ஆறு விதம் என்று சிலர். மற்றும் சிலர், रथ, गज, तुरग, पदाति, नाविक, आटविक என்று ஸேனை ஆறு விதம் என்று சொல்லுகிறார்கள். இப்படிப் பட்ட ஆறுவிதமான ஸேனைக்கூட்டங்கள் என்பது பொருள்.

निर्ययुः - Perfect III plu. of या with निर्

निर् -ययौ	ययिव	ययिम
ययिथ-ययाथ	ययथुः	यय
ययौ	ययतुः	ययुः

10-11. धृष्टिः - திருஷ்டியும், जयन्तः - ஜயந்தனும், विजयः - விஜயனும், सिद्धार्थः - ஸித்தார்த்தனும், अर्थसाधकः - அர்த்தஸாதகனும், अशोकः - அசோகனும், मन्त्रपालश्च - மந்திரபாலனும், सुमन्त्रश्चापि - ஸுமந்திரனும், शातकुम्भविभूषितैः - தங்கமயமான ஆபரணங்களால் அலங்கரிக்கப்

பட்ட, **मत्तैः** - மதமடைந்த, **नागसहस्रैश्च** - அனேக யானை களில், **निर्ययुः** - புறப்பட்டார்கள்.

शातकुम्भेन विभूषितानि, तैः ॥ नागानां सहस्राणि, तैः ॥

12 **अपरे** - (இன்னும்) மற்றவர்கள், **हेमकक्ष्याभिः** - தங்கச்சங்கிலியை உடையவைகளும், **सगजाभिः** - ஆண் யானைகளோடு கூடியவைகளுமான, **करेणुभिः** - பெண் யானைகளிலும், **सुमहारथाः च** - மிகப்பெரிய தேர் வீரர்களும், **तुरगाक्रान्तैः** - குதிரைகள் பூட்டப்பட்ட, **रथैश्च** - தேர்களிலும், **निर्ययुः** - புறப்பட்டார்கள்.

हेम्नः कक्ष्या यासां, ताभिः ॥ गजैः सह वर्तन्ते इति = सगजाः, ताभिः ॥ तुरगैः आक्रान्ताः, तैः ॥

N. B. எவனொருவன் வில்வித்தையில் மிகவும் தேர்ச்சி பெற்று தான் ஒருவனயிருந்துகொண்டே பதினயிரம் வில்லாளிகளை எதிர்த்துப் போர் புரிய சக்தி வாய்ந்த வனே அவன் '**महारथः**' என்று சொல்லப்படுவான்.

एको दशसहस्राणि योधयेद्यस्तु धन्विनाम् ।
शस्त्रशास्त्रप्रवीणश्च विज्ञेयः स 'महारथः' ।

or

போரில் தன்னையும், தேர்ப்பாகனையும் குதிரைகளையும் காப்பாற்றிக்கொண்டு எதிரிகளுடன் எவன் போர்புரிவா னே அவன் '**महारथः**' என்று சொல்லப்படுவான்.

आत्मानं सारथिं चाश्वान् रक्षन् युध्येत यो नरः ।
स 'महारथसंज्ञः' स्याद् इत्यहुर्नीतिकोविदाः ॥

13-13½ **शक्त्यृष्टिप्रासहस्तानां** - சக்தி வேல், ருஷ்டி, குந்தம் இவைகளை (இவ்விதமான ஆயுதங்களை)க் கையிலுடை யவர்களும், **सध्वजानां** - (அடையாளமுள்ள) கொடிகளை யுடையவர்களும், **पताकिनां** - அடையாளமற்ற கொடிகளை

யுடையவர்களுமாகிய, **पताकिनां सहस्रैश्च** - காலாள்வீரர்களுடைய ஆயிரங்களாலும் (ஆயிரக்கணக்கான காலாள்வீரர்களாலும்) **मुख्यनरान्वितैः** - முக்கியமான மனிதர்களோடு கூடிய (பிரதானமானவர்கள் ஏறிக்கொண்ட) **मुख्यैः** - முக்கியமான, **तुरगाणां सहस्रैश्च** - ஆயிரக்கணக்கான குதிரைகளாலும், **परिवृताः** - சூழப்பட்ட, **वीराश्च** - வீரர்களும், **ययुः** - சென்றார்கள்.

शक्तिश्च ऋष्टिश्च प्रासश्च=शक्त्यृष्टिप्रासाः, ते हस्ते येषां, तेषाम् ॥ ध्वजैः सह वर्तन्ते इति, तेषाम् ॥

पताकाः एषां सन्तीति=पताकिनः, तेषाम् ॥

मुख्याः नराः, तैः अन्विताः ॥

पादाभ्याम् अतन्तीति=पदातयः, तेषाम् ॥

14-14½. **ततः** - பிறகு, **सर्वाः** - எல்லா, **दशरथस्त्रियः** - தசரதராஜனுடைய மனைவிகள் (ராணிகள்), **कौसल्यां** - கௌஸல்யாதேவியையும், **सुमित्रां चापि** - ஸுமித்திரையையும், **प्रमुखे** - முன்னிலையில், **कृत्वा** - வைத்துக்கொண்டு **यानानि** - ரதங்களில், **उपारूढाः** - ஏறிக்கொண்டவர்களாய், **निर्ययुः** - புறப்பட்டார்கள்.

दशरथस्य स्त्रियः ॥

15. **सर्वाः** (தசரதராஜன் மனைவிகள்)யாவரும், **कैकेय्या सहिताः** - கைகேயியோடு கூடியவர்களாய், **नन्दिग्रामम्** - நந்திக்ராமத்தை, **उपागमन्** - அடைந்தார்கள்.

उपागमन् - Aorist III plu· of **गम्** with **उप**.

15½. **तत् नगरं** - அந்த அயோத்திநகரம், **कृत्स्नं** - முழுவதுமே (அயோத்தி நகர ஜனங்கள் யாவரும்) **नन्दिग्रामम्** - நந்திக்ராமத்தை, **उपागमत्** - அடைந்தது.

16–16½. **अश्वानां** - குதிரைகளுடைய, **खुरशब्देन** - குளம்பின் சத்தத்தினலும், **रथनेमिस्वनेन च** - தேர்ச்சக்கரங்களின் விளிம்புகளின் (ஓரங்களின்) சப்தத்தினலும், **शङ्ख-दुन्दुभिनादेन च** - சங்கு துந்துபிவாத்தியம் இவைகளின் முழக்கத்தினலும், **मेदिनी** - பூமி, **संचचालेव** - ஆடியதுபோல இருந்தது.

खुराणां शब्दः, तेन ॥ रथानां नेमयः, तेषां स्वनः, तेन ॥

शङ्खाश्च दुन्दुभयश्च तेषां समाहारः=शङ्ख दुन्दुभि, तस्य नादः, तेन ॥

G.P. Words denoting the varieties of musical insturments are compounded as समाहार - द्वन्द्व, and it is singular and neuter.

संचचाल - Perf. III sing. of चल् with सम्.

सं-चचाल / चचल	चेलिव	चेलिम
चेलिथ	चेलथुः	चेल
चचाल	चेलतुः	चेलुः

17 to 21. **ततः** - பிறகு, **धर्मात्मा** தர்மபுத்தியுள்ளவனும், **उपवासकृशः** - உபவாஸத்தினல் இளைத்தவனும், **दीनः** - (ராமன் வராததைக்கண்டு) வருந்தியவனும், **चीरकृष्णाजिनाम्बरः** - மரவுரியையும் கறுப்பு மான்தோலையும் தரித்திருப்பவனும், **धर्मज्ञोविदः**- தர்மங்களையறிந்தவனுமாகிய, **महात्मा**- மஹாத்மாவுமான, **भरतः** - பரதன், **भ्रातुः** - ஸஹோதரனாகிய ராமனுடைய, **आगमनं** -வருகையை, **श्रुत्वा** - கேட்டு, **तत्पूर्वं** - அந்தக் கேள்வியை முன்னிட்ட, **हर्ष**-ஸந்தோஷத்தை,**आगतः**- அடைந்தவனய், **द्विजातिमुख्यैः** - முக்கியப் பிராம்மணர்களாலும், **सनैगमैः** - வைச்யர்களோடு கூடிய, **श्रेणीमुख्यैश्च**-

ஸங்கங்களில் முக்கியமானவர்களாலும், **माल्यमोदकहस्तैः** - புஷ்ப மாலைகள், மோதகங்கள் இவைகளைக் கையில் உடைய, **मन्त्रिभिश्च** - (வஸிஷ்டர் முதலிய) மந்திரிகளாலும், **वृतः** - சூழப்பட்டவனுகவும், **शङ्खभेरीनिनादैश्च** - சங்கு, பேரீ வாத்தியம் இவைகளின் சப்தங்களோடு கூட, **वन्दिभिश्च** - ஸ்துதிபாடகர்களாலும், **अभिनन्दितः** - புகழப் பட்ட வனுகவும், **शिरसा** - தலையினுல், **आर्यपादौ** - தமைய னுடைய பாதுகைகளை, **गृहीत्वा** - தூக்கிக்கொண்டும், **पाण्डुरं** - வெண்மை நிறமுள்ளதும், **शुक्लमाल्योपभिशोभितं** – வெளுப் பான புஷ்பமாலைகளால் அலங்கரிக்கப்பட்டதுமான, **छत्रं च** - குடையையும், **राजार्हे** - அரசனுக்குரியவைகளான, **हेमभूषिते** - தங்கத்தினுல் (தங்கமயமான தண்டத்தினுல்) அலங் கரிக்கப்பட்ட, **शुक्ले** - வெளுப்பான, **वालव्यजने च** - இரு வெண்சாமரங்களையும் (இரு ஆலவட்டங்களையும்), **आदाय** - எடுத்துக் கொண்டு, **सचिवैः सह** - (ஸுமந்திரன் முதலிய) மந்திரிகளோடு கூட, **रामं** - ராமனை, **प्रत्युद्ययौ** - எதிர் கொண்டு சென்றுன்.

द्वे जाती येषां ते = द्विजातयः, तेषु मुख्याः, तैः ॥
धर्मे आत्मा यस्य सः ॥ श्रेणीषु मुख्याः, तैः ॥
नैगमैः सह वर्तन्ते इति = सनैगमाः, तैः ॥
माल्यानि च मोदकाश्च = माल्यमोदकाः, ते हस्ते येषां, तैः ॥
शङ्खाश्च भेर्यश्च, तासां निनादाः, तैः ॥
आर्यस्य पादौ ॥ धर्मे कोविदः ॥
शुक्लानि माल्यानि, तैः उपशोभितम् ॥ राज्ञः अर्हे ॥
हेम्ना भूषिते ॥ उपवासेन कृशः ॥
चीरं च कृष्णाजिनं च = चीरकृष्णाजिने, ते अम्बरे यस्य सः ॥
तत् पूर्वं यस्य, तम् ॥
भरतः रामं प्रत्युद्ययौ A. V. भरतेन रामः प्रत्युद्यये P. V.

22. **भरतः** - *பரதன்*, **समीक्ष्य** *நாலு பக்கத்திலும் பார்த்து*, **पवनात्मजं** - *வாயு புத்திரனை ஹனுமாரிடம்*, **वाक्यं** - *வார்த்தைகளை*, **उवाच** - *சொன்னான்*. (**त्वया** - *உன்னால்*) **कापेयी** - *குரங்கினுடையதான*, **चलचित्तता** - *சஞ்சலமனது*, **कच्चिन्न सेव्यते खलु** - *ஸேவிக்க (அடைய)ப்படாமலிருக்கின்றதா?*

N.B. *உன்னால் பொய் சொல்லப்படவில்லையே? என்பது கருத்து.*

पवनस्य आत्मजः (पावनिः One word), तम् ॥
कपेः भावः=कापेयी ॥ चलं चित्तं यस्य सः, तस्य भावः ॥
त्वया चलचित्तता न सेव्यते कच्चित्? A V.
त्वं चलचित्ततां न सेवसे कच्चित् ? P. V.

23. **हि**- *ஏனென்றால்*, **काकुत्स्थं** - *ககுத்ஸ்த வம்சத்தில் உதித்தவரும்*, **परंतपं** - *சத்துருக்களைத் தபிக்கச் செய்பவருமான*, **आर्यं** -*பூஜிக்கத் தகுந்த (தமையனை)*, **रामं** - *ராமனை*, **न हि पश्यामि** - *நான் காணவில்லையன்றோ!* **कामरूपिणः** - *இஷ்டப்படி உருத்தை எடுத்துக்கொளுபவர்களான*, **वानराः**- *குரங்குகள்*, **न खलु दृश्यन्ते कच्चित्** ? - *காணப்படவில்லையே! ஏன்?*

ककुदि तिष्ठतीति = ककुत्स्थः, तस्य गोत्रापत्यं पुमान्, तम् ॥

परान् तापयतीति=परन्तपः, तम् ॥
कामेन रूपम् एषाम् अस्तीति=कामरूपिणः ॥
रामं न हि पश्यामि A. V. रामः न हि दृश्यते मया P. V.
वानराः न दृश्यन्ते P. V. वानरान् न पश्यामि A. V.
काकुत्स्थम् Allusion.

முன்னொரு காலத்தில் மஹா விஷ்ணுவின் அம்சாவதாரமாகிய புரஞ்ஜயன் என்ற இக்ஷ்வாகுவம்சத்திய அரசன் தேவர்களுக்கு உதவி செய்வதற்காக, தேவர்களுக்கும் அஸுரர்களுக்கும் நடந்த யுத்தத்தில் பெருங்காளையின் உருவங் கொண்ட இந்திரனுடைய முசுப்பில் (திமிலில்) ஏறி இருந்து போர் புரிந்து அஸுரர்களைக்கொன்று வெற்றி பெற்றதால் தேவலோகத்தில் 'ककुत्स्थ' என்ற பெயர் பெற்றார். ஆதலாலேயே அவருடைய வம்சத்திலுதித்தவர்களுக்கு 'काकुत्स्थ' என்ற பெயர் வழங்கி வருகிறது.

24. अथ - பிறகு, एवं - இவ்விதம், वचने - வார்த்தை, उक्ते - சொல்லப்பட்டபொழுது, हनुमान् - ஹனுமான், अर्थं - (தாமதத்தின்) காரணத்தை, विज्ञापयन्नेव - தெரிவித்துக் கொண்டே, सत्यविक्रमं - ஸத்தியமான பராக்கிரமத்தை யுடைய, भरतं-பரதனிடம், इदं - இதை, अब्रवीत्-சொன்னார்.

सत्यः विक्रमः यस्य, तम् ॥

वचने उक्ते - Loc. Abso. यदा वचनमुक्तं तदा(adverabial clause)

अब्रवीत् - Imperf. III sing. of ब्र 'to tell'

हनुमान् भरतम् इदम् अब्रवीत् A. V.

हनुमता भरतः इदम् औच्यत P. V.

N.B. The root ब्र governs two objects one direct and the other indirect. In the passive the indirect object must be put in the nominative and the other in the accusative.

25. भरद्वाजप्रसादेन - பாரத்வாஜ முனிவருடைய அனுக்கிரஹத்தினால், सदाफलान् - எப்பொழுதும் பழங்களை யுடையவைகளும், कुसुमितान् புஷ்பித்தவைகளும், मधुस्रवान्

தேனைப்பெருகவிடுகின்றவைகளும், **मत्तभ्रमरनादितान्** - மதமடைந்த வண்டுகளால் சப்திக்கின்றனவைகளுமான, **वृक्षान्** - மரங்களை, **प्राप्य** - அடைந்து, **वानराः** - வானரர்கள், **हृष्यन्ति** - மகிழ்கிறார்கள்.

सदा फलं येषां, तान् ॥ कुसुमानि एषां संजातानि=कुसुमिताः, तान् ॥ मधु स्रवन्तीति, तान् ॥ भरद्वाजस्य प्रसादः, तेन ॥ मत्ताः भ्रमराः, तैः नादिताः, तान् ॥

26 **परन्तप !** - சத்துருக்களைத் தபிக்கச் செய்கின்ற பரதனே! **तस्य च** - அவருக்கும், **वासवेन** - இந்திரனால், **एषः वरः**- (எக்காலத்திலும் ஆச்ரமத்தில் புஷ்பம் பழம் முதலியவற்றையுடைய மரங்கள் இருக்கும் என்ற) இந்த வரம், **दत्तः** - கொடுக்கப்பட்டிருக்கிறது. (**अतः** - ஆதலால்) **ससैन्यस्य** - ஸைன்யங்களோடு கூடிய, (**तव** - உனக்கும் **तथा** - அவ்விதமே) **रामस्य** - ராமனுக்குப், **सर्वगुणान्वितम्** - எல்லா குணங்களும் பொருந்திய, **आतिथ्यं** - அதிதி ஸத்காரம் (விருந்து செய்தல்), **कृतम्** - செய்யப்பட்டது.

सैन्येन सह वर्तते इति=ससैन्यः, तस्य ॥

सर्वैः गुणाः, तैः अन्वितम् ॥

अतिथये इदम्=आतिथ्यं (तादर्थ्ये यत्) ।

आतिथ्यं कृतम् P. V. **आतिथ्यं कृतवान्** A. V.

वासवेन एषः वरः दत्तः P.V. **वासवः एतं वरं दत्तवान्**A.V.

27. (**यतः** - எக்காரணத்தினால்), **प्रहृष्टानां** - மிகவும் ஸந்தோஷமடைந்த, **वनौकसां** வானரர்களுடைய, **भीमः**, பயங்கரமான, **निःस्वनः** - சப்தம், **श्रूयते** - கேட்கப்படுகின்றதோ, (**अतः** - ஆகையினால்) **वानरसेना** - வானர ஸைன்யமானது, **गोमतीं नदीं** - கோமதீ நதியை, **तरति**- கடக்கின்றது, (**इति** - என்று) **मन्ये** - நினைக்கிறேன்.

वनम् ओकः येषां, तेषाम् ॥ वानराणां सेना ॥

वानरसेना गोमतीं नदीं तरति A. V.

वानरसेनया गोमती नदी तीर्यते P. V.

(28) समुद्धूतं - மேலே எழுப்பப்பட்ட, रजोवर्षं - தூளிமாரியை, पश्य - பார். (अतः ஆகையால்,) वालुकिनीं प्रति- வாலுகினீ என்ற நதியைக் குறித்து, (याति - செல்லுகின்றது इति - என்று) मन्ये - நினைக்கிறேன். प्लवङ्गमाः - வானரர்கள், रम्यं அழகான - सालवनं - ஸாலமரங்கள் (ஆச்சாமரங்கள், பிரயபியகாட்டை, लोलयन्ति - அசைக்கின்றன; (इति -என்று) मन्ये- எண்ணுகிறேன். (ततः- ஆகையினாலேயே, विलम्बः - தாமதம்).

रजसां वर्षम् ॥

वालुकाः अस्यां सन्तीति, ताम् ॥

प्लवेन गच्छन्तीति=प्लवङ्गमाः ॥

The other forms are, प्लवग and प्लवङ्ग.

Cf. 1. तुरग, तुरङ्ग, तुरङ्गम, 2. भुजग, भुजङ्ग, भुजङ्गम, 3. पतग, पतङ्ग, पतङ्गम, 4. विहग, विहङ्ग, विहङ्गम.

(29) मनसा - மனதினால், ब्रह्मनिर्मितं - பிரம்மதேவனுக்காக (விச்வகர்மாவினால்) ஸ்ருஷ்டிக்கப்பட்டதும், विमलं - நிர்மலமானதும் (சுத்தமானதும் மாசற்றதும்,) चन्द्रसन्निभं- சந்திரனுக்கு ஸமமானதுமாகிய, तदेतत् - அப்பேர்ப்பட்ட இந்த, दिव्यं - திவ்யமான, पुष्पकं विमानं - புஷ்பக விமானம், दूरात् - தூரத்தில், दृश्यते - காணப்படுகின்றது.

विगतं मलं यस्मात् तत् ॥ चन्द्रेण तुल्यम् ॥

दिवि भवम् ॥ ब्रह्मणे निर्मितम् ॥

N.B. புஷ்பகவிமானம் விச்வகர்மாவினால் உண்டு பண்ணப்பட்டதென்று 'कृतं स्वयं साध्विति विश्वकर्मणा'

என்று ஸுந்தர காண்டத்தில் கூறியிருப்பதை யனுஸரித்து இங்கு பிரம்மதேவனால் உண்டுபண்ணப்பட்டது என்று பொருள் கூற முடியாது என்றறியவும். விச்வகர்மாவினால் ஸ்ருஷ்டிக்கப்பட்டிருந்தபோதிலும் பிரம்மதேவனால் உண்டு பண்ணப்பட்டது போலவே இருப்பதால் "ब्रह्मनिर्मितम्" என்று கூறப்பட்டிருக்கின்றது என்பது சிலருடைய கொள்கை.

(30-30½.) दिव्यं - திவ்யமானதும், मनोजवं - மனதின் வேக முள்ளதும், तरुणादित्यसङ्काशं - தருணனை (மத்தியானத்திலுள்ள) ஸூர்யனுக்கு ஸமானமானதும், बान्धवैः सार्धं - உறவினர்களோடு கூட, रावणं - ராவணனை, हत्वा - கொன்று, महात्मना- மஹாத்மாவாகிய ராமனால், लब्धं- அடையப்பட்டதும், (अतः एव - ஆகையாலேயே), रामवाहनम् - ராமனுடைய வாஹனமானதுமாகிய, एतत् - இந்தப் புஷ்பகவிமானம், प्रसादेन - (பிரம்ம தேவனுடைய) அனுக்கிரஹத்தினால், धनदस्य (संबन्धि)-குபேரனுக்கு ஸொந்தமானது.

N. B. 'परेण तपसा लेभे यत् कुबेरः पितामहात्' - என்று ஸுந்தர காண்டத்தில் சொல்லியிருப்பதால் धनदस्य प्रसादेन- என்பதற்கு பிரம்ம தேவனுடைய அருளினால் குபேரனுக்குக் கிடைத்து ஸொந்தமானது என்று பொருள் அறியத் தக்கது.

तरुणः आदित्यः, तेन तुल्यं ॥ रामस्य वाहनम् ॥
मनसः इव जवः यस्य तत् ॥

31-31½. एतस्मिन् - இந்த விமானத்தில், भ्रातरौ - (உன்னுடைய) ஸஹோதரர்களான, वीरौ राघवौ - வீரர்களான ராம லக்ஷ்மணர்கள், वैदेह्या सह ஸீதா தேவியோடு கூட, आसाते - இருக்கிறார்கள், महातेजाः - மிக்கதேஜஸ்

பெற்ற, **सुग्रीवः** - ஸுக்ரீவனும், **राक्षसः** - ராக்ஷஸனுகிய **विभीषणः च**- விபீஷணனும், (**आसाते** -இருக்கிருர்கள்).

महत् तेजः यस्य सः ॥

32-32½. '**अयं रामः**-'இதோ ராமன்', **इति** - என்று, **कीर्तिते** - சொல்லப்பட்டபொழுது, **स्त्रीबालयुववृद्धानां** - ஸ்திரீகள், சிறுவர்கள், யுவர்கள் (வாலிபர்கள்), கிழவர்கள் இவர்களுடைய, **हर्षसमुद्भूतः** - ஸந்தோஷத்தினுல் ஏற்பட்ட, **निःस्वनः** - சப்தமானது, **दिवम्** - ஆகாசத்தை, **अस्पृशत्** - தொட்டது.

N.B. ஆகாசத்தில் வெகு உயரத்தில் வியாபித்தது என்பது கருத்து.

स्त्रियश्च बालश्च युवानश्च वृद्धाश्च, तेषाम् ॥

Note the declension of the words :—**स्त्री, युवन्** and **दिव्** .

निःस्वनः दिवम् अस्पृशत् A. V. **निःस्वनेन द्यौः अस्पृश्यत** P.V.

33-33½. **ते नराः**-அந்த மனிதர்கள், **रथकुञ्जरवाजिभ्यः**- தேர், யானை, குதிரை இவைகளிலிருந்து, **अवतीर्य**- இறங்கி, **महीं गताः** - தரையை அடைந்தவர்களாய் (தரையில் நின்றுகொண்டு), **विमानस्थं तं**-விமானத்திலிருக்கும் அந்த ராமனை, **अम्बरे**-ஆகாசத்தில், **सोममिव** - சந்திரனைப்(பார்ப்பது)போல, **ददृशुः** - பார்த்தார்கள்.

रथाश्च कुञ्जराश्च वाजिनश्च तेषां समाहाराः=रथकुञ्जरवाजीनि, तेभ्यः ॥ रथकुञ्जरवाजिभ्यः Archaic for **रथकुञ्जरवाजिनः**

N.B. When a Dvandva compound consists words signifying the parts of an army it is singular and neuter.

विमाने तिष्ठतीति=विमानस्थः, तम् ॥
ददृशुः - Perf. III plu. of दृश् 'to see'

ददर्श	ददृशिव	ददृशिम
ददर्शिथ-दद्रष्ठ	ददृशथुः	ददृश
ददर्श	ददृशथः	ददृशुः

नराः तं ददृशुः A. V. नरैः सः ददृशे P. V.

(34-34½) ततः - பிறகு, भरतः - பரதன், प्रहृष्टः - மிக வும் ஸந்தோஷமடைந்தவனாய், राघवोन्मुखः - ராமனைப்பார்க்க அண்ணார்ந்த முகத்தையுடையவனாய், प्राञ्जलिः भूत्वा - கை கூப்பியவனாக ஆகி, रामं - ராமனை, यथार्थेन - உண்மை யான (14 வருஷம் நிரம்பி 15-ஆவது வருஷம் ஆரம்பிக்கும் தினத்தில் கட்டாயம் வருகிறேன் என்று ப்ரதிஜ்ஞை செய்த படியே நிறைவேறியதான), स्वागतेन- தன் வருகையினால், or यथार्थेन - அர்த்தப்பொருத்தமுள்ள, स्वागतेन - நல்வர வினால், अपूजयत् - பூஜித்தான்.

N. B.—शोभनम् आगतम् = स्वागतम् - எவருடைய வருகை சோபனமானதோ அதாவது நன்மையை விளைவிக் கின்றதோ அவருடைய வருகை 'स्वागतम्' நல்வருகை என்ற அர்த்தப் பொருத்தமுள்ள 'स्वागतम्' என்ற சப் த்தை உச்சரித்து ராமனுக்கு நல்வரவு கூறி உபசரித்தான் என்பது கருத்து.

प्रबद्धः अञ्जलिः येन सः ॥ उन्नमितं मुखं येन सः=उन्मुखः, राघवस्य उन्मुखः ॥ यथाभूतः अर्थः यस्य, तेन ॥ अर्थस्य सदृशम्= यथार्थं, तेन ॥

स्वस्य आगतम् or शोभनम् आगतं, तेन ॥
भरतः रामं अपूजयत् A. V. भरतेन रामः अपूज्यत P. V.

35 - 35½ **पृथुदीर्घाक्षः** - அகன்றதும் நீண்டதுமான கண்களையுடைய, **भरताग्रजः** - பரதனுடைய தமையனை ராமன், **मनसा**- மனதினால், **ब्रह्मणा** - பிரம்மதேவனால் **सृष्टे** - ஸ்ருஷ்டிக்கப்பட்ட, **विमाने**- (புஷ்பக) விமானத்தில், **अपरः** - மற்றொரு, **वज्रपाणिः इव**- இந்திரன்போல,**रराज**-விளங்கினான்.

भरतस्य अग्रजः ॥ प्रथुनी दीर्घे अक्षिणी यस्य सः ॥

Gra. Pec. '**अक्षि**' meaning 'an eye' at the end of a **बहुव्रीहि** is changed in to '**अक्ष**'.

वज्रं पाणौ यस्य सः ॥

N.B. சிற்பிகளால் செய்யப்பட்ட கிருஹத்தை, வசிக்கின்ற தனவந்தனைப் பிரபுவினால் செய்யப்பட்டது என்று எப்படிச் சொல்லுகிறார்களோ, அப்படியே இங்கும், விச்வகர்மாவின் மனதினால் ஸ்ருஷ்டிக்கப்பட்டிருக்கும் புஷ்பகவிமானத்தை பிரம்மதேவனால் ஸ்ருஷ்டிக்கப்பட்டது என்று கூறப்பட்டிருக்கிறது என்றறியத்தக்கது.

36 - 36½ **ततः** - பிறகு, **तदा** - அப்பொழுது, **भरतः** - பரதன், **प्रयतः** - சுத்தனாயிருந்து கொண்டு, **विमानाग्रगतं** - விமானத்தின் உச்சியிலிருப்பவரும், (**अत एव** - ஆகையாலேயே), **मेरुस्थं** - மேருமலையிலிருக்கும், **भास्करम् इव** - ஸூரியனைப்போல, (**स्थितं** - இருப்பவருமான), **रामं**- ராமனை, **ववन्दे** - வணங்கினான்.

विमानस्य अग्रं गतः तम् ॥ मेरौ तिष्ठति इति तम् ॥

ववन्दे Perf. III sing. of **वन्द्** solute .

ववन्दे	**ववन्दिवहे**	**ववन्दिमहे**
ववन्दिषे	**ववन्दाथे**	**ववन्दिध्वे**
ववन्दे	**ववन्दाते**	**ववन्दिरे**

भरतः रामं ववन्दे A. V. **भरतेन रामः ववन्दे** P. V.

37 - 37½ ततः - பிறகு, हंसयुक्तं - ஹம்ஸங்களோடு கூடியதும், महावेगं - மிகுந்தவேக முள்ளதும், अनुत्तमं - மிகச்சிறந்ததுமாகிய, तत् विमानं - அந்த விமானம், रामाभ्यनुज्ञातं - ராமனால் அனுமதிக்கப்பட்டதாய், महीतले - பூமியில் (தரையின்) அருகில், निष्पपात - இறங்கிற்று.

रामेण अभ्यनुज्ञातम् ॥ नास्ति उत्तमं यस्मात् तत् ॥
हंसैः युक्तम् ॥ महान् वेगः यस्य तत् ॥
निष्पपात - Perf. III sing. of पत् with निस्.

38 - 38½ सत्यविक्रमः - ஸத்தியமான பராக்கிரமத்தையுடைய, भरतः - பரதன், तत् विमानं - அந்த விமானத்தில், आरोपितः - ஏறும்படிச் செய்யப்பட்டவனாய், रामं - ராமனை, आसाद्य - அடைந்து, मुदितः - ஸந்தோஷங் கொண்டவனாய், पुनरेव - மறுபடியும், अभ्यवादयत् - நமஸ்காரம் செய்தான்.

सत्यः विक्रमः यस्य सः ॥
आरोपितः - Causal p.p.p. of रुह् with आ ॥
अभ्यवादयत् - Archaic for अभ्यवादयत.
भरतः राममभ्यवादयत् A. V. भरतेन रामः अभ्यवाद्यत P.V.

39 - 39½ काकुत्स्थः - ராமன், चिरस्य - வெகுகாலத்திற்குப் பிறகு, अक्षिपथं - கண்களின் மார்கத்தை, गतं - அடைந்த (கண்களால் பார்க்கப்பட்ட), तं भरतं - அந்த பரதனை, समुत्थाप्य - எழுப்பி, अङ्के - மடியில், आरोप्य - வைத்துக் கொண்டு, मुदितः - ஸந்தோஷங் கொண்டவராய், परिषस्वजे - ஆலிங்கனம் செய்துகொண்டார்.

अक्ष्णोः पन्थाः = अक्षिपथः, तम् ॥
Gra. Pec. 'पथिन्' at the end of any compound becomes 'पथ'.

परिषस्वजे - Perf. III sing. of स्वज् with परि - Conjugate like ववन्दे ॥

समुत्थाप्य - Causal Indec. p.p. of स्था with सम् and उद्

G.P. The स् of स्था is dropped after preposition उद्.

काकुत्स्थः भरतं परिषस्वजे A. V.
काकुत्स्थेन भरतः परिषस्वजे P. V.

40 - 40½ ततः - பிறகு, भरतः - பரதன், लक्ष्मणं - (தன்னை வணங்கிய) லக்ஷ்மணனை, आसाद्य - ஆலிங்கனத்தினால் கௌரவித்து (உபசரித்து), वैदेहीं च - ஸீதாதேவியையும், अभ्यवादयत् - நமஸ்கரித்தான். अभिवाद्य - நமஸ்காரம் செய்து, ततः - பிறகு, प्रीतः - ஸந்தோஷங் கொண்டவனாய் नाम च - பெயரையும், अब्रवीत् - சொன்னான்.

N.B. பரதன் லக்ஷ்மணனைவிட வயதில் பெரியவனாதலால் லக்ஷ்மணனையும் ஸீதையையும் வணங்கினான் என்று அர்த்தம் சொல்லுவது உசிதமில்லை; ஆகையால் இங்குக் கூறியபடியே பொருள் அறியத்தக்கது. அனால் மற்றும் சிலர், லக்ஷ்மணன் பரதனைவிட வயதில் சிறுவனாயிருந்தாலும், மூத்த தமையனான ராமனுக்கு, நேரிலேயே இருந்து கொண்டு சுச்ரூஷை (பணிவிடை)செய்து வந்ததால் குணத்தில் பெரியவன்தான் என்று நினைத்து பரதன் லக்ஷ்மணனுக்கு நமஸ்காரம் செய்தான் என்று அர்த்தம் சொல்லுவது உசிதமானதுதான் என்று கருதுகிறார்கள். இவர்களுடைய மதத்தில் वैदेहीं च - என்று 'चकारம்' அனுகுணமாக இருக்கின்றது.

இங்கு இருப்பதுபோலவே **रघुवंश**-த்தில் 13-ஆவது ஸர்க்கத்தில் **कालिदासकवि**-யும், 'பரதன் லக்ஷ்மணனை நமஸ்கரித்தான்' என்றும், பரதனை லக்ஷ்மணன் நமஸ்கரித்தான் என்றும் பொருள் ஏற்படும் படியான **श्लोक**-த்தைச் சொல்லியிருக்கிறார். அதாவது:—

> सौमित्रिणा तदनु संससृजे स चैनम्
> उत्थाप्य नम्रशिरसं भृशमालिलिङ्ग।
> रूढेन्द्रजित्प्रहरणव्रणकर्कशेन
> क्लिश्यन्निवास्य भुजमध्यपुरःस्थलेन॥
> (रघु. 13 स. श्लो. 73)

41 - 41½. **कैकयीपुत्रः** – கைகேயியின் புத்திரனாகிய பரதன், **सुग्रीवं** - ஸுக்ரீவனையும், **जाम्बवन्तं** - ஜாம்பவானையும், **तथा** - அவ்விதமே, **अङ्गदं** – அங்கதனையும், **मैन्दं** - மைந்தனையும், **द्विविदं** - த்விவிதனையும், **नीलं** - நீலனையும், **ऋषभं च** - ரிஷபனையும், **परिषस्वजे** - ஆலிங்கனம் செய்து கொண்டான்.

केकयः एव=कैकयः, तस्य स्त्री (दुहिता)=कैकयी।
पुंयोगे जन्यजनकभावरूपे ङीप्॥ (केकयस्य अपत्यं स्त्री= कैकेयी)

42 - 32½ **भरतः** - பரதன், **सुषेणं च** - ஸுஷேணனையும், **नलं चैव** - நளனையும், **गवाक्षं** - கவாக்ஷனையும், **गन्धमादनं** - கந்தமாதனனையும், **शरभं** - சரபனையும், **पनसं चैव** - பனஸனையும், **परिषस्वजे** - ஆலிங்கனம் செய்துகொண்டான்.

43 - 43½. **ते** - அந்த, **कामरूपिणः** - இஷ்டப்படி உருவத்தை எடுத்துக் கொள்ளுகின்ற, **वानराः**- வானரர்கள், **मानुषं**- மனிதனுடையதான, **रूपं**-உருவத்தை, **कृत्वा** எடுத்துக் கொண்டு, **स्थिताः** - இருந்தார்கள். **तदा** - அப்பொழுது,

ते-அவர்கள், प्रहृष्टाः - ஸந்தோஷங்கொண்டவர்களாய், भरतं-பரதனிடம், कुशलं - க்ஷேமத்தை, पर्यपृच्छन् - வினவினார்கள் (விசாரித்தார்கள்).

मानुषस्य इदम् ॥

ते कुशलं भरतं पर्यपृच्छन् A. V.

तैः कुशलं भरतः पर्यपृच्छ्यत P. V.

N.B. प्रच्छ्, governs two objects (direct and indirect). Generally the indirect object of the roots governing two objects, must be put in the nominative in the passive voice. But in the case of the roots नी, हृ, कृष् and वह् the direct object must be put in the nominative.

44 - 44½. अथ - பிறகு, महातेजाः - மிக்கதேஜஸ் பெற்றவனும், धर्मिणां वरः - தர்மிஷ்டர்களுக்குள் சிறந்தவனாகிய, राजपुत्रः - ராஜகுமாரனான, भरतः - பரதன், वानरर्षभं - வானரச்ரேஷ்டனை, सुग्रीवं ஸுக்ரீவனை, परिष्वज्य - ஆலிங்கனம் செய்து கொண்டு, अब्रवीत् - சொன்னான்.

धर्म एषाम् अस्तीति = धर्मिणः, तेषाम् ॥ राज्ञः पुत्रः ॥

वानरः ऋषभः इव = वानरर्षभः, तम् ॥

45 - 45½. सुग्रीव! - ஹே ஸுக்ரீவனே! त्वं - நீ, अस्माकं चतुर्णां - எங்கள் நான்கு பேர்களுக்கும், पञ्चमः भ्राता - ஐந்தாவதான ஸஹோதரன். सौहृदात् - ஸ்னேகத்தினால் செய்யப்படும் உபகாரத்தினால், मित्रं - நண்பனாக, जायते - ஆகிறான். अपकारः - தீங்கிழைப்பது, अरिलक्षणम् - சத்ருவின் லக்ஷணம் (அடையாளம்).

Note the declension of the word चतुर् in all the genders.

(Mas.) चत्वारः, चतुरः, चतुर्भिः, चतुर्भ्यः, चतुर्भ्यः, चतुर्णाम्, चतुर्षु, हे चत्वारः ॥

पञ्चानां पूरणः=पञ्चमः ॥

शोभनं हृदयं यस्य सः=सुहृदयः, तस्य भावः=सौहृदम्, तस्मात् ॥ अरेः लक्षणम् ॥

46 - 46½. अथ - பிறகு, भरतः - பரதன், विभीषणं च - விபீஷணனிடமும், सान्त्ववाक्यं - நல்ல வார்த்தைகளை, अब्रवीत् - சொன்னான்; सहायेन - ஸஹாய மாயிருக்கின்ற (உதவி செய்பவனை) தங்களால், सुदुष्करं - செய்யவே முடியாத, कर्म - காரியம், कृतम् - செய்யப்பட்டது; दिष्ट्या- ஸந்தோஷம்.

सान्त्वं वाक्यम् ॥ दुः खेन कर्तुं शक्यं=दुष्करम्, सुतरां दुष्करं=सुदुष्करम् ॥

N. B. The particle 'दिष्ट्या' is used to express the joy or gladness of the speaker as 'दिष्ट्या प्रतिहतं दुर्जातम् - I am glad the evil is averted.

47 - 47½. तदा - அப்பொழுது, शत्रुघ्नश्च - சத்துருக்னனும், सलक्ष्मणं - லக்ஷ்மணனோடு கூடிய, रामं - ராமனை, अभिवाद्य - நமஸ்கரித்து, पश्चात् - பிறகு, विनयात् - வணக்கத்தினால், सीतायाः - ஸீதாதேவியினுடைய, चरणौ - பாதங்களை, अभ्यवादयत् - நமஸ்கரித்தான்.

48 - 48½ रामः ராமன், शोककर्शितां - துக்கத்தினால் இளைத்துப் போனவளும், विषण्णां - வருத்த முற்றவளுமான, मातरं - தாயான கௌஸல்யா தேவியை, आसाद्य - அடைந்து, मनः - மனதை, प्रसादयन् - ஸந்தோஷப்படுத்திக்கொண்டு, प्रणतः - வணங்கியவனாய், मातुः पादौ - தாயினுடைய பாதங்களை, जग्राह - பிடித்தான்.

शोकेन कर्शिता, ताम् ॥

विषण्णां - p. p. p. of सद् with वि.

प्रणत- p.p.p. of नम् with प्र(used in the active sense)

जग्राह - Perfect III sing. of ग्रह्

जग्राह - जग्रह	जगृहिव	जगृहिम
जग्रहिथ	जगृहथुः	जगृह
जग्राह	जगृहतुः	जगृहुः.

रामः पादौ जग्राह A. V. रामेण पादौ जगृहाते P. V.

49 - 49½. ततः - பிறகு, सः - அந்த ராமன், सुमित्रां च - ஸுமித்திரையையும், यशस्विनीं - கீர்த்தியையடைந்த, कैकेयीं च - கைகேயியையும், सर्वाः मातृश्च - எல்லா தாயார்களையும், अभिवाद्य - பணிந்து, पुरोहितं - புரோஹிதரான வஸிஷ்ட முனிவரை उपागमत् - அடைந்தார் (பணிந்தார்).

केकयस्य अपत्यं स्त्री=कैकेयी, ताम् ॥

N.B. கைகேயியின் மனதின் திடத்தினலேயே தசரதராஜன், ஸத்யஸந்தனைகச் செய்யப்பட்டு நரகத்திலிருந்து காப்பாற்றப்பட்டபடியாலும், தேவர்கள் ரிஷிகள் முதலிய யாவரும் பரமானந்தத்தையடைந்ததினுலும், ராமன், பரதன், ஸீதை இவர்களுக்குக் கீர்த்தியை விளைவித்ததினுலும், கைகேயியை 'கீர்த்தி பெற்றவள்' என்று இங்குச் சொல்லப்பட்டிருக்கின்றது.

50 - 50½. "महाबाहो - பெரிய கைகளையுடையவரே! कौसल्यानन्दवर्धन - கௌஸல்யாதேவிக்கு ஆனந்தத்தை விருத்தி செய்பவனே! ते - உனக்கு, स्वागतम् - நல்வாவு" इति - என்று, सर्वे नागराः - நகரத்து ஜனங்கள் யாவரும், प्राञ्जलयः - கைகூப்பியவர்களாய், रामं - ராமனிடம், अब्रुवन्- சொன்னுர்கள்.

महान्तौ बाहू यस्य सः, तत्संबुद्धिः ॥
कोसलस्य अपत्यं स्त्री=कौसल्या,
कौसल्यायाः आनन्दं वर्धयतीति, तत्संबुद्धिः ॥
प्रबद्धः अञ्जलिः यैः ते ॥ नगरे भवाः ॥

51 - 51½. **भरताग्रजः** - *ராமன்*, **नागरैः** - *நகரத்து ஜனங்களால்*, **प्रगृहीतानि** - *செய்யப்பட்டவைகளும்*, **व्याकोशानि** - *மலர்ந்த*, **पद्मानि इव** - *தாமரைப் புஷ்பங்கள் போலி இருப்பவைகளுமான*, **तानि** - *அந்த*, **अञ्जलिसहस्राणि**- *ஆயிரக்கணக்கான அஞ்சலி(கைகூப்புதல்)களை*, **ददर्श** - *பார்த்தார்.*

5? - 5?½. **धर्मवित्** - *தர்மங்களை அறிந்த*, **भरतः तु** - *பரதனோவென்றால்*, **स्वयं** - *தானுகவே*, **रामस्य** - *ராமருடைய*, **ते पादुके**- *அந்தப் பாதுகைகளை*, **गृहीत्वा** - *எடுத்துக் கொண்டு*, **नरेन्द्रस्य** - *ராஜனுகிய ராமருடைய*, **चरणाभ्यां** - *பாதங்களோடு*, **योजयामास** – *சேர்த்துப்போட்டான்.*

धर्मान् वेत्ति इति=धर्मवित् ॥

N. B. '**नरेन्द्र**' - *இப்பதத்திற்கு விஷவைத்தியன் என்று மற்றொரு பொருளுமுண்டு.*

53. **तदा** - *அப்பொழுது*, **सः भरतः** - *அந்த பரதன்*, **कृताञ्जलिः** - *கை கூப்பிக்கொண்டு*, **रामं**- *ராமரிடம்*, **अब्रवीत्**- *சொன்னான்.*

कृतः अञ्जलिः येन सः ॥

54 - 54½. '**राजन्**! *அரசனே!* **मया** - *என்னால்*, **एतत्** - *இவ்வளவு காலம் வரையிலும்* or *இந்த*, **रक्षितं** – *ரக்ஷிக்கப்பட்ட*, **राज्यं** - *ராஜ்யமானது*, **ते** - *தங்களுக்கு*, **निर्यातितं** - *திருப்பியளிக்கபட்டது*; **यः (अहं)** - *எப்பேர்ப்பட்ட நான்*, **राजानं त्वां** - *அரசனுகிய உங்களை*, **अयोध्यां** - *அயோத்தி நகரத்திற்கு*, **पुनरागतं** - *திரும்பிவந்திருப்பவராக*,

पश्यामि - பார்க்கின்றேனோ, (**तस्य**) **मे** - அப்படிப்பட்ட என்னுடைய, **जन्म** - பிறப்பு; **कृतार्थं** - பயன்பெற்றதாக ஆயிற்று; **मनोरथश्च** - மனோரதமும், **संवृत्तः** - நிறைவேறியது.

मया राज्यं निर्यातितम् P. V. **अहं राज्यं निर्यातितवान्** A. V.

कृतः अर्थः यस्य तत् ॥

55 - 55½. **भवान्** - தாங்கள், **कोशं** - பொக்கிஷத்தையும், **कोष्टागारं** - தான்யகிருஹத்தையும், **पुरं** - பட்டணத்தையும், **बलं** - ஸைன்யத்தையும், **अवेक्षताम्** - பார்த்துக் (கவனித்துக்) கொள்ளவேண்டுமாக; **भवतः**- தங்களுடைய, **तेजसा** - தேஜஸினால், **मया** - என்னால், **सर्वं**-எல்லாம், **दशगुणं**- பத்துமடங்குள்ளதாக, **कृतम्** - செய்யப்பட்டது.

भवता कोशः, कोष्टागारं, पुरं, बलं च अवेक्ष्यन्ताम् P. V.

अहं सर्वं दशगुणं कृतवान् A. V.

कोष्टः इति अगारम् ॥ दश गुणाः यस्य तत् ॥

56 - 55½. **तथा** - அவ்விதம், **ब्रुवाणं** - சொல்லுகின்றவனும், **भ्रातृवत्सलं** - ஸஹோதரனிடத்தில் அன்புள்ளவனுமான, **तं भरतं** - அந்த பரதனை, **दृष्ट्वा** - பார்த்து, **राक्षसः विभीषणः** - ராக்ஷஸனாகிய விபீஷணனும், **वानराश्च**- வானரர்களும், **वारि** - (ஆகந்தக்) கண்ணீரை, **मुमुचुः** - பொழிந்தார்கள்.

भ्रातरि वत्सलः, तम् ॥

मुमुचुः Perfect III plu. of **मुच्**.

मुमोच	मुमुचिव	मुमुचिम
मुमोचिथ	मुमुचथुः	मुमुच
मुमोच	मुमुचतुः	मुमुचुः

56 - 57½. **ततः** - பிறகு, **प्रहर्षात्** - ஸந்தோஷத்தினால் **राघवः** - ராமர், **भरतं** - பரதனை, **अङ्कम्** - மடியில், **आरोप्य** -

ஏற்றிவைத்துக்கொண்டு, **ससैन्यः** - சைன்யங்களோடு கூடியவராய், **तेन विमानेन** - அந்த விமானத்தில், **भरताश्रमं** - பரதனுடைய ஆச்ரமத்திற்கு (நந்திக் கிராமத்திற்கு), **ययौ** - சென்றார்.

आरोप्य - Causal Indec p.p. of **रुह्** with **आ**.

58 - 58½. **तदा** - அப்பொழுது, **राघवः** - ராமர், **ससैन्यः** - சைன்யங்களோடு கூடியவராய், **भरताश्रमं** - நந்திக்கிராமத்தை, **आसाद्य** - அடைந்து, **विमानाग्रात** - விமானத்தின் உச்சியிலிருந்து, **अवतीर्य** - இறங்கி, **महीतले** - தரையில், **अवतस्थे** நின்றார்.

G.P. **अवतस्थे** - **स्था** with **अव** becomes Atm.

अवतस्थे - Perf. III sing. of **स्था** with **अव**.

अव-तस्थे	तस्थिवहे	तस्थिमहे
तस्थिषे	तस्थाथे	तस्थिध्वे
तस्थे	तस्थाते	तस्थिरे

59 - 59½. **तदा** - அப்பொழுது, **रामः** - ராமர், **अनुत्तमं** - மிகவும் சிறந்த, **तत् विमानं** - அந்த விமானத்தினிடம், **इति** - பின்வருமாறு, **अब्रवीच्च** - சொல்லவும் செய்தார்; "**वैश्रवणं देवं** - குபேரதேவனை, **वह** - தூக்கிச்செல்; **अनुजानामि** - அனுமதிக்கிறேன், **गम्यताम्** - செல்லலாம்."

60. **तत** பிறகு, **रामाभ्यनुज्ञातं** - ராமனால் அனுமதிக்கப்பட்ட, **तत्** - அந்த, **अनुत्तमं विमानं** - மிகச்சிறந்த விமானம், **उत्तरां दिशं** - வடக்குதிசையை, **आगम्य** - குறித்து **धनदालयं**- குபேரனுடைய கிருஹத்திற்கு, **जगाम**- சென்றது.

रामेण अभ्यनुज्ञातम् ॥ **धनदस्य आलयः, तम्** ।

जगाम - Perfect III sing. **गम्** .

जगाम-जगम	जग्मिव	जग्मिम
जगमिथ-जगन्थ	जग्मथुः	जग्म
जगाम	जग्मतुः	जग्मुः

61. **अमराधिपः** - தேவராஜனான, **शक्रः** - இந்திரன், **बृहस्पतेः** - பிருஹஸ்பதியினுடைய, **पादौ इव** - பாதங்களை (பிடிப்பது or பணிவது) போல, **राघवः** - ரகுகுலத்திலுதித்த, **राघवः** - ராமன் **आत्मसमस्य** - தனக்கு ஸமமான (தகுந்தவரான), **पुरोहितस्य** - புரோஹிதரான வஸிஷ்டமுனிவருடைய, **पादौ** - பாதங்களை, **निपीड्य** பிடித்து (நமஸ்கரித்து), **शुभे** - அழகான, **पृथक् आसने** -- தனிப்பட்டதான ஆஸனத்தில், **तेन** - அவரோடு கூட, **सहैव** - ஒரே ஸமயத்திலேயே, **उपविवेश** - உட்கார்ந்துகொண்டார்.

N.B. தனித்தனியாக உள்ள ஆஸனங்களில் ராமரும் புரோஹிதரும் ஒரே ஸமயத்திலேயே உட்கார்ந்து கொண்டார்கள் என்பது கருத்து.

अमराणाम् अधिपः ॥ आत्मना समः, तस्य ॥
रघोः गोत्रापत्यं पुमान्=राघवः ॥
उपविवेश - Perf. III sing. of **विश्** with **उप** ।

இவ்விதம் ஸ்ரீமத் ராமாயணத்தில் யுத்தகாண்டத்தில் 'பரதன் ஸந்தித்தல்' என்ற
130-ஆவது அத்தியாயம்
முற்றிற்று.

श्रीः

श्रीरामपट्टाभिषेकः

१३१ सर्गः

1. **भरतः** - பரதன், **शिरसि** - தலையில், **अञ्जलिम् आधाय** - கைகூப்பிக்கொண்டு, **कैकेय्यानन्दवर्धनः** - கைகேயிக்கு ஆனந்தத்தை விருத்தி செய்கின்றவனாய், **सत्यपराक्रमं** - ஸத்தியமான பராக்கிரமத்தையுடைய **ज्येष्ठं** - மூத்த தமையனை, **रामं** - ராமனிடம், **बभाषे** - சொன்னான்.

कैकेय्याः आनन्दं वर्धयतीति ॥

सत्यः पराक्रमः यस्य, तम् ॥

अतिशयेन वृद्धः = ज्येष्ठः - Superlative of **वृद्ध**.

Positive	Comparative	Superlative
वृद्धः	ज्यायान्-वर्षीयान्	ज्येष्ठः-वर्षिष्ठः

2. **मामिका माता** - என்னுடைய தாய் (கைகேயி), **पूजिता** - (தங்களால்) [ராஜ்யத்தைப் பரித்யாகம் செய்து வனவாஸத்தை ஏற்றுக்கொண்டதால்] ஸந்தோஷப்படுத்தப் பட்டாள்; **इदं** - இந்த ராஜ்யம், **मम** - எனக்கு, **दत्तं** - (சித்ரகூடமலையில் தங்களால்,) கொடுக்கப்பட்டது; **तत्** - அந்த ராஜ்யத்தை, **त्वं** - தாங்கள், **यथा** - எப்படி, **मम** - எனக்கு, **अददाः** - கொடுத்தீர்களோ, **तथा** - அப்படியே, **तुभ्यं** - தங்களுக்கு, **पुनः** - மறுபடியும், **ददामि** - கொடுக்கிறேன்.

N. B. தாங்கள் என்னிடத்தில் ராஜ்யத்தை ந்யாஸமாக ஒப்புவிக்கும் பொழுது ராஜ்யம் எப்படிப்பட்டதாயிருந்ததோ அப்படிப்பட்ட ந்யாஸமான ராஜ்யத்திற்கு ஒரு விதமான குறைவுமின்றியே தங்களிடத்தில் ராஜ்யத்தை ஒப்படைக்கிறேன் என்பது கருத்து.

मम इयं=मामिका - (Also मदीया)

ददामि - Present 1 sing. of दा.

ददामि	दद्वः	दद्मः
ददासि	दत्थः	दत्थ
ददाति	दत्तः	ददति

अददाः Imperfect II sing. of दा.

अददाम्	अदद्व	अदद्म
अददाः	अदत्तम्	अदत्त
अददात्	अदत्ताम्	अददुः

तद् ददामि A. V. तद् मया दीयते P. V.

त्वम् अददाः A. V. त्वया अदीयत P. V.

3. **एकाकिना** - ஸஹாயமற்றதும், **बलीयसा** - மிகுந்த பலமுள்ளதுமாகிய, **ऋषभेण** - எருதினால், **न्यस्तां** - வைக்கப்பட்ட (சுமக்கப்பட்ட), **धुरं** - பாரத்தை, **वोढुं** - தாங்குவதற்கு, **किशोरी इव**- பெண்குதிரைக்குட்டி (சக்தியில்லாமலிருப்பது) போல, **गुरुं भारं** - பெரிய பாரத்தை, **वोढुं** - வஹிப்பதற்கு (தாங்குவதற்கு), **अहं** - நான், **न उत्सहे** - சக்தியுள்ளவளாக இல்லை.

एकः एव (असहायः)=एकाकी, (Also एककः, एकः)

अतिशयेन बलवान्=बलीयान्, तेन - Comparative of बलवत् ॥ बलवान् - बलीयान् - बलिष्ठः - Degrees of Comparison.

4. **महता** - பெரிய, **वारिवेगेन** - ஜலத்தின் (பிரவாஹத்தின்) வேகத்தினால், **भिन्नः** - உடைந்ததும், **क्षरन्** - (வெளியில்) ஜலத்தைப்பெருக விடுகின்றதுமான, **सेतुरिव** - அணைக்கட்டுப் போல, **इदं**- இந்த, **राज्यच्छिद्रं**- பெரியத்வாரம் போன்ற ராஜ்யமானது, **असंवृतं** - அடைப்பதற்கு அல்லது

தடுப்பதற்கான பொருள் இல்லாததாக, दुर्बन्धनं - பந்தனம் செய்யமுடியாததாக, भवति - ஆகின்றது என்று, मन्ये - நினைக்கிறேன்.

N. B. எவ்விதம் பெரும் வெள்ளத்தின் வேகத்தினால் உடைந்துபோனதும் ஜலத்தை வெளியே விடுகின்றதுமான அணையை வெள்ளத்தின் வேகத்தைத் தடைசெய்கிற மரக் கிளை, கல் முதலிய தடுப்பதற்கான பொருள் இல்லாமல் கட்டுவதற்கு முடியாதோ அவ்விதமே அனேகவிதமான த்வாரங்களையுடைய இந்த ராஜ்யமும் மந்திரத்தை வெளிப் படுத்தாமலிருத்தல் முதலிய ராஜகுணங்களாகிய ஆவரண மில்லாமல் பரிபாலனம் செய்வதற்கு ஸாத்திய மானதல்ல என்பது கருத்து.

वारिणः वेगः तेन ॥ दुःखेन बन्धनमस्य इति ॥ राज्यं छिद्रमिव ॥

5. अरिन्दम राम ! - சத்துருக்களையடக்குகின்ற ஹே ராம! अश्वस्य - குதிரையினுடைய, गतिं - கமனத்தை (செல்லும் வேகத்தை), अन्वेतुं - அனுஸரிப்பதற்கு, खरः इव - கழுதை (சக்தி யில்லாமலிருப்பது) போலவும், हंसस्य - அன்னப் பறவையின், गतिं - நடையை (நடையழகை) अन्वेतुं - அனுஸரிப்பதற்கு, वायसः इव - காக்கை (ஸாமர்த்திய மில்லாமலிருப்பது) போலவும், अहं - நான், तव मार्गं - தங் களுடைய மார்க்கத்தை (ராஜ்ய பரிபாலன ஸாமர்த்யத்தை), अन्वेतुं - அனுஸரிப்பதற்கு, न उत्सहे - சக்தி வாய்ந்தவனா யில்லை.

अरीन् दमयतीति = अरिन्दमः, तत्संबुद्धिः ॥

6-8. महाबाहो - பெரிய கைகளையுடைய, मनुजेन्द्र ! ஹே ராஜனே! त्वं - தாங்கள், भक्तान् - பக்தியுள்ளவர்களும், भृत्यान् - ஸேவகர்களுமான, अस्मान् - எங்களை, न शाधि

यदि - ஆளவில்லையானல், **तदा** - அப்பொழுது, **अन्तर्निवेशने**- வீட்டிற்குள்ளேயிருக்கும் தோட்டத்தில், **आरोपितः** - நடப் பட்ட, **वृक्षः** - மரம், **महान्** - பெரியதாகவும், **सुदुरारोहः** - ஏறமுடியாததாகவும், **महास्कन्धप्रशाखवान्** - பெரிய அடி மரத்தையும் பெரிய கிளைகளையும் உடையதாகவும், **जातः** - ஆனதாய், **पुष्पितः** - புஷ்பித்ததாகவும், **भूत्वा** - ஆகி, **फलानि** - பழங்களை, **नप्रदर्शयन्** - காண்பிக்காமல், **यथा** - எவ்விதம் **शीर्येत** - பயன்படாமல் போகுமோ (வீணாக ஆகுமோ), **यथा** - எவ்விதம், **यस्य हेतोः** - எந்த பலனுக்காக, (**येन** - எவனால்) (**सः** - அந்தமரம்), **रोप्यते** - நடப்படுகின்றதோ **सः**- அந்த மரத்தை நடுபவன், **तस्य** - அந்த மரத்தினுடைய, **अर्थं**- பலனை (பழத்தை), **न अनुभवेत्**- அனுபவிக்காலிமிருப்பானே, (**तथा** - அப்படியே **भवेत्** - ஆகும்). **एषा उपमा** - இந்த உபமானம், **त्वदर्थं** - தங்களுக்காக (தங்களை உத்தேசித்து), (**मया उक्ता** - என்னால் சொல்லப்பட்டது, **इति** - என்று), **वेत्तुम्** - அறிந்துகொள்ள, **अर्हसि** - தகுந்தவராயிருக்கிறீர்கள்.

N. B. எவ்விதம் ஒரு குடும்பியினால் தன் குடும்பத் திற்காக நட்டுவளர்க்கப்பட்ட மரம் மிகப் பெரியதாக வளர்ந்தும் புஷ்பித்ததாகவும் ஆகி பலனைக்கொடுக்கா விட்டால் அப்பொழுது அந்தக் குடும்பத்திற்கு அந்த மரத்தி னால் ஒரு பிரயோஜனமும் ஏற்படுவதில்லை என்பது எப் படியோ அப்படியே நமது பிதாவாகிய தசரதராஜனால் உலகத்தைக் காப்பாற்றுவதற்கு வளர்க்கப்பட்டவரும் எல்லா குணங்களும் பொருந்திய தாங்கள் உலகத்தைக் காப்பாற்ற விட்டால் அப்பொழுது உலகத்திற்குத் தங்க ளால் ஒரு பிரயோஜனமும் ஏற்படாமற்போய்விடும் என்பது கருத்து.

உவமையின் விளக்கம்.

N. B. எவ்விதம் ஒரு குடும்பி மரம் ஏற்படுவதற்காக விதை விதைத்த பிறகு, அந்த மரம் முளைத்துப் பெரிய அடிமரத்தையுடையதாகவும் பெருங் கிளை களை யு டை ய தாகவும் புஷ்பங்களையுடையதாகவும் ஆகியும் பலனையடையா மலிருந்தால் அது குடும்பத்தினர்களுக்கு உபயோகமற்ற தாக ஆகின்றதோ அவ்விதமே தசரதராஜனுகிய குடும்பி புத்ரகாமேஷ்டியாகிய விதை விதைத்த பிறகு ராமனுகிய மரம் ஏற்பட்டு ஸஹோதரர்களாகிய அடிமரத்தையுடைய தாகவும், ஸுக்ரீவன் முதலிய நண்பர்களாகிய பெரிய கிளைகளையுடையதாகவும் ஸமஸ்த கல்யாணகுணங்களாகிற புஷ்பங்களையுடையதாகவும் ஆகி ராஜ்யத்தைப் பரிபாலனம் செய்தல் என்ற பலனையடையா மலிருக்குமேயானல் அப் பொழுது உலக ஜனங்களாகிற குடும்பத்தினர்களுக்கு ராமனுகிய மரம் பிரயோஜன மற்றதாக ஆகும்.

உபமானம்		உபமேயம்
குடும்பி		தசரதன்
விதைவிதைத்தல்	-	புத்ரகாமேஷ்டி செய்தல்
அடிமரம்	-	ஸஹோதரர்கள்
கிளைகள்	-	ஸுக்ரீவன் முதலிய நண்பர்கள்
புஷ்பங்கள்	-	நற்குணங்கள்
பலனின்மை		ராஜ்யபரிபாலனம் செய்யாமை

இவ்விதம் உபமானுபமேய பாவம் அறியத்தக்கது.

निवेशनस्य अन्तः=अन्तर्निवेशनं, तस्मिन् ॥
(अव्ययीभावसमासः)
दुःखेन आरोढुं शक्यः=दुरारोहः, सुतरां दुरारोहः ॥

महान् स्कन्धः यस्य सः=महास्कन्धः; प्रशाखाः अस्य सन्तीति=प्रशाखवान्, महास्कन्धः प्रशाखवान्=महास्कन्ध-प्रशाखवान् ॥

शाधि Imperative II sing. of 'शास्'

शासानि	शासाव	शासाम
शाधि	शिष्टम्	शिष्ट
शास्तु	शिष्टाम्	शासतु

यदि अस्मान् त्वं न शाधि A. V.

वयं त्वया न शिष्यामहे यदि P. V.

9. अद्य - இப்பொழுது, मध्याह्ने - மத்தியான வேளையில், प्रतपन्तं - தபிக்கின்ற, आदित्यमिव - ஸூர்யனைப்போல, सर्वतः - எங்கும், दीप्ततेजसं - பிரகாசிக்கின்ற தேஜஸை யுடைய, त्वां - உங்களை, अभिषिक्तं - பட்டாபிஷேகம் செய்யப் பட்டவராக, जगत् - உலகம், अनुपश्यतु - பார்க்கட்டும்.

मध्यम् अह्नः=मध्याह्नः, तस्मिन्.

G. P. 'अहन् at the end of a तत्पुरुष is changed to अह्न when preceded by a word expressive of a part and the Samasa is masculine gender.

दीप्तं तेजः यस्य, तम् ॥

जगत् त्वाम् अभिषिक्तम् अनुपश्यतु A. V.

जगता त्वम् अभिषिक्तः अनुदृश्यस्व P. V.

10. राघव ! - ஹே ராம ! तूर्यसंघातनिर्घोषैः - தூர்ய வாத்தியங்களின் கூட்டத்தின் முழக்கங்களாலும், काञ्ची-नूपुरनिस्वनैः - ஒட்டியாணம், பாதஸரம் இவைகளின் சப் தங்களாலும், मधुरैः - இனிமையான, गीतशब्दैश्च - பாட்டின் சப்தங்களாலும், प्रतिबुध्यस्व விழித்தெழுந்திருங்கள்.

तूर्याणां संघाताः, तेषां निर्घोषाः, तैः ॥
काञ्च्यश्च नूपुराश्च, तेषां निस्वनाः, तैः ॥
गीतानां शब्दाः, तैः ॥

11. चक्रं - (நக்ஷத்திரம், க்ரஹம் முதலிய ஜோதிஸ்களின்) சக்கரம் (கூட்டம்), यावत् - எவ்வளவு காலம், आवर्तते - இருக்குமோ, वसुन्धरा च - பூமியும், यावती - எவ்வளவு (விஸ்தாரமாக) இருக்கின்றதோ, तावत् - அவ்வளவு காலமும், सर्वस्य - (அவ்வளவு விசாலமான) ஸமஸ்தமான பூமண்டலத்திற்கும், त्वम् - தாங்களே, स्वामित्वं - ராஜனுயிருத்தலை (ராஜ்யபரிபாலன கார்யத்தை), अनुवर्तय - நடத்துங்கள்.

स्वामिनः भावः ॥
त्वं स्वामित्वमनुवर्तय A. V.
त्वया स्वामित्वमनुवर्त्यताम् P. V.

भरतस्य - பரதனுடைய, वचः - வார்த்தைகளை, श्रुत्वा- கேட்டு, परपुरंजयः - சத்துருக்களுடைய பட்டணங்களை ஜயிக்கின்ற, रामः - ராமன், तथेति - அப்படியே என்று, प्रतिजग्राह - ஏற்றுக்கொண்டார்; (भरतश्च-பரதனும்), आसने- ஆஸனத்தில், निषसाद - உட்கார்ந்து கொண்டான்.

प्रतिजग्राह - perf. III sing. of ग्रह् with प्रति ।
निषसाद - Perf. III sing. of सद् with नि.

ससाद - ससद	सेदिव	सेदिम
सेदिथ - ससत्थ	सेदथुः	सेद
ससाद	सेदतुः	सेदुः

13. ततः - பிறகு, शत्रुघ्नवचनात् - சத்துருக்னனுடைய கட்டளையினால், निपुणाः - தேர்ந்தவர்களும், सुख-हस्ताः - ஸுகத்தையுண்டு பண்ணுகிற கைகளையுடையவர்

களும் (ஸுகமாக இருக்கும்படி வபனம் செய்யும் விஷயத்தில் கைதேர்ந்தவர்களும்), **सुशीघ्राश्च**-மிகவும் வேகமுள்ளவர்களும்) பட்டாபிஷேக முஹூர்த்தத்திற்குள்ள சுபவேளை தாண்டிப் போகாமல் சீக்கிரமாக வபனம் செய்யும் ஸாமர்த்திய முள்ளவர்களும்) ஆகிய, **श्मश्रुवर्धकाः** - நாவிதர்கள், **राघवं** - ராகவனை (பரதனையும், லக்ஷ்மணனையும், ராமனையும்) **पर्युपासत** – ஸேவித்தார்கள்.

श्मश्रूणां वर्धकाः ॥

सुखयतीति=सुखः, सुखः हस्तः येषां ते ॥

सुतरां शीघ्राः ॥

पर्युपासत Imperf. III plu. of **आस्** with **परि** and **उप** .

आसि	आस्वहि	आस्महि
आस्थाः	आसाथाम्	आध्वम्
आस्त	आसाताम्	आसत

श्मश्रुवर्धकाः राघवं पर्युपासत A. V.

श्मश्रुवर्धकैः राघवः पर्युपास्यत P. V.

14-15. **पूर्वं तु**-முதலாவதாக, **भरतः**-பரதனும், **ततः**-பிறகு, **महाबले**- மிக்கபலசாலியான, **लक्ष्मणे**-லக்ஷ்மணனும், **वानरेन्द्रे**- வானரராஜனான, **सुग्रीवे**- ஸுக்ரீவனும், **राक्षसेन्द्रे**-ராக்ஷஸராஜனாகிய, **विभीषणे च** - விபீஷணனும், **स्नाते** - ஸ்நானம் செய்தபொழுது, **रामः** - ராமன், **विशोधितजटः** - சுத்தம் செய்யப்பட்ட ஜடைகளையுடையவராக(ஒன்றாகச்சேர்த்துக் கொண்டிருந்த தலைமயிர்களைத்தனித்தனியாக இருக்கும்படி செய்யப்பட்ட பிறகு), **स्नातः** - ஸ்நானம் செய்தவராகவும், **महार्हवसनः** - மிகவும் விலையுயர்ந்த வஸ்திரத்தையுடையவராகவும், **चित्रमाल्यानुलेपनः** - பலநிறமுள்ள புஷ்பமாலைகளை

யுடையுவராகவும் (கஸ்தூரி, பச்சைக் கற்பூரம், குங்குமம் முதலிய) பல பூச்சுப் பொருள்களையுடையவராகவும் இருந்து கொண்டு, तत्र- அங்கு (ஸபையில் ஸிம்மாஸனத்தில்), श्रिया - (இயற்கையானதும் செயற்கையானதுமான) அழகினால், ज्वलन् - பிரகாசித்துக்கொண்டு, तस्थौ - இருந்தார்.

विशोधिताः जटाः यस्य सः ॥

माल्यानि च अनुलेपनानि च=माल्यानुलेपनानि, चित्राणि माल्यानुलेपनानि यस्य सः ॥

महान् अर्हः यस्य तत्=महार्हं, तत् वसनं यस्य सः ॥

16. वीर्यवान् - வீர்யமுள்ளவனும், लक्ष्मीवान् - லக்ஷ்மியையுடையவனுமாகிய, इक्ष्वाकुकुलवर्धनः- இக்ஷ்வாகு வம்சத்தை விருத்திசெய்கின்ற சத்ருக்னன், रामस्य - ராமனுக்கும், लक्ष्मणस्य च - லக்ஷ்மணனுக்கும், प्रतिकर्म - அலங்காரத்தை, कारयामास - செய்வித்தான்.

वीर्यमस्यास्तीति ॥ लक्ष्मीः अस्यास्तीति ॥

इक्ष्वाकोः कुलस्य वर्धनः ॥

कारयामास- Causal periphrastic perf. III sing. of कृ.

17. तदा - அப்பொழுது, सीतायाश्च - ஸீதாதேவிக்கும், प्रतिकर्म - அலங்காரத்தை, मनस्विन्यः - நல்லமனமுள்ள, दशरथस्त्रियः सर्वाः - தசரதராஜன் மனைவிகள் யாவரும், आत्मनैव - தாங்களாகவே, मनोहरं - அழகாக, चक्रुः- செய்தார்கள்.

दशरथस्य स्त्रियः ॥ (प्रशस्तं) मनः आसाम् अस्तीति ॥

चक्रुः - Perf. III plu. of कृ.

दशरथस्त्रियः प्रतिकर्म चक्रुः A.V.

दशरथस्त्रीभिः प्रतिकर्म चक्रे P.V.

18. **ततः** - பிறகு, **पुत्रलालसा** - புத்ரர்களிடத்தில் மிகவும் ப்ரியமுள்ள, **कौसल्या** - கௌஸல்யாதேவி, **प्रहृष्टा** - ஸந்தோஷங்கொண்டவளாய், **वानरपत्नीनां सर्वासामेव**- வானரர்களுடைய மனைவிகள் அனைவருக்கும், **यत्नात्** - முயற்சியுடன், **शोभनं** - அலங்காரத்தை, **चकार** - செய்தாள்.

वानराणां पत्न्यः, तासाम् ॥

पुत्रेषु लालसा ॥

कौसल्या शोभनं चकार A. V.

कौसल्यया शोभनं चक्रे P.V.

19. **ततः** - பிறகு, **शत्रुघ्नवचनात्** - சத்துருக்னனுடைய கட்டளையினால், **सुमन्त्रः नाम** - ஸுமந்திரன் என்று பெயர் பெற்ற, **सारथिः** - தேரோட்டி, **सर्वाङ्गशोभनं**- எல்லா அங்கங்களாலும் அழகான, **रथं**- ரதத்தை, **योजयित्वा**- பூட்டி, **अभिचक्राम** - அருகில் வந்தான்.

शत्रुघ्नस्य वचनं, तस्मात् ॥

सर्वाणि अङ्गानि, तैः शोभनम् ॥

अभिचक्राम Perf. III sing. of क्रम् with अभि Conjugate like जगाद ।

20. **महाबाहुः** - பெரியகைகளையுடையவரும், **सत्यपराक्रमः** - ஸத்யமான பராக்கிரமத்தையுடையவருமான, **रामः** - ராமன், **अर्कमण्डलसंकाशं** - ஸூர்யமண்டலத்திற்கு ஒப்பானதும், **दिव्यं** - திவ்யமானதும் (மிகவும் அழகானதும்) ஆன, **रथोत्तमं** - சிறந்த ரதத்தை, **दृष्ट्वा** - பார்த்து, **आरुरोह** - ஏறினார்.

महान्तौ बाहू यस्य सः ॥ सत्यः पराक्रमः यस्य सः ॥

अर्कस्य मण्डलं, तेन तुल्यम् ॥ रथेषु उत्तमः, तम् ॥

आरुरोह - III sing. of रुह् with आ ॥

21. **महेन्द्रसदृशद्युती** - இந்திரனுக்கு ஸமமமான காந்தியையுடையவர்களும், **शुभकुण्डलौ** - அழகிய குண்டலங்களையுடையவர்களும், **स्नातौ** - ஸ்னானம் செய்தவர்களும் **दिव्यनिभैः** - திவ்யமான வஸ்திரங்களுக்கு ஸமமான, **वस्त्रैः** - வஸ்திரங்களோடு, (**उपलक्षितौ** - கூடியவர்களும்), ஆன, **सुग्रीवः** - ஸுக்ரீவனும், **हनुमांश्चैव** - ஹனுமானும், **जग्मतुः** - (கூட) சென்றார்கள்.

महेन्द्रद्युत्या सदृशी द्युतिः ययोः तौ ॥

शुभे कुण्डले ययोः तौ ॥

दिव्यैः तुल्यानि=दिव्यनिभानि, तैः॥

22. **सीता च** - ஸீதையும், **वराभरणसंपन्नाः** - சிறந்த ஆபரணங்களையுடையவர்களும், **शुभकुण्डलाः** - அழகிய குண்டலங்களை (கம்மல்களை) யுடையவர்களுமான, **ताः**- அந்த, **सुग्रीवपत्न्यश्च** - ஸுக்ரீவனுடைய பத்னிகளும், **नगरं** - நகரத்தை, **द्रष्टुं** - பார்க்க, **उत्सुकाः** - ஆவல்கொண்டவர்களாய், **ययुः** - சென்றார்கள்.

वराणि आभरणानि, तैः संपन्नाः ॥

शुभे कुण्डले यासां ताः ॥ **सुग्रीवस्य पत्न्यः ॥**

23. (**एतस्मिन् अन्तरे** - இந்த ஸமயத்தில்), **अयोध्यायां** - அயோத்யாநகரத்தில், (**गत्वा** - சென்று), **दशरथस्य राज्ञः** - தசரதராஜனுடைய, **ये सचिवाः** - எந்த மந்திரிகள் (இருக்கிறார்களோ), **ते** - அவர்கள், **पुरोहितं** - புரோஹிதரான வஸிஷ்டமுனிவரை, **पुरस्कृत्य** - முன்னிட்டுக் கொண்டு, **अर्थवत्** - கார்யம் சிறப்புள்ளதாயிருக்கும்படி (பட்டாபிஷேகத்திற்கு உபயோகமான மங்களகரமான பொருள்களை ஸம்பாதித்து இந்த இந்த விதமாக கார்யம் செய்யத்தக்கது என்று), **मन्त्रयामासुः** - யோஜனை செய்தார்கள்.

अर्थः अस्मिन् अस्तीति ॥

24. **अशोकः** - அசோகனும், **विजयश्चैव** - விஜயனும், **सुमन्त्रश्चैव** - ஸுமந்திரனும், **संगताः** - சேர்ந்து கொண்டு, **रामवृद्ध्यर्थं** - ராமருடைய அபிவிருத்திக்காகவும், **नगरस्य** - நகரத்தினுடைய, **ऋद्ध्यर्थं** - விருத்திக்காவும், **मन्त्रयन्** - யோஜனை செய்தார்கள்.

मन्त्रयन् Archaic for अमन्त्रयन्त ।

रामस्य वृद्धिः, तस्यै ॥ ऋद्ध्यै=ऋद्ध्यर्थम् ॥

25. "**जयार्हस्य** - ஜயத்திற்குத்தகுந்தவரான, **महात्मनः रामस्य** - மஹாத்மாவாகிய ராமனுடைய, **अभिषेकार्थं** - பட்டாபிஷேகத்திற்காக, **यद्यत्** - எது எது, (**कर्तव्यं**- செய்யத்தகுந்ததோ), **तत् सर्वं** - அவை எல்லாவற்றையும், **मङ्गलपूर्वकं** - மங்களத்தை முன்னிட்டு (மங்களத்தோடு கூட), **कर्तुम् अर्हसि** - செய்யத் தகுந்தவராயிருக்கிறீர்கள்".

अभिषेकाय=अभिषेकार्थम् ॥ जयस्य अर्हः, तस्य ॥

मङ्गलं पूर्वं यस्मिन् कर्मणि तत् ॥

26. **इति** - இவ்விதமாக, **ते** - அந்த, **सर्वे मन्त्रिणः तु** - மந்திரிகள் அனைவரும், **पुरोहितं संदिश्य** - புரோஹிதரிடம் சொல்லி விட்டு, **रामदर्शनबुद्धयः** ராமனைப் பார்க்க எண்ணமுள்ளவர்களாய், **नगरात्** - அயோத்தியா நகரத்திலிருந்து, **तूर्णं** - சீக்கிரமாக, **निर्ययुः** - கிளம்பினார்கள்.

रामस्य दर्शनं, तस्मिन् बुद्धिः येषां ते ॥

27. **सहस्राक्षः** - ஆயிரம் கண்களையுடைய, **इन्द्रः** -இந்திரன், **हरियुक्तं** - பச்சை நிறமுள்ள குதிரைகள் பூட்டிய, **रथमिव** - ரதத்தில் (ஏறிக்கொள்வது போல்), **अनघः रामः** - தோஷங்கள் அற்ற ராமன், **हरियुक्तं** - குதிரைகள் பூட்டிய,

रथम् आस्थाय - *ரதத்தில் ஏறிக்கொண்டு*, **उत्तमं नगरं**- *சிறந்த நகரத்திற்கு*, **प्रययौ** - *புறப்பட்டார்.*

हरिभिः युक्तः, तम् ॥ नास्ति अघं यस्य सः ॥
सहस्रम् अक्षीणि यस्य, तम् ॥
Note the gra. pec. here.

28 - 29. **भरतः** - *பரதன்*, **रश्मीन्** - *கடிவாளங்களை*, **जग्राह** - *பிடித்தான்.* (*பரதன் ஸாரத்யம் செய்தான் என்பது கருத்து*). **शत्रुघ्नः** - *சத்ருக்னன்*, **छत्रम्** - (*வெண்*) *குடையை*, **आददे** - *பிடித்தான்.* **लक्ष्मणः** - *லக்ஷ்மணன்*, **पुरतः स्थितः** -*எதிரில் நின்று கொண்டு*, **तस्य** - *அந்த ராமருடைய*, **मूर्ध्नि** - *தலையில்*, **व्यजनं**-*விசிறியை*, **संपर्यवीजयत्** - *விசிறினன்* (*விசிறினன்*). **श्वेतं** - *வெண்மையான*, **वालव्यजनं च** - *சாமரத்தையும்* (*ஆலவட்டத்தையும்*), **जग्राह**- *எடுத்துக்கொண்டான்.* **चन्द्रसंकाशं** - *சந்திரன் போன்றதான*, **अपरं वालव्यजनं** - *மற்றொரு வெள்ளைசாமரத்தை*, **राक्षसेन्द्रः**- *ராக்ஷஸராஜனாகிய*, **विभीषणः**- *விபீஷணன்*, **जग्राह** - *எடுத்துக் கொண்டான்.*

चन्द्रेण तुल्यं=चन्द्रसंकाशम् ॥

30. **तदा** - *அப்பொழுது*, **आकाशे** - *ஆகாசத்தில்*, **समरुद्गणैः** - *வாயுகணங்களோடு கூடிய*, **देवैश्च** - *தேவர்களாலும்*, **ऋषिसङ्घैश्च** - *முனிவருடைய கூட்டங்களாலும்*, **स्तूयमानस्य** - *புகழப்படுகின்ற*, **रामस्य** - *ராமருடையதான*, **मधुरध्वनिः** - (*ராவணனை ஜயித்தது முதலிய*) *நல்லகார்யங்களைப்பற்றிச் சொல்லுவதின் சப்தம்*, **शुश्रुवे** - *கேட்கப்பட்டது.*

ऋषीणां सङ्घाः, तैः ॥
मरुतां गणाः, तैः सह वर्तन्ते इति, तैः ॥ मधुरः ध्वनिः ॥

शुश्रुवे - Passive perf. III sing. of श्रु.

शुश्रुवे	शुश्रुवहे	शुश्रुमहे
शुश्रुषे	शुश्रुवाथे	शुश्रुध्वे
शुश्रुवे	शुश्रुवाते	शुश्रुविरे

31. ततः - பிறகு, महातेजाः - மிகவும் தேஜஸ் பெற்ற, प्लवगर्षभः - வானரச்ரேஷ்டனை, सुग्रीवः - ஸுக்ரீவன், पर्वतोपमं - மலைபோன்றதான, शत्रुञ्जयं नाम - சத்ருஞ்ஜயன் என்று பெயர் பெற்ற, कुञ्जरं - யானையின் மீது, आरुरोह - ஏறிக்கொண்டான்.

पर्वतः उपमा यस्य, तम् ॥ महत् तेजः यस्य सः ॥ प्लवगः ऋषभः इव ॥

32. वानरा - வானரர்கள், सर्वाभरणभूषिताः - எல்லா ஆபரணங்களாலும் அலங்கரிக்கப்பட்டவர்களாய், मानुषं विग्रहं - மனிதவுடையதான சரீரத்தை, कृत्वा - எடுத்துக் கொண்டு, नव नागसहस्राणि - ஒன்பதினாயிரம் யானைகளில், आस्थाय - ஏறிக்கொண்டு, ययुः - சென்றார்கள்.

सर्वाणि आभरणानि, तैः भूषिताः ॥ नागानां सहस्राणि ॥

33. शङ्खशब्दप्रणादैश्च - சங்குகளின் சப்தம் (ஜனங்களுடைய ஸந்தோஷத்தினுலுள்ள) சப்தங்கள் இவைகளாலும், दुन्दुभीनां - துந்துபிவாத்யங்களுடைய, निःस्वनैश्च - சப்தங்களினலும், पुरुषव्याघ्रः - புருஷோத்தமனாகிய ராமன், हर्म्यमालिनीं - தனிகர்களின் வீடு (மாளிகை)களின் வரிசைகளையுடைய, तां पुरीं - அந்தப் பட்டணத்திற்குள், प्रययौ - சென்றார்.

शङ्खानां शब्दाः, ते च प्रणादाश्च, तैः ॥

पुरुषः व्याघ्रः इव ॥

हर्म्याणां मालाः अस्यां सन्तीति, ताम् ॥

34. **तदा** - அப்பொழுது, **सपुरस्सरं** - முன்னே செல்லுகின்ற ஜனங்களோடுகூட, **रथेन**- ரதத்தில், **समायान्तं**- வருகின்றவரும், **वपुषा** - சரீரத்தினால், **विराजमानं** - சோபிக்கின்றவரும், **अतिरथं** - அதிரதனுமாகிய, **राघवं** - ராமனை, **ते**- அவர்கள் (முன்பே நகரத்திற்குச் சென்று பட்டாபிஷேகத்திற்காக யோஜனை செய்த அசோகன் ஸுமந்திரன் முதலிய மந்திரிகள் அல்லது நகரத்துஜனங்கள்); **ददृशुः**-பார்த்தார்கள்.

पुरः सरन्तीति=पुरःसराः, तैः सह वर्तते इति ॥

N. B. அளவற்ற வீரர்களுடன் எதிர்த்து சண்டை செய்யும் திறமையுள்ள வீரன் '**अतिरथः**' எனப்படுவான்.

ते राघवं ददृशुः A. V. **तैः राघवः ददृशे** P.V.

35. **ते** - அவர்கள், **काकुत्स्थं** - ராமனை, **वर्धयित्वा** - (ஆசீர்வாதங்களாலும், '**जय विजयी भव**' என்ற உபசார வார்த்தைகளாலும்) ஸந்தோஷப்படுத்தி, **रामेण** - ராமனாலும், **प्रतिनन्दिताः** - ப்ரத்யுபசாரம் செய்யப்பட்டவர்களாய், **भ्रातृभिः** - ஸஹோதரர்களால், **परिवारितं** - சூழப்பட்டிருக்கும், **महात्मानं काकुत्स्थं**- மஹாத்மாவாகிய ராமனை, **अनुजग्मुः**- பின் தொடர்ந்து சென்றார்கள்.

36. **अमात्यैः** - மந்திரிகளாலும், **ब्राह्मणैश्चैव** - பிராம்மணர்களாலும், **तथा** - அவ்விதமே, **प्रकृतिभिः** - நகரத்து ஜனங்களாலும், **वृतः** - சூழ்ப்பட்ட, **रामः** - ராமர், **नक्षत्रैः**- நக்ஷத்திரங்களால், (**वृतः** - சூழப்பட்ட), **चन्द्रमाः इव** - சந்திரன் போல, **श्रिया**:-சோபையினால், **विरुरुचे**- விளங்கினார்.

विरुरुचे - Perf. III pers. sing. of **रुच्** with **वि**.

रुरुचे	**रुरुचिवहे**	**रुरुचिमहे**
रुरुचिषे	**रुरुचाथे**	**रुरुचिध्वे**
रुरुचे	**रुरुचाते**	**रुरुचिरे**

37. **सः** - அந்த ராமன், **मुदितैः** - ஸந்தோஷங் கொண்டவர்களும், **पुरोगामिभिः** - முன்னாலே செல்லுகின்ற வர்களுமான, **तूर्यैः** - தூர்யம் வாசிப்பவர்களாலும், **ताल-स्वस्तिकपाणिभिः** - தாளத்தையும், ஸ்வஸ்திகம் என்ற வாத்யத்தையும் கையிலுடையவர்களாலும், **मङ्गलानि** - மங்களங்களை, **प्रव्याहरद्भिः** - சொல்லுகின்றவர்களாலும், **वृतः** - சூழப்பட்டவராய் **ययौ** - சென்றார்.

पुरः गन्तुं शीलमेषामिति, तैः ॥

तालश्च स्वस्तिकश्च तयोः समाहारः=तालस्वस्तिकम् Note

तत् पाणौ येषां, तैः ॥ [G. P.

38. **जातरूपं** - (மஞ்சளினால்) ஏற்பட்ட நல்ல நிறத்தையுடைய, **अक्षतं** - அக்ஷதைகளை, **वहन्तः** - சுமந்து செல்பவர்களும், **गावः** - பசுக்களும், **कन्याः**- (சிறு) பெண்களும், **तथा**- அவ்விதமே, **द्विजाः** - பிராம்மணர்களும், **मोदकहस्ताः** - **नराश्च** - மோதகத்தைக் கையிலுடைய மனிதர்களும், **रामस्य**- ராமனுடைய, **पुरतः ययुः** - முன்னாலே சென்றார்கள்.

जातं रूपं यस्य, तम् ॥ मोदकाः हस्ते येषां ते ॥

N.B. Note that the word '**अक्षत**' is generally used only in the plural. But here it is used in the singular. c. f. **लाजाः, पुंभूम्नि चाक्षताः ।**

39 - 39½. **रामः** - ராமன், **सुग्रीवे** - ஸுக்ரீவனிடத்தில், (**जातं** - ஏற்பட்ட), **सख्यं**- ஸ்னேகத்தையும், **अनिलात्मजे**- வாயுபுத்திரனாகிய ஹனுமாரிடத்திலுள்ள,**प्रभावं**-மஹிமையையும், **वानराणां** - வானரர்களுடைய, **तत् कर्म च** - அப்பேர்ப்பட்ட செய்கையையும், **राक्षसानां** - ராக்ஷஸர்களுடைய, **तत् बलं च** - அப்பேர்க்கொத்த பலத்தையும், **विभीषणस्य** -

விஷ்ணுவுடைய, **संयोगं च** - சேர்க்கையையும், **मन्त्रिणां** - மந்திரிகளுக்கு, **आचचक्षे** - சொன்னார்.

सख्युः भावः=सख्यम् ॥ अनिलस्य आत्मजः, तस्मिन् ॥

आचचक्षे - Perf. III sing of **चक्ष** with **आ**.

N. B. The other forms of this root in the perfect are:—**आचख्यौ, आचख्ये, आचख्शौ**-and **आचख्शे** ॥

40. **अयोध्यापुरवासिनः** - அயோத்தியா நகரத்தில் வஸிக்கும் ஜனங்கள், **श्रुत्वा** - (ஸுக்ரீவனிடம் ஏற்பட்ட நட்பு முதலியவற்றை மந்திகளிடமிருந்து) கேட்டு, **विस्मयं** - ஆச்சர்யத்தை, **जग्मुः** - அடைந்தார்கள்.

अयोध्या इति पुरं, तस्मिन् वसन्तीति ॥

विस्मयं जग्मुः one word **विसिष्मियिरे**

41. **द्युतिमान्** - (சரீர) காந்தியையுடைய, **रामः** -ராமர், **एतत्**- இதை, **आख्याय** - சொல்லிவிட்டு, **वानरसंवृतः** - வானரர்களால் (சூழப்பட்டவராய்), **हृष्टपुष्टजनाकीर्णां** - மகிழ்ச்சியடைந்தவர்களும், புஷ்டியடைந்தவர்களுமான ஜனங்கள் நிரம்பியிருக்கிற, **अयोध्यां** - அயோத்தியா பட்டணத்திற்குள், **प्रविवेश** - பிரவேசித்தார்.

द्युतिः अस्य अस्तीति । वानरैः संवृतः ॥

हृष्टाः पुष्टाः, ते जनाः, तैः आकीर्णा, ताम् ॥

42. **ततः** - அங்கு, **पौराः** - பட்டணத்து ஜனங்கள், **गृहे गृहे** - ஒவ்வொருவீட்டிலும், **पताकाः** - கொடிகளை, **अभ्युच्छ्रयन्** - உயர்த்தினார்கள். **रामः** - ராமனும் (**क्रमेण** - முறையாக), **ऐक्ष्वाकाभ्युषितं** - இக்ஷ்வாகுவம்சத்திலுத்தித தசரதராஜனால் வாஸம் செய்யப்பட்ட, **रम्यं** - அழகான, **पितुः गृहं**-தந்தையின் அரண்மனையை, **आससाद**-அடைந்தார்.

इक्ष्वाकोः गोत्रापत्यं पुमान्=ऐक्ष्वाकः, तेन अध्युषितम् ।

Note the declension of the word ऐक्ष्वाक

ऐक्ष्वाकः ऐक्ष्वाकौ इक्ष्वाकवः

ऐक्ष्वाकम् ऐक्ष्वाकौ इक्ष्वाकून् etc.

ऐक्ष्वाक is changed into इक्ष्वाकु in the plural.

अभ्युच्छ्रयन् - Archaic for अभ्युदश्रयन्

अभ्युच्छ्रयन् is used in the sense of the Causal अभ्युदश्रापयन्

43. अथ - பிறகு, राजपुत्रः - ராஜகுமாரனாகிய, रघुनन्दनः - ராமன், धर्मिणां - தார்மிஷ்டர்களுக்குள், वरं - சிறந்தவனை, भरतं - பரதனிடம், अर्थोपहितया - அர்த்தமுள்ளதான, वाचा - வார்த்தைகளால், मधुरं - அழகாக, अब्रवीत् - சொன்னார்.

राज्ञः पुत्रः ॥ अर्थेन उपहिता, तया।

44. महात्मनः - மஹாத்மாவான, पितुः - தந்தையின், भवनम् - அரண்மனையை, आसाद्य - அடைந்து, महात्मनः - மஹாத்மாக்களாகிய, सुग्रीवादीन् - ஸுக்ரீவன் விபீஷணன் முதலியவர்களை, प्रविश्य - உள்ளே பிரவேசிக்கச் செய்து (அழைத்துச் சென்று), कौसल्यां च - கௌஸல்யா தேவியையும், सुमित्रां च - ஸுமித்ரையையும், कैकेयीं च கைகேயியையும், (तैः - அவர்களைக்கொண்டு), अभिवादय - வந்தனம் செய்யும்படிச்செய்.

N.B. 'महात्मनः' - என்பது, पितुः என்பதற்கும் 'सुग्रीवादीन्' என்பதற்கும் விசேஷணம் என்றறியவும்.

N. B. प्रविश्य is used in the sense of प्रवेश्य, அல்லது, सुग्रीवादिभिः प्रविश्य - ஸுக்ரீவன் முதலியவர்களோடுகூட பிரவேசித்து என்றும் பொருள் கூறலாம்.

अभिवादय- Causal Imperative II sing. वाद् with अभि.

कौसल्यां च सुमित्रां च कैकेयीं च अभिवाद्य A. V.
त्वया कौसल्या च सुमित्रा च कैकेयी च अभिवाद्यन्ताम् P. V.

45. साशोकवनिकं - அசோகவனத்தோடு கூடியதும் (அந்தப்புரத் தோட்டமுள்ளதும்), मुक्तावैदूर्यसंकीर्णं - முத்து, வைடூர்யம் இவைகள் நிரம்பியதும், श्रेष्ठं - சிறந்ததும், महत् - பெரியதுமான, यत् - எந்த, मद्भवनं - என்னுடைய கிருஹம் இருக்கின்றதோ, तत् - அதை, सुग्रीवाय - ஸுக்ரீவனுக்கு, निवेदय - கொடுப்பாயாக."

मम भवनं ॥ अतिशयेन प्रशस्यं = श्रेष्ठम् - Superlative of प्रशस्य ॥ प्रशस्यम् श्रेयः श्रेष्ठम्-Degrees of Comparison.

अशोकवनिकया सह वर्तते इति ॥
मुक्ताश्च वैदूर्याश्च, तैः संकीर्णम् ॥
(विदूरात् प्रभवन्ति = वैदूर्याः)
मद्भवनं सुग्रीवाय निवेदय A. V.
मद्भवनं सुग्रीवाय निवेद्यताम् P. V.

46. तस्य - அந்தராமருடைய, तद्वचनं - அந்த வார்த்தைகளை, श्रुत्वा - கேட்டு, सत्यविक्रमः - ஸத்யமான பராக்கிரமத்தையுடைய, भरतः - பரதன், सुग्रीवं - ஸுக்ரீவனை, पाणौ - கையில், गृहीत्वा - பிடித்துக்கொண்டு, तम् आलयं - அந்த அரண்மனைக்குள், प्रविवेश - பிரவேசித்தான்.

47. ततः - பிறகு, (परिचारकाः - வேலைக்காரர்கள்), शत्रुघ्नेन - சத்துருக்னனால், प्रचोदिताः - ஏவப்பட்டவர்களாய், तैलप्रदीपान् च - எண்ணெய் விளக்குகளையும், पर्यङ्कास्तरणानि च - கட்டில்களையும் விரிப்புகளையும், गृहीत्वा - எடுத்துக்கொண்டு, क्षिप्रं - விரைவாக, विविशुः - பிரவேசித்தார்கள்.

तैलपूर्णाः प्रदीपाः, तान् ॥ पर्यङ्काश्च आस्तरणानि च ॥

47. **महातेजाः** - *மிக்கதேஜஸ்பெற்ற,* **राघवानुजः** *ராமனுடைய தம்பியான பரதன்,* **सुग्रीवं** - *ஸுக்ரீவனிடம்,* **उवाच च** - *சொல்லவும் செய்தான்,* "**प्रभो** - *ஹே பிரபுவே* - **रामस्य** - *ராமனுடைய* **अभिषेकाय**- *பட்டாபிஷேகத்திற்காக,* **दूतान्**-*தூதர்களை,* **आज्ञापय**-*கட்டளையிடுங்கள்.*" **इति** - *என்று.*

राघवस्य अनुजः ।

दूतान् आज्ञापय A.V. दूताः त्वया आज्ञाप्यन्ताम् P.V.

49. **सः सुग्रीवः** - *அந்த ஸுக்ரீவன்.* **सौवर्णान्** - *தங்கத்தினால் செய்யப்பட்டவைகளும்,* **सर्वरत्नविभूषितान्** - *எல்லாரத்தினங்களாலும் அலங்கரிக்கப் பட்டவைகளுமாகிய,* **चतुरः घटान्** - *நான்கு குடங்களை,* **चतुर्णां वानरेन्द्राणां** - *நான்கு சிறந்த வானரர்களுக்கு,* **क्षिप्रं** - *சீக்கிரமாக,* **ददौ** - *கொடுத்தான்.*

सुवर्णस्य विकाराः, तान् ॥
सर्वाणि रत्नानि, तैः विभूषिताः, तान् ॥
सः सुग्रीवः चतुरः घटान् ददौ A. V.
तेन सुग्रीवेण चत्वारः घटाः ददिरे P. V.

50. "**प्रत्यूषसमये** - *அதிகாலையில்,* **चतुर्णां** - *நான்கு*) **सागराम्भसां** - *ஸமுத்ர ஜலங்களால்,* **पूर्णैः घटैः** - *நிரம்பிய குடங்களோடு கூட,* **प्रतीक्षध्वम्** (*எங்களை*) *நீங்கள் (எதிர்) பார்க்கவேண்டும்.* (**एतत्** - *இந்தக்கார்யம்*), **यथा भवति** - *எப்படி ஏற்படுமோ,* **तथा** - *அப்படி,* **वानराः** - *ஹேவானரர்களே!* **कुरुत** - *செய்யுங்கள்.*

प्रत्यूषः इति समयः, तस्मिन् ॥
सागराणाम् अम्भांसि, तेषाम् ॥

(अस्मान्) प्रतीक्षध्वम् . AV. युष्माभिः (वयं) प्रतीक्ष्यामहे P. V.

N. B. ஸமுத்திரஜலத்தைக்கொண்டு வருவதற்கான கட்டளை நதி ஜலத்தையும் கொண்டுவருவதற்கான கருத்துள்ளது.

51. एवम् - இவ்விதம், उक्ताः - சொல்லப்பட்டவர்களும், वारणोपमाः - யானைபோன்றவைகளும், गरुडानिलशीघ्रगाः - கருடன் வாயு இவர்களைப்போல சீக்கிரமாகச் செல்லுகின்றவர்களுமாகிய, महात्मानः वानराः - மஹாத்மாக்களுமாகிய வானரர்கள், शीघ्रं - விரைவாக, गगनम् - ஆகாசத்தில், उत्पेतुः - குதித்தார்கள்.

वारणः उपमा येषां ते ॥ शीघ्रं गच्छन्तीति = शीघ्रगाः । गरुडश्च अनिलश्च = गरुडानिलौ, तौ इव शीघ्रगाः ॥

52. अथ- பிறகு, जाम्बवान् च - ஜாம்பவானும், सुषेणश्च- ஸுஷேணனும், वेगदर्शी वानरश्च - வேகதர்சி என்ற வானரனும், ऋषभश्चैव - ரிஷபனும், जलपूर्णान् - ஜலம்நிரம்பிய, कलशान् - குடங்களை, आनयन् கொண்டு வந்தார்கள்.

52½. पञ्चानां नदीशतानां - ஐ(ந்)நூறு நதிகளுடைய, (जलं – ஜலத்தை), जलकुम्भेषु – ஜலக்குடங்களில், आहरन् - கொண்டு வந்தார்கள்.

जलैः पूर्णाः, तान् । नदीनां शतानि तेषाम् । जलस्य कुम्भाः, तेषु ॥

53 - 53½. பிறகு, सत्त्वसंपन्नः- பலசாலியான, सुषेणः- ஸுஷேணன், पूर्वात् समुद्रात्- கிழக்கு ஸமுத்திரத்திலிருந்து, सर्वरत्नविभूषितं - எல்லாரத்தினங்களாலும் அலங்கரிக்கப்பட்ட, जलपूर्णं - ஜலம் நிரம்பிய, कलशं- குடத்தை, आनयत्- கொண்டு வந்தான்.

सत्त्वेन संपन्नः ॥ सर्वाणि रत्नानि, तैः विभूषितम् ॥
सुषेणः कलशमानयत् A.V. सुषेणेन कलशः आनीयत P.V.

54 - 54½. ऋषभः - ரிஷபன், दक्षिणात् समुद्रात्- தென் ஸமுத்திரத்திலிருந்து, रक्तचन्दनशाखाभिः ரக்தசந்தனமரக்கிளைகளால், संवृतं - மூடப்பட்ட, काञ्चनं घटं - தங்கக்குடத்தினால், तूर्णं - சீங்கிரம், जलम् - ஜலத்தை, आहरत् - கொண்டுவந்தான்.

रक्तचन्दनस्य शाखाः, ताभिः । काञ्चनस्य विकारः, तम् ॥
ऋषभः जलम् आहरत् A. V. ऋषभेण जलम् आह्रियत P. V.

Here 'घटम्' is used in the sense of घटेन

55-55½. मारुतविक्रमः - வாயுவின் பராக்கிரமம் அல்லது கதிபோன்ற (பராக்கிரமத்தை அல்லது கதியையுடைய) गवयः - கவயன், पश्चिमात् महार्णवात् - மேற்கு ஸமுத்திரத்திலிருந்து, महता - பெரிய, रत्नकुम्भेन ரத்தினங்கள் பதித்த குடத்தினால், शीतं குளிர்ந்த, तोयं - ஜலத்தை, आजहार - கொண்டுவந்தான்.

महान् अर्णवः, तस्मात् । रत्नैः खचितः कुम्भः, तेन ॥
मारुतस्येव विक्रमः यस्य सः ॥

56-57½. गरुडानिलविक्रमः - கருடன் வாயு இவர்களுடைய கதி (வேகம்) போன்ற கதியை உடையவனும், सर्वगुणान्वितः - எல்லா குணங்களும் பொருந்தியவனும், धर्मात्मा - தர்மபுத்தியுள்ளவனுமாகிய, सः नलः - அந்த நளன், उत्तरात् समुद्रात्-வடக்கு ஸமுத்திரத்திலிருந்து, शीघ्रं- சீக்கிரமாக, जलम् - ஜலத்தை, आजहार - கொண்டுவந்தான்.

गरुडश्च अनिलश्च=गरुडानिलौ, तयोः इव विक्रमः यस्य सः ॥
सर्वे गुणाः, तैः अन्वितः ॥

आजहार • Perf. III sing. of हृ with आ

जहार - जहर	जह्रिव	जह्रिम
जहर्थ	जह्रथुः	जह्र
जहार	जह्रतुः	जह्रुः

नलः जलम् आजहार A. V. नलेन जलम् आजह्रे P. V.

N.B. இங்கு 52வது ச்லோகம் முதல் இந்த 56½வது ச்லோகம் வரையிலும் சிலபாடபேதங்களும் அர்த்தபேதங்களும் மற்றும் சில விசேஷங்களும் அறியத்தக்கவை அவை யாவன :—

52-வது श्लोक-த்தில், सुषेणश्च என்பதற்கு பதிலாக हनुमांश्च என்றுபாடம் காணப்படுகின்றது

सुषेणश्च என்ற பாடத்தில், सुषेणश्च என்பதற்கு, ஸுஷேணனை நாயகனுகக் கொண்ட ஐந்நூறு வானரர்களுடைய ஸமூஹம் என்பது பொருள். ஆகையினுலேயே 500 நதி ஜலத்தைக் கொண்டு வந்தார்கள் என்பது பொருந்தும். (தவிர) ஆகையினுலேயே ஸுஷேணன் கிழக்கு ஸமுத்திர ஜலத்தைக் கொண்டு வந்தான் என்பதோடு விரோதம் இல்லை.

56½வது ச்லோத்தில், धर्मात्मानलः என்பதற்கு பதிலாக, धर्मात्माऽनिलः - என்ற பாடபேதம் இருக்கிறது. அந்தப்பாடத்தில், अनिलः - வாயு புத்திரனை ஹனுமான் என்பது பொருள்.

52-54. ச்லோகங்களில் சொல்லப்பட்ட, ऋषभः - என்பது ஒரே பெயருள்ள வெவ்வேறு வானரர்களை குறிக்கின்றது என்றும் அறியத்தகுந்தது.

57-58. ततः - பிறகு, रामस्य - ராமருடைய, अभिषेकाय - பட்டாபிஷேகத்திற்காக तैः - அந்த, वानरश्रेष्ठैः -

வானரோத்தமர்களால், **आनीतं** - கொண்டுவரப்பட்ட, **तत् जलं** - அந்த (நதி, ஸமுத்திரம் இவைகளுடையதான) ஜலத்தை, **प्रेक्ष्य** – பார்த்து, **शत्रुघ्नः**-சத்துருக்கினன், **सचिवैः-सह** - மந்திரிகளோடுகூட, **श्रेष्ठाय** - சிறந்த, **पुरोहिताय** - புரோஹிதருக்கும், **सुहृद्भ्यश्च** - நண்பர்களுக்கும், **न्यवेदयत्** - தெரிவித்தான்.

वानरेषु श्रेष्ठाः, तैः ॥

59. **ततः** - பிறகு, **सः** - அந்த, **वृद्धः** - (வயதிலும், ஞானத்திலும்,) முதிர்ந்தவரான, **वसिष्ठः** - வஸிஷ்டமுனிவர், **प्रयतः** - முயற்சியையுடையவராய், **ब्राह्मणैः सह** - பிராம்மணர்களுடன் கூட, **रत्नमये**-ரத்தினமயமான ஸிம்மாஸனத்தில், **रामं सहसीत**- ராமனை ஸீதாதேவியோடுகூட, **न्यवेशयत्**- உட்காரவைத்தார்.

रत्नानां विकारः=रत्नमयं, तस्मिन् ॥

सीतया सह वर्तते इति= सहसीतः, तम् ॥

G.P. '**सह**' at the beginning of a **बहुव्रीहि** is changed to '**स**' optionally.

न्यवेदशत् - Causal Imp. III sing. of **विश्** with **वि**.

वसिष्ठः रामं न्यवेशयत् A. V. **वसिष्ठेन रामः न्यवेश्यत** P. V.

60-61. **अथ** - பிறகு, **वसिष्ठः** - வஸிஷ்ட முனிவரும், **वामदेवश्च** - வாமதேவரும், **जाबालिः** - ஜாபாலியும், **काश्यपः**- காச்யபரும், - **कात्यायनः** - காத்யாயனரும், **सुयज्ञश्च**-ஸுயஜ்ஞரும்' **गौतमः** - கௌதமரும், **तथा** - அவ்விதமே, **विजयः** - விஜயரும், **वसवः** வஸுக்கள், **सहस्राक्षं** - ஆயிரம் கண்களையுடைய, **वासवं** - இந்திரனை, **यथा** - எப்படி, **अभ्यषिञ्चन्**-அபிஷேகம் செய்தார்களோ, **तथा** - அப்படியே, **प्रसन्नेन** - நிர்மலமானதும் (வேதமந்திரங்களைச் சொல்லி மந்திரித்ததினால்

மிகப்பரிசுத்தமானதும்), **सुगन्धिना** - நறுமணமுள்ளதுமான, **सलिलेन** - ஜலத்தினால், **नरव्याघ्रं** - புருஷோத்தமனாகிய ராமனை, **अभ्यषिञ्चन्** - பட்டாபிஷேகம் செய்தார்கள்.

शोभनः गन्धः यस्य तत्=सुगन्धि (इकारान्तः)

G. P. गन्ध at the end of a बहुव्रीहि compound is changed to गन्धि when it is preceded by सु, पूति, सुरभि and उद् ।

सहस्रम् अक्षीणि यस्य, तम्, Note the G.P. here

N. B. धरो ध्रुवश्च सोमश्च अहश्चैवानिलोऽनलः ॥

प्रत्यूषश्च प्रभासश्च वसवोऽष्टाविति स्मृताः ॥

இவ்விதம் வஸுக்கள் 8 பேர்கள் என்றறியவும்.

62. **ते** - அவர்கள் (வஸிஷ்டர் முதலியவர்கள்), **पूर्वं** - முன்பு, **ऋत्विग्भिः** - ரித்விஜர்களான பிராம்மணர்களோடு கூடவும், **कन्याभिः** - (பதினாறு) கன்னிகைகளோடுகூடவும், **तथा** - அவ்விதமே, **मन्त्रिभिः** மந்திரிகளோடு கூடவும், **सनैगमैः** வைச்யர்களோடுகூடிய, **योधैश्चैव** போர்வீரர்களோடு கூடவும், **संप्रहृष्टाः** - ஸந்தோஷங்கொண்டவர்களாய், **अभ्यषिञ्चयन्** - அபிஷேகம் செய்தார்கள்.

नैगमैः सह वर्तन्ते इति=सनैगमाः, तैः ॥

63. **नभसि** - ஆகாசத்தில், **स्थितैः** - இருப்பவர்களான, **सर्वैः** - ஸமஸ்தமான **देवैश्च** - தேவர்களோடு, **संगतैः** சேர்ந்துகொண்ட, **चतुर्भिः**- நான்கு, **लोकपालैः दैवतैः**- திக்பாலர்களாகிய (இந்திரன், யமன், வருணன், குபேரன் என்ற) தேவர்களால், **दिव्यैः** - திவ்யமான **सर्वौषधिरसैः** - எல்லாவிதமான மூலிகைகளின் ரஸங்களாலும், (**सः** - அந்த ராமர் **अभिषिक्तः** - அபிஷேகம் செய்யப்பட்டார்).

सर्वाः ओषधयः, तासां रसाः, तैः ।

64-67. **पूर्वं** - முன்பு, **रत्नशोभितं** - ரத்தினங்களால் பிரகாசிக்கின்ற, **(यत्) किरीटं** - எந்தக்கிரீடம், **ब्रह्मणा** - பிரம்மதேவனால், **निर्मितं** - செய்யப்பட்டதோ, **येन** - எந்தக் கிரீடத்துடன் **पुरा** - முதலில் or முன்பு, **मनुः** - மனுவரசன், **अभिषिक्तः** - சேர்க்கப்பட்டாரோ, **क्रमात्** - கிரமமாக, **तस्य**- அந்த மனுவரசனுடைய, **अन्ववाये** - வம்சத்திலுள்ள **राजानश्च** - அரசர்களும், **येन** - எந்தக் கிரீடத்தோடுகூட, **अभिषेचिताः** - சேர்க்கப்பட்டார்களோ, **(तेन) किरीटेन** - அந்தக் கிரீடத்தோடுகூடவும, **भूषणैश्चैव** - ஆபரணங்களோடு கூடவும், **ततः पश्चात्** - அந்த அபிஷேகத்திற்குப்பிறகு **महात्मना वसिष्ठेन** - மஹாத்மாவாகிய வஸிஷ்டமுனிவரால் உம **ऋत्विग्भिश्चैव** - ரித்விஜர்களாலும், **हेमक्लृप्तायां** - தங்கத்தினால் செய்யப்பட்டதும், **महाजनैः** - பெரியோர்களால், **शोभितायां** - சோபிக்கின்றதும், **सुशोभनैः** -மிகவும் அழகான **नानाविधैः** - பலவிதமான, **रत्नैश्चैव** - ரத்தினங்களாலும் **चित्रितायां** - அலங்கரிக்கப்பட்டதுமான, **सभायां** - ஸபையில், **नानारत्नमये पीठे**-பலவிதமான ரத்தினங்களால் இழைக்கப்பட்ட பீடத்தில் (ஸிம்மாஸனத்தில்), **यथाविधि** - முறைப்படி, **दीप्ततेजसं** ஜ்வலிக்கின்ற (பிரகாசிக்கின்ற) தேஜஸை யுடைய **तं** அந்த ராமனை, **कल्पयित्वा** - உட்காரவைத்து **राघवः** - ராமன், **समयोक्ष्यत** - சேர்க்கப்பட்டான்.

रत्नैः शोभितं ॥ दीप्तं तेजः यस्य ॥ हेम्ना क्लृप्ता, तस्याम् ॥ विधिमनतिक्रम्य ॥

समयोक्ष्यत Passive Conditional III sing. of **युज्** with **सम्** ॥ Archaic for **समयोज्यत**

N. B. வஸிஷ்டர் கிரீடத்தை ராமருடைய தலையிலும் ரித்விஜர்கள் ஆபரணங்களை ராமருடைய சரீரத்திலும் போட்டார்கள் என்பது கருத்து.

68-8, **शत्रुघ्नस्तु** - சத்துருக்கினனோ வென்றால், **तस्य**- அந்த ராமருக்கு, **शुभं** - அழகான, **पाण्डरं छत्रं** - வெண்மைநிறங்கொண்ட குடையை, **जग्राह** பிடித்தான். **वानरेश्वरः सुग्रीवः** - வானரராஜனாகிய ஸுக்கிரீவன், **श्वेतं वालव्यजनं** - வெண்சாமரத்தை (ஆலவட்டத்தை) **जग्राह** - எடுத்துக் கொண்டான், **राक्षसेन्द्रः** - ராக்ஷஸராஜனாகிய **विभीषणः** - விபீஷணன், **चन्द्रसंकाशं** - சந்திரனைப்போன்ற, **अपरं वालव्यजनं** - மற்றொரு வெண்சாமரத்தை, **जग्राह** - எடுத்துக்கொண்டான்.

69-69½. **वायुः** - வாயுதேவன், **वासवेन** - இந்திரனால், **प्रचोदितः** - ஏவப்பட்டவனாக, **राघवाय** - ராமனுக்கு, **शतपुष्करां** - நூறுதாமரைப் புஷ்பங்களுள்ளதும், **वपुषा** - உடலினால், **ज्वलन्तीं** - பிரகாசிக்கின்றதுமான, **काञ्चनीं मालां** - தங்கமயமான மாலையை, **ददौ** - கொடுத்தான்.

शतं पुष्कराणि यस्यां, ताम्॥ काञ्चनस्य विकारः=काञ्चनी, ताम्॥

वायुः मालां ददौ A.V. **वायुना माला ददे** P. V.

70-70½. (**वायुः** - வாயுதேவன்), **शक्रप्रचोदितः** - இந்திரனால் ஏவப்பட்டவனாய், **सर्वरत्नसमायुक्तं**-எல்லா ரத்தினங்களோடு சேர்ந்ததும் **मणिरत्नविभूषितं** - சிறந்தரத்தினமான நடுநாயகமணியினால் அலங்கரிக்கப்பட்டதுமான, **मुक्ताहारं** (**च**) - முத்து மாலையையும் **नरेन्द्राय** - ராஜனான ராமனுக்கு, **ददौ** - கொடுத்தான்.

सर्वाणि रत्नानि, तैः समायुक्तः, तम् ॥

प्रशस्तः मणिः=मणिरत्नं or मणिषु रत्नं (श्रेष्ठं), तेन विभूषितः, तम् ॥ शक्रेण प्रचोदितः ॥

71-71½. तदा - அப்பொழுது, तदर्हस्य - அந்த தேவர்களுடைய பாட்டு நாட்டியம் இவைகளுக்குத்தகுந்தவரான, धीमतः புத்திமானை, रामस्य - ராமருடைய, अभिषेके - பட்டாபிஷேக ஸமயத்தில், देवगन्धर्वाः - தேவர்களும் கந்தர்வர்களும், प्रजगुः - பாடினார்கள். अप्सरोगणाश्च - அப்ஸரஸ் ஸ்திரீகளுடைய கூட்டங்களும், ननृतुः - நாட்டியமாடினார்கள்.

देवाश्च गन्धर्वाश्च ॥ अप्सरसां गणाः ॥

प्रजगुः Perf. III plu. of गै with प्र.

Conjugate like ददुः

ननृतुः - Perf. III plu. of नृत्.

ननर्त	ननृतिव	ननृतिम
ननर्तिथ	ननृतथुः	ननृत
ननर्त	ननृततुः	ननृतुः

72-72½. राघवोत्सवे - ராமனுடைய பட்டாபிஷேக விழாவில், भूमिः- பூமி, सस्यवती - செழிப்பான பயிரையுடையதாகவும், पादपाः- மரங்கள், फलवन्तश्च - பழங்களையுடையவைகளாகவும், पुष्पाणि - புஷ்பங்கள், गन्धवन्ति - நறுமணமுள்ளவைகளாவும், बभूवुः - ஆயின.

सस्यानि अस्यां सन्तीति=सस्यवती ॥

फलानि एषु सन्तीति=फलवन्तः ॥ पादैः पिबन्तीति ।

गन्धः एषु अस्तीति ॥ राघवस्य उत्सवः, तस्मिन् ॥

73-73½. मनुजर्षभः - புருஷோத்தமனாகிய ராமன், पूर्वं - முதலில், द्विजेभ्यः - பிராம்மணர்களுக்கு, अश्वानां -

குதிரைகளுடையவும், **तथा** - அவ்விதமே, **धेनूनां** - புதிதாகக் கன்றுபோட்டிருக்கும், **गवां** - பசுக்களுடையவுமான, **सहस्रशतं** - லக்ஷத்தையும், **शतं वृषान्** - நூறு எருதுகளையும், **ददौ** - கொத்தார்.

सहस्रं शतं ॥ मनुजः ऋषभः इव ॥

74-74½. **राघवः** - ராமன், **पुनः** - மறுபடியும், **ब्राह्मणेभ्यः** - பிராம்மணர்களுக்கு, **हिरण्यस्य त्रिंशत्कोटीः** - தங்க நாணயத்தின் முப்பது கோடிகளையும், **महार्हाणि** - மிகவும் விலையுயர்ந்த, **नानाभरणवस्त्राणि** - பலவிதமான ஆபரணங்களையும் வஸ்திரங்களையும், **ददौ** - கொடுத்தார்.

त्रिंशत् कोटयः, ताः ॥ आभरणानि च वस्त्राणि च ॥

75-75½. **मनुजर्षभः** - மனிதச்ரேஷ்டனான ராமன், **अर्करश्मिप्रतीकाशां** - ஸூர்ய கிரணங்களுக்கொப்பானதும், **काञ्चनीं** - தங்கத்தினால் செய்யப்பட்டதும், **मणिविग्रहां** - ரத்தினங்கள் நிரம்பியதும் ஆகிய, **दिव्यां स्रजं** - திவ்யமான மாலையை **सुग्रीवाय** - ஸுக்ரீவனுக்கு, **प्रायच्छत्** - கொடுத்தார்.

मणिभिः विग्रहः यस्याः, ताम् ॥ काञ्चनस्य विकारः, ताम् ॥

76-76½. (**राघवः** - ராமர்) **वैदूर्यमणिचित्रे** - வைடூர்ய ரத்தினங்களால் அலங்கரிக்கப்பட்டவைகளும், **चन्द्ररश्मिविभूषिते** - சந்திரகிரணங்கள்போல விளங்குகின்றவைகளுமாகிய, **अङ्गदे** - இரண்டு தோள்வளைகளை (வங்கிகளை), **वालिपुत्राय** - வாலியின் புத்ரனாகிய, **अङ्गदाय** - அங்கதனுக்கு **धृतिमान्** - ஸந்தோஷமுள்ளவராய், **ददौ** - கொடுத்தார்.

वैदूर्यमणिभिः चित्रे ॥ चन्द्रस्य रश्मयः इव विभूषिते ॥
वालिनः पुत्रः, तस्मै ॥ धृतिः अस्यास्तीति ॥

77-77½. रामः - ராமர், मणिप्रवरजुष्टं - சிறந்த ரத்தினத்தோடுகூடியதும், चन्द्ररश्मिसमप्रभं - சந்திரனுடைய கிரணங்களுக்கு ஸமமான ஒளியை உடையதுமாகிய अनुत्तमं - மிகச்சிறந்ததான, मुक्ताहारं - முத்துமாலையை, सीतायै - ஸீதையினிடத்தில். (ஹனுமாருக்குக் கொடுக்க வேண்டும் என்ற மனதுடன்) प्रददौ - கொடுத்தார்.

मणिषु प्रवरः, तेन जुष्टः, तम् ॥

नास्ति उत्तमः यस्मात्, तम् ॥

चन्द्रस्य रश्मयः, तेषां प्रभया समा प्रभा यस्य, तम् ॥

78-78½. वैदेही - ஸீதாதேவி, भर्तारं - கணவனை अवेक्षमाणा - பார்க்கின்றவளாய் (கணவனிடமிருந்து அனுமதியை எதிர்பார்க்கின்றவளாய்), अरजे - நிர்மலமான, दिव्ये वाससी - திவ்யமான இரண்டு வஸ்திரங்களையும், शुभानि - அழகான, आभरणानि च - ஆபரணங்களையும், वायुसूनवे - வாயு புத்ரனாகிய ஹனுமாருக்கு प्रददौ - கொடுத்தாள்.

नास्ति रजः ययोः ते=अरजे - Archaic for अरजसी ॥

वायोः सूनुः तस्मै ॥

विदेहानां राजा=वैदेहः, तस्य अपत्यं स्त्री ॥

79-79½. जनकनन्दिनी- ஜனகராஜன் புத்ரியாகிய ஸீதை आत्मनः - தன்னுடைய, कण्ठात् - கழுத்திலிருந்து, हारं - முத்துமாலையை, अवमुच्य - எடுத்து, हरीन् सर्वान् - வானரர்கள் அனைவரையும், भर्तारं च - கணவனையும், मुहुर्मुहुः - அடிக்கடி, अवैक्षत - பார்த்தாள்.

जनकस्य नन्दिनी (जानकी one word).

80-81½, " सुभगे - நல்ல பாக்கியமுடைய, भामिनि - ஸுந்தரி! यस्मिन् - எவனிடத்தில், तेजः - தேஜஸும்,

धृतिः - தைர்யமும், **यशः** - கீர்த்தியும், **दाक्ष्यं**- கெட்டிக்காரத் தனமும் (வித்வத்துவமும்) **सामर्थ्यं** - (கார்யங்களை நிறை வேற்றும்) திறமையும், **विनयः** - வணக்கமும். **नयः** - நீதியும், **पौरुषं** - பலமும், **विक्रमः** - பராக்கிரமமும், **बुद्धिः** - புத்தியுமாகிய, **एतानि** - இவைகள் **नित्यदा** - எப்பொழுதும், **सन्ति** -இருக்கின்றன, **इति** -என்று (என்ற காரணத்தினல்), **यस्य** - எவன் விஷயத்தில், **तुष्टासि** - ஸந்தோஷமுள்ளவளா யிருக்கின்றயோ, **तस्मै** - அவனுக்கு, **हारं** - முத்து மாலையை **प्रदेहि** - கொடுப்பாயாக" **इति तां जनकात्मजां** - என்று அந்த ஸீதா தேவியை, **संप्रेक्ष्य** - பார்த்து, **इङ्गितज्ञः** - (ஸீதா தேவியின்) இங்கிதத்தை அறிந்த ராமன் **बभाषे**- சொன்ஞர்.

इङ्गितं जानातीति ॥ जनकस्य आत्मजा ॥ दक्षस्य भावः ॥ समर्थस्य भावः ।

82. **असितेक्षणा** - கருப்பான கண் (கருவிழி) களையு டைய, **सा** - அந்த ஸீதாதேவி, **तं हारं** - அந்தமுத்துமாலையை, **वायुपुत्राय** - வாயுபுத்திரனை ஹனுமாருக்கு, **ददौ** - கொடுத்தாள்.

असिते ईक्षणे यस्याः सा ॥ वायोः पुत्रः, तस्मै ॥

83. **वानरर्षभः** - வானரச்ரேஷ்டனுகிய, **हनुमान्** - ஹனுமான், **तेन हारेण** - அந்த முத்துமாலையினல், **चन्द्रांशुचयगौरेण**-சந்திரனுடைய கிரணக்கூட்டம்போல வெண்மை நிறமுள்ள, **श्वेताभ्रेण** - வெள்ளையானமேகத்தினல், **अचलः यथा** - மலை (சோபிப்பது) போல, **शुशुभे** - விளங்கினர்.

चन्द्रस्य अंशवः तेषां चयः चयः, स इव गौरं, तेन॥श्वेतम् अभ्रं, तेन॥

84. **ततः** - பிறகு, **परंतपः** - சத்துருக்களைத்தபிக்கச் செய்கின்ற, **वसुधाधिपः** -அரசனுகிய ராமன், **वीक्ष्य**-பார்த்து, **द्विविदमैन्दाभ्यां** - த்விவிதனுக்கும் மைந்தனுக்கும், **नीलाय च-**

நிலனுக்கும், **कामगुणान्** - விரும்பத்தகுந்த குணங்களையுடைய **सर्वान्** - எல்லவாற்றையும்), உயர்ந்த [ஆடையாபரணங்களை) **प्रददौ** - கொடுத்தார்.

द्विविदश्च मैन्दश्च, ताभ्याम् ॥ काम्यन्ते इति=कामाः, कामाः गुणाः येषां, तान् ॥ वसुधायाः अधिपः ॥

85. **वानरवृद्धाश्च** - வயது முதிர்ந்த வானரர்களும், **अन्ये** - இன்னும் மற்ற, **ये** - எந்த, **वानरेश्वराः** - வானரச் ஶ்ரேஷ்டர்கள் இருக்கிறார்களோ, **ते च सर्वे** - அவர்கள் அனைவரும், **वासोभिः** - வஸ்திரங்களாலும், **भूषणैश्चैव** - ஆபரணங்களாலும், **यथार्हं** - தக்கபடி, **प्रतिपूजिताः** - பூஜிக்கப்பட்டார்கள்.

वानरेषु वृद्धाः ॥ वानराणाम् ईश्वराः ॥

86-86½. **अथ** - பிறகு, **विभीषणः** - விபீஷணனும், **सुग्रीवः** - ஸுக்ரீவனும், **हनुमान्** - ஹனுமாரும், **जाम्बवान्** - ஜாம்பவானும், **तथा** - அவ்விதமே, **सर्वे** - ஸமஸ்தமான, **वानरमुख्याश्च** - பிரதானமான வானரர்களும், **अक्लिष्टकर्मणा** - ச்ரமமின்றி கார்யங்களைச் செய்கின்ற, **रामेण** - ராமனால், **पुष्कलैः** - ஏராளமான, **रत्नैः** - ரத்தினங்களாலும், **सर्वैः कामैः च** - ஸமஸ்தமான இஷ்டமான பொருள்களாலும், **यथार्हं** - தக்கபடி, **पूजिताः** - பூஜிக்கப்பட்டார்கள்.

अक्लिष्टं कर्म यस्य, तेन ॥

87. **सर्वे** - எல்லோரும், **प्रहृष्टमनसः** - ஸந்தோஷங் கொண்ட மனதையுடையவர்களாகவே, **यथागतं** - வந்தபடி, **जग्मुः** சென்றார்கள்.

प्रहृष्टं मनः येषां ते ॥

88. **ततः** - பிறகு, **ते** - அந்த - **प्लवगर्षभाः सर्वे** - வானரச்ரேஷ்டர்கள்யாவரும், **महात्मानं** - மஹாத்மாவாகிய

ராமனை, **नत्वा** - நமஸ்காரம் செய்து விட்டு, **पार्थिवेन्द्रेण** - ராஜராஜனாகிய ராமனால், **विसृष्टाः** - அனுப்பபட்டவர்களாய் **किष्किन्धाम्** - கிஷ்கிந்தா பட்டணத்தை **अभ्युपागमन्** - அடைந்தார்கள்.

पार्थिवानाम् इन्द्रः, तेन ॥

89. **वानरश्रेष्ठः** - வானரோத்தமனாகிய, **सुग्रीवः** - ஸுக்கிரீவன் **रामाभिषेचनं**- ராமருடைய பட்டாபிஷேகத்தை **दृष्ट्वा** - பார்த்து, **रामेण** - ராமரால், **पूजितश्चैव** - பூஜிக்கப்பட்டவனாய் **किष्किन्धां पुरीं** - கிஷ்கிந்தா பட்டணத்திற்குள், **प्राविशत्** - பிரவேசித்தான்.

वानरेषु श्रेष्ठः ॥ रामस्य अभिषेचनम् ॥

90. **धर्मात्मा** - தர்மபுத்தியுள்ளவனும், **विभीषणः** - (சத்துருக்களுக்கு) பயங்கரமானவனுமான, **विभीषणः राजा अपि** - விபீஷணராஜனும், **कुलधनं लब्ध्वा** - தன் குலதனமாகிய லங்காராஜ்யத்தை அடைந்து, **तैः** - அந்த **नैर्ऋतर्षभैः सह** - ராக்ஷஸச்ரேஷ்டர்களோடுகூட **लङ्कां** - லங்காநகரத்திற்கு - **प्रायात्** - சென்றான்.

धर्मे आत्मा यस्य सः ॥ विभीषयते इति ॥
कुलस्य धनम् ॥ निर्ऋतेः अपत्यानि पुमांसः = नैर्ऋताः, ते ऋषभाः इव, तैः॥

N.B. இங்கு '**कुलधनम्**' "என்பதற்குச் சிலர், இக்ஷ்வாகுகுலத்தின் தனம் அதாவது ஸ்ரீரங்கநாதனாகிய தைவத்தை" என்று பொருள் சொல்லுகிறார்கள்.

91. **निहतारिः** - கொல்லப்பட்ட சத்துருக்களையுடையவரும், **महायशाः** - மிகுந்த கீர்த்தியையுடையவரும் **परमोदारः** - மிகவும் உதாரகுணமுள்ளவருமாகிய, **सः राघवः** -

அந்தராமர், अखिलं राज्यं எல்லாராஜ்யத்தையும், शासत् - ஆண்டு கொண்டு, परया मुदा - மிகுந்த ஸந்தோஷத்துடன், रराज - விளங்கினார்.

धर्मवत्सलः - தர்மத்தில் ப்ரியமுள்ள, रामः - ராமர் धर्मज्ञं - தர்மத்தையறிந்தவனை, लक्ष्मणं - லக்ஷ்மணனிடம், उवाच - சொன்னார்.

निहताः अरयः येन सः ॥ महत् यशः यस्य सः ॥

परमः उदारः ॥ धर्मं जानातीति=धर्मज्ञः, तम् ॥ धर्मे वत्सलः॥

रराज - perf. III sing. of राज्.

92. धर्मज्ञ ! - தர்மம் தெரிந்தவனே ! बलेन -(தேர், யானை, குதிரை, காலாள் என்ற நான்கு விதமான) ஸேனை களோடுகூட, पूर्वराजाध्युषितां - முன்னோர்களான (மனு முதலிய) ராஜர்களால் பரிபாலனம் செய்யப்பட்ட, इमां गां - இந்த பூமியை, मया सह - என்னோடுகூட, आतिष्ठ - பரிபாலனம் செய்வாயாக. पितृभिः - (தந்தை, பாட்டன் முதலிய) பித்ருக்களால், या (धूः) - எந்த ராஜ்யபாரமானது, धृता - தாங்கப்பட்டதோ, तां धुरं - அந்த பாரத்தை, मया तुल्यं - எனக்கு ஸமமாக, यौवराज्ये - இளவரசப்பதவியில் (स्थित्वा - இருந்து கொண்டு), उद्वहस्व - வஹிப்பாயாக.

पूर्वे राजानः=पूर्वराजाः, तैः अध्युषिता, ताम् ॥

युवा राजा=युवराजः, तस्य भावः=यौवराज्यं, तस्मिन् ॥

पूर्वराजाः, युवराजः Note the G. P. here.

इमां गां मया सह आतिष्ठ A.V.

इयं गौः मया सह आस्थीयताम् P. V.

तां धुरमुद्वहस्व A.V. सा धूः त्वया उदुह्यताम् P. V.

N.B. 'लक्ष्मणेमां मया सार्धं प्रशाधि त्वं वसुन्धराम्' - என்று முன்பு முதலாவதான அபிஷேகம் ஆரம்பிக்கும்

காலத்தில், ராமர் லக்ஷ்மணனிடம் "என்னோடுகூட நீ பூமிப் பரிபாலம் செய்" என்று சொல்லியிருந்த ப்ரதிஜ்ஞையை அனுஸரித்து இப்பொழுதும் லக்ஷ்மணனைப் பார்த்துச் சொல்லுகிறார். தவிர தன்னோடுகூட வனவாஸ துக்கத்தை யனுபவித்ததினால் ராஜயத்திலும் தன்னோடுகூட ராஜ்ய ஸுகத்தையனுபவிப்பதற்காகவும் லக்ஷ்மணனிடம் ராமர் இப்படி சொன்னார் என்றறியத் தகுந்தது.

93. **सौमित्रिः** - லக்ஷ்மணன், **नियुज्यमानः** - இளவரசப்பட்டத்தில், **नियुज्यमानः**- நியமிக்கப்படுகின்றவனாகவும், (**सर्वात्मना** - எல்லாவிதமாக), **पर्यनुनीयमानः अपि** - (அடிக்கடி நல்ல வார்த்தைகளைச் சொல்லி) ஸமாதானம் செய்யப் படுகின்றவனாகவும் இருந்தபோதிலும் **सर्वात्मना अपि** - எந்த விதத்திலும் **योगं**-(யௌவராஜ்யப்பட்டத்தின்) சேர்க்கையை (லாபத்தை) **न उपैति** - ஒப்புக்கொள்ளவில்லையோ, **तदा** - அப்பொழுது, **ततः** அக்காரணத்தினால் **महात्मा** - மஹாத்மாவாகிய ராமர் **भरतं** - பரதனை, **अभ्यषिञ्चत्** - இளவரசப் பட்டத்தில்) அபிஷேகம் செய்தார்.

सुमित्रायाः = अपत्यं पुमान् ॥

उपैति – Present III sing. of **इ** with **उप**.

उपैमि	**उपेवः**	**उपेमः**
उपैषि	**उपेथः**	**उपेथ**
उपैति	**उपेतः**	**उपयन्ति**

सौतित्रिः योगं न उपैति A.V. **सौमित्रिणा योगः नउपेयते** P.V.

महात्मना भरतः अभ्यषिच्यत P.V.

महात्मना भरतः अभ्यषिच्यत P. V.

94. **पार्थिवात्मजः** - (தசரத) ராஜகுமாரனாகிய ராமர், **पौण्डरीकाश्वमेधाभ्यां** - பௌண்டரீகம் அச்வமேதம் என்ற

யாகங்களையும், **वाजपेयेन च** - வாஜபேயம் என்ற யாகத்தையும், **अन्यैः** - இன்னும் மற்ற, **विविधैः यज्ञैः च** - பலவிதமான யாகங்களையும் **असकृत्** - அடிக்கடி (பலதடவை) **अयजत्** - செய்தார்.

पौण्डरीकश्च अश्वमेधश्च, ताभ्याम् ॥ पार्थिवस्य आत्मजः ॥

95. **राघवः** - ராமன், **राज्यं प्राप्य** - ராஜயத்தை யடைந்து, **दशसहस्राणि वर्षाणि** - பத்தாயிரம் வருஷங்கள், **सदश्वान्** - நல்ல குதிரைகளையுடையவைகளும், **भूरिदक्षिणान्**- ஏராளமான தக்ஷிணைகளையுடையவைகளுமான, **शताश्वमेधान्**- நூறு அச்வமேதயாகங்களை **आजह्रे** - செய்தார்.

शतम् अश्वमेधाः, तान् ॥ Archaic for **शताश्वमेधीम्**
सन्तः अश्वाः येषु, तान् ॥ भूरि दक्षिणाः येषु, तान् ॥

96. **आजानुलम्बबाहुः** -முழங்கால்வரையிலும் தொங்குகின்ற கைகளையுடையவரும், **महास्कन्धः** - பெரிய (உயர்ந்த) தோள்பட்டைகளையுடையவரும், **प्रतापवान्** - பராக்கிரமமுள்ளவருமான, **रामः**- ராமர், **लक्ष्मणानुचरः** - லக்ஷ்மணனை அனுசரனாக உடையவராய், **पृथिवीम्**- பூமியை, **अन्वपालयत्** - பரிபாலனம் செய்தார்.

जानुनी अभिव्याप्य=आजानु आजानुलम्बौ ॥
बाहू यस्य सः ॥ महान्तौ स्कन्धौ यस्य सः ॥
प्रतापः अस्यास्तीति ॥ लक्ष्मणः अनुचरः यस्य सः ॥

97. **धर्मात्मा** - தர்மபுத்தியுள்ள, **स राघवश्चापि** - அந்த ராமனும், **अनुत्तमं** - மிகவும் சிறந்த **राज्यं प्राप्य** - ராஜ்யத்தை அடைந்து **सुहृज्ज्ञातिबान्धवैः** - நண்பர்கள், பங்காளிகள் உறவினர்கள் இவர்களோடுகூட, **बहुविधैः यज्ञैः** - பலவிதமான யாகங்களை **ईजे** - நடத்தினார்.

सुहृदश्च ज्ञातयश्च बान्धवाश्च तैः ॥

98. रामे - ராமர், राज्यं - ராஜ்யத்தை - प्रशासति - ஆளுகையில், (स्त्रियः - ஸ்திரீகள்), विधवाः - கணவர்களை யிழந்தவர்களாய் இருந்துகொண்டு, न पर्यदेवन् - அழவில்லை, व्यालकृतं - துஷ்டமிருங்களால் ஏற்படுகின்ற, भयं च - பயமும், न (आसीत्) - இருக்கவில்லை, व्याधिजं - வ்யாதியினால் ஏற்பட்ட, भयं चापि - பயமும் न இல்லை.

व्यालेन कृतम् ॥ व्याधेः जातम्=व्याधिजम् ॥

विगतः धवः यासां ताः ॥

पर्यदेवन् Archaic for पर्यदेवन्त ॥

99. लोकः - உலகம், निर्दस्युः अभवत् - திருடர்களில்லாததாக இருந்தது; अनर्थः - கெடுதி (ஆபத்து) कंचित् - ஒருவரையும், न अस्पृशत् - தொடவில்லை; वृद्धाः - வயது முதிர்ந்தவர்கள், बालानां - சிறுவர்களுக்கு प्रेतकार्याणि - ஈமச் சடங்குகளை, न च कुर्वते स्म - செய்யவில்லை.

निर्गताः दस्यवः यस्मात् सः ॥ प्रेतानां कार्याणि ॥

अनर्थेन कश्चिदपि न अस्पृश्यत P.V.

वृद्धैः प्रेतकार्याणि न क्रियन्ते स्म P.V.

100. सर्वं (जगत्) - உலகமெல்லாம், मुदितम् एव - ஸந்தோஷமுள்ளதாகவே, आसीत् - இருந்தது; सर्वः - யாவரும் धर्मपरः - தர்மத்தில் ப்ரியமுள்ளவர்களாகவே, अभवत् - இருந்தார்கள்; राममेव - ராமனையே, अनुपश्यन्तः - நினைத்துக்கொண்டு, परस्परं - ஒருவருக்கொருவரை न अभ्यहिंसन् - ஹிம்ஸித்துக்கொள்ளவில்லை.

अभ्यहिंसन् - Imperf. III plu. of हिंस् with अभि,

अभि-अहिनसं	अहिंस्व	अहिंस्म
अहिनत् -द्-ः	अहिंस्तम्	अहिंस्त
अहिनत् -द्	अहिंस्ताम्	अहिंसन्

101. **रामे** - *ராமன்*, **राज्यं प्रशासति** - *ராஜ்யமாளுகை யில்*, (**जनाः** - *ஜனங்கள்*, **पुत्रसहस्रिणः** - *ஆயிரம் புத்ரர்களை யுடையவர்களாகவும்*, **निरामयाः** - *நோயற்றவர்களாகவும்* **तथा** - *அவ்விதமே*, **विशोकाश्च** - *துக்கமற்றவர்களாகவும்*, **वर्षसहस्राणि** - *ஆயிரம் வருஷங்கள்*, **आसन्** - *இருந்தார்கள்*.

वर्षाणां सहस्राणि ॥ पुत्राणां सहस्रमेषामस्तीति ॥

निर्गतः आमयः येभ्यः ते ॥ विगतः शोकः येभ्यः ते ॥

102. **रामे** - *ராமன்*, **राज्यं प्रशासति** - *ராஜ்யமாளு கையில்* **रामो रामो रामः इति** - *ராமன், ராமன், ராமன் என்றே*, **प्रजानां** - *ஜனங்களுடைய*, **कथाः** - *பேச்சுக்கள்*, **अभवन्** - *இருந்தன*. **जगत्** - *உலகமே*, **रामभूतम्** - *ராமரா கவே* **अभूत्** - *இருந்தது*.

103. **तरवः** - *மரங்கள்*, **नित्यपुष्पाः** - *எப்பொழுதும் புஷ்பங்களுள்ளவைகளாகவும்*, **नित्यफलाः** - *எப்பொழுதும் காய்களை (பலன்களை)யுடையவைகளாகவும்*, **स्कन्धविस्तृताः**- *அடிமரம் பருத்தவைகளாகவும்*, **अभूवन्** - *இருந்தன*. **पर्जन्यः** - *மேகம் (இந்திரன்)*, **काले** - *தகுந்த காலத்தில்*, **वर्षी** - *வருஷிக்கின்றதா(வ)கவும்*, **अभूत्** - *இருந்தது*. **मारुतश्च** - *வாயுவும்*, **सुखस्पर्शः** - *ஸுகமான ஸ்பர்சத்தையுடையதாகவும்*, **अभूत्** - *இருந்தது*.

नित्यं पुष्पाणि येषु ते ॥ नित्यं फलानि येषु ते ॥

स्कन्धैः विस्तृताः ॥ सुखः स्पर्शः यस्य सः ॥

104. **ब्राह्मणाः** - *பிராம்மணர்களும்*, **क्षत्रियाः** - *க்ஷத்திரி யர்களும்*, **वैश्याः** - *வைச்யர்களும்*, **शूद्राः** - *சூத்திரர்களும்*, **लोभविवर्जिताः**- *லோபம் (பேராசை) இல்லாதவர்களாய்*, **स्वैः** - *தங்களுடையவைகளான*, **कर्मभिः एव** - *செய்கை களாலேயே*, **तुष्टाः** - *ஸந்தோஷங் கொண்டவர்களாய்*,

स्वकर्मसु -தங்கள் தங்கள் கார்யங்களில், प्रवर्तन्ते- பிரவர்த்திக்கிறார்கள் (ஈடுபடுகிறார்கள்- தலையிடுகிறார்கள்).

लोभेन विवर्जिताः ॥ स्वानि कर्माणि or स्वेषां कर्माणि, तेषु ॥

105. रामे - ராமர், शासति - (ராஜ்யம்) ஆளுகையில், प्रजाः - ஜனங்கள், धर्मरताः - தர்மத்தில் ப்ரியமுள்ளவர்களாக, आसन् - இருந்தார்கள். अनृताः - பொய்பேசுகின்றவாகளாக, नासन् - இருக்கவில்லை. सर्वे (जनाः) எல்லா ஜனங்களும், लक्षणसंपन्नाः - நல்ல லக்ஷணங்களுள்ளவர் களாக, आसन्- இருந்தார்கள். सर्वे- யாவரும், धर्मपरायणाः-தர்மத்தை முக்கிய கதியாக உடையவர்களாக, आसन् - இருந்தார்கள்

धर्मे रताः ॥ न विद्यते ऋतं यासां ताः=अनृताः ॥

लक्षणैः संपन्नाः ॥ धर्मः परम् अयनं येषां ते ॥

106. श्रीमान् - ஸ்ரீமானாகிய, रामः - ராமர், भ्रातृभिः सहितः- ஸஹோதரர்களோடு கூடியவராய், दश वर्षसहस्राणि- பத்தாயிரம் வருஷங்களும், दश वर्षशतानि च - பத்து நூறு வருஷங்களும் (11,000 வருஷங்கள்), राज्यं - ராஜ்யத்தை, अकारयत् - பரிபாலனம் செய்தார்.

वर्षाणां सहस्राणि ॥ वर्षाणां शतानि ॥

रामः राज्यम् अकारयत् A. V. रामेण राज्यम् अकार्यत P.V.

107-107½. धन्यं - தனத்தைக் கொடுக்கின்றதும், यशस्यं - கீர்த்தியைத் தருகின்றதும், आयुष्यं - ஆயுளை உண்டு பண்ணுவதும், राज्ञां - அரசர்களுக்கு, विजयावहं - வெற்றியை உண்டு பண்ணுவதும், आर्षं - வேதார்த்தத்தை விருத்தி செய்வதும், पुरा - முதலில் (எல்லா கவிகளுக்கும் முன்பு) वाल्मीकिना - வால்மீகிமுனிவரால், कृतं - செய்யப்பட்டதுமாகிய, इदं - இந்த आदिकाव्यं - ஆதிகாவ்யத்தை, लोके - உலகத்தில் यः - எவன் पठेत् - படிப்பானோ, शृणुयात्-

கேட்பாரோ, **सः नरः** - அந்த மனிதன், **पापात्** - பாபத்தி லிருந்து **विमुच्यते** - விடப்படுவான்.

धने साधु ॥ यशसि साधु ॥ आयुषि साधु ॥
आवहतीति=आवहम्, विजयस्य आवहम् ॥
ऋषेः इदम् ॥ वाल्मीकस्म अपत्यं पुमान्, तेन ॥

108-109. **लोके** - உலகத்தில், **रामाभिषेचनं** - ராமருடைய பட்டாபிஷேகம் வரையுள்ள காவ்யத்தை, **श्रुत्वा** - கேட்டு **पुत्रकामः मनुजः** புத்திரனை விரும்புகின்ற மனிதன், **पुत्रान्** - புத்திரர்களை, **लभते** - அடைவான். **धनकामः** - தனத்தை விரும்புகின்றவன், **धनानि च** - தனங்களை, **लभते** - அடைவான். **राजा** - அரசன், **महीं** பூமியை, **विजयते** - ஜயிப்பான். **रिपून् च अपि** சத்ருக்களையும், **अधितिष्ठति** - ஜயிப்பான் (ஆக்கிரமித்திருப்பான்).

पुत्रान् कामयते इति ॥ धनानि कामयते इति ॥
रामस्य अभिषेचनम् ॥

विजयते - G. P. **जि** with **वि** becomes Atmanepadi.
राजा महीं विजयते A.V. **राज्ञा मही विजीयते** P.V.
राजा रिपून् अधितिष्ठति A.V. **राज्ञा रिपवः अधिष्ठीयन्ते** P.V.

110. (**इदं रामायणं** - இந்த ராமாயணத்தை **श्रुत्वा** - கேட்டுவிட்டு) **स्त्रियः** - ஸ்திரீகள், **राघवेण** - ராமரால், **माता**- தாயான கௌஸல்யை, **यथा** - எப்படியோ, **लक्ष्मणेन** - லக்ஷ்மணனால், **सुमित्रा** - ஸுமித்திரை, **यथा** - எப்படியோ, **भरतेन** - பரதனால் **कैकेयी यथा** - கைகேயி எப்படியோ, **तथा**- அப்படியே, **जीवपुत्राः** - ஜீவிக்கின்ற புத்திரர்களையுடையவர்களாக, **भवन्ति** - இருப்பார்கள்.

जीवाः पुत्राः यासां ताः ॥

111. **इदं** - இந்த, **रामायणं** - ராமாயணத்தை, **श्रुत्वा** - கேட்டு, (**जनाः** - ஜனங்கள்) **सदानन्दाः** - எப்பொழுதும்

ஆனந்தமுள்ளவர்களாகவும், **पुत्रपौत्रसमन्विताः** - புத்திரர்கள் பேரன்மார்கள் இவர்களையுடையவர்களாகவும், **भविष्यन्ति** - இருப்பார்கள். (**इदं** - இந்த ராமாயணத்தை, **श्रुत्वा** - கேட்டு) **नरः** - மனிதன், **दीर्घम् आयुश्च** - நீண்ட ஆயுளையும், **विन्दति** - அடைவான்.

सदा आनन्दः येषां ते ॥

पुत्राश्च पुत्र्यश्च=पुत्राः; पौत्राश्च पौत्र्यश्च=पौत्राः

पुत्राश्च पौत्राश्च=पुत्रपौत्राः, तैः समन्विताः ॥

नरः दीर्घमायुः विन्दति A. V. नरेण दीर्घमायुः विद्यते P.V.

112-113. **अक्लिष्टकर्मणः** - சிரமமின்றி காரியங்களைச் செய்கின்ற, **रामस्य** - ராமருடைய, **सर्वं विजयं चैव** - எல்லா ஜயத்தையும், **आर्षं** - வேதார்த்தத்தை விருத்திசெய்கிறதும், **वाल्मीकिना कृतं** - வால்மீகிமுனிவரால் செய்யப்பட்டது மாகிய, **इदं काव्यं** - இந்தக் காவ்யத்தையும் **यः** - எவன் **श्रद्दधानः** - சிரத்தையுள்ளவனாகவும், **जितक्रोधः** - கோபத்தை ஜயித்தவனாகவும் இருந்துகொண்டு, **शृणोति** - கேட்கிறானோ, **असौ** - அவன், **दुर्गाणि** - கஷ்டங்களை, **अतितरति** - தாண்டு வான். **प्रवासन्ते** - தூரதேசவாஸத்தின் முடிவில் **बान्धवैः** - பந்து ஜனங்களோடுகூட, **समागमं** - சேர்க்கையையும், **लभते** - அடைவான்.

अक्लिष्टं कर्म यस्य, तस्य ॥ जितः क्रोधः येन सः ॥

प्रवासस्य अन्तः, तस्मिन् ॥

असौ दुर्गाणि अतितरति A.V. अमुना दुर्गाणि अतितीर्यन्ते P.V.

114. **श्रवणेन** - (ராமாயணத்தைக்) கேட்பதினால், **इह** - இவ்வுலகில், **प्रार्थितान्** - விரும்பப்பட்ட, **सर्वान् वरान्** - எல்லாவரங்களையும், **राघवात्** - ராமரிடமிருந்து, **प्राप्नुयात्** - அடைவான். **संप्रशृण्वताम्**- (ராமயணத்தை) நன்குக்கேட்ப

வர்களுக்கு, **सर्वे सुराः** - வல்லாதேவர்களும், **प्रीयन्ते** - ப்ரீதி யையடைகிறார்கள்.

सर्वे वराः प्राप्येरन् P. V.

114½. **यस्य** - எவனுடைய, **गृहे** - வீட்டில், (**ये** - எந்த) **विनायकाः** - விக்கினங்களைச் செய்கின்ற தேவகணங்கள், **तिष्ठन्ति** - இருக்கிறார்களோ, (**ते** - அவர்களும், **तस्य** - அவனுக்கு) **शाम्यन्ति** - சாந்தமடைகிறார்கள்.

115-115½. (**इदं** - இந்த ராமாயணத்தை) **श्रुत्वा** - கேட்டு, **राजा** - அரசன், **महीं** - பூமியை, **विजयेत** - ஜயிப்பான். **प्रवासी** - அயல்தேசம் சென்றவன், **स्वस्तिमान्** - க்ஷேமமுள்ளவனாய் **व्रजेत्** - (தன்தேசம்) திரும்பி வருவான்.

विजयेत - Poten. III sing. of **जि** with **वि** .

स्वस्ति अस्य अस्तीति=स्वस्तिमान्।

सूयुः - Archaic for **सुवीरन्**.

राज्ञा मही विजीयेत P.V. **स्त्रीभिः पुत्राः सूयेरन्** P.V.

116-17. **इमं** - இந்த, **पुरातनं** - பண்டைகாலத்திய, **इतिहासं**- இதிஹாஸமான ராமாயணத்தை, **पूजयन् च**- பூஜிப்பவனும், **पठन् चैव** - படிப்பவனும், **सर्वपापैः**- எல்லா பாபங்களாலும், **प्रमुच्येत** விடப்படுவான். **दीर्घम् आयुश्च** - நீண்ட ஆயுளையும், **अवाप्नुयात्** - அடைவான். **क्षत्रियैः** - க்ஷத்திரியர்களால், **शिरसा** - தலையினால், **प्रणम्य** - வணங்கி, **नित्यं** எப்பொழுதும், **द्विजात्** - பிராம்மணர்களிடமிருந்து **श्रोतव्यम्** - கேட்கத்தகுந்தது.

पूजयन् पठन् चैव दीर्घमायुरवाप्नुयात् A. V.

पूजयता पठता चैव दीर्घमायुः अवाप्येत P. V.

ஸ்ரீமத் ராமாயணத்தில் 131-வது ஸர்க்கம் முற்றிற்று.

श्रीगणेशाय नमः

श्रीगुरुभ्यो नमः

॥ महाभारतमङ्गलश्लोकः ॥

नरोत्तमं - புருஷோத்தமனை, **नारायणं** - நாராயணனையும், **नरं चैव** - நரனையும், **देवीं सरस्वतीं** - ஸரஸ்வதி தேவியையும், **व्यासं च** - வியாஸரையும், **नमस्कृत्य** - நமஸ்கரித்து, **ततः** - பிறகு, **जयं** - பாரதத்தை, **उदीरयेत्** - சொல்லவேண்டும்.

नरेषु उत्तमः=नरोत्तमः, तं.

N. B.— '**नरोत्तम**' is qualifying both the words **नारायण** and **नर**—

N.B.—**जयं** - என்ற பதத்திற்கு, **भारतं** - என்று பொருள். அதற்குக் காரணங்கள் :—

1. கணிதசாஸ்திரத்தின் ***कटपयादि** - ஸம்ஜ்ஞைப்படி '**जय**' என்ற பதத்திற்கு பதினெட்டு (18) என்று பொருள்' '**भारत**' - த்தில் அனேகவிதமாக, '18' என்ற எண் (Number) இருப்பதால் அதற்கு, **जयं** - என்று பெயர் ஏற்பட்டது.

भारत - த்தில் இருக்கும் பதினெட்டுகள் ஆவன :—

1. **आदिपर्व** 2. **सभापर्व** 3. **वनपर्व** 4. **विराटपर्व** 5. **उद्योगपर्व** 6. **भीष्मपर्व** 7. **द्रोणपर्व** 8. **कर्णपर्व** 9. **शल्यपर्व**

***कटपयादि** - ஸம்ஜ்ஞையின் விளக்கம் :—"**कादिनव, ञ शून्यं—टादिनव—न शून्यं—पादिपञ्च याद्यष्टौ**" என்று சொல்லப்படுகின்றது, '**क**' - முதல், '**झ**' வரையில் 9 அக்ஷரங்கள் அந்தந்த எண்ணிக்கைகளையும், '**ट**' - முதல், '**ध**' - வரையில் 9 அக்ஷரங்கள், அந்தந்த எண்ணிக்கைகளையும், '**प**' - முதல் '**म**' - வரையில் 5 அக்ஷரங்கள் அந்தந்த எண்ணிக்கைகளையும் '**य**' - முதல், '**ह**' - வரையில் '8' அக்ஷரங்கள் அந்தந்த எண்

10. सौप्तिकपर्व 11. स्त्रीपर्व 12. शान्तिपर्व 13. अनुशासनपर्व 14. अश्वमेधपर्व 15. आश्रमवासपर्व 16. मौसलपर्व 17. महाप्रस्थानपर्व 18. स्वर्गारोहेण पर्व—என்று பதினெட்டு (18) பர்வங்கள்.

2. பாரதத்தில் யுத்தம் நடந்த நாட்கள் 18, பதினெட்டு.

3. भारतयुद्ध - த்தின், 'अक्षौहिणी' ஸேனைகள் 18, (கௌரவர்களுடைய ஸேனை 11, பாண்டவர்களுடைய ஸேனை 7 ஆக மொத்தம் 18.)

4. भारत - த்தில் முக்கியமான, 'भगवद्गीता' - என்பது 18 அத்தியாயங்களை யுடையது.

இவ்விதம் भारतं '18' என்ற எண்ணிக்கையை உடைத்தா யிருப்பதால் அதற்கு 'जय' - என்ற பெயர் ஏற்பட்டது.

II. படிப்பவர்களுக்கு ஜயத்தை அளிப்பதால், भारत - த்திற்கு, 'जय' - என்று பெயர்.

III. सत्यभामा - என்பவளுக்கு, 'भाम' - என்பது போலவும், भीमसेन् - னுக்கு, भीम - ன் என்பது போலவும், 'धनंजयः' - என்று பெயர் பெற்ற அர்ஜுனனுக்கு, 'जय' என்று பெயர், அப்பேர்ப்பட்ட அர்ஜுனனைப் பற்றி, भारत - த்தில் முக்கியமாகச் சொல்லுவதாலும் அதற்கு, 'जय' - என்ற பெயர் வழங்கி வருகிறது.

களையும் குறிக்கின்றன. 'ञ' - என்பதும், 'न' என்பதும் பூஜ்ஜியத்தை(ஸீரோவை) க்குறிக்கின்றன. ஆகையால், 'जय'- என்பதில், 'य' 1—'ज' 8 'जय' 18.

१३८ अध्यायः

वैशम्पायनः उवाच - *வைசம்பாயனர் சொன்னார்.*

1-2. **ततः** - *பிறகு*, **ते** - *அந்த*, **दुर्योधनपुरोगमाः** - *துர்யோதனன் முதலானவர்கள்*, **मन्त्रयामासुः** - *யோஜனை செய்தார்கள்:*– "**वृकोदरः**- *பீமன்*, **प्राणवान्** - *பலமுள்ளவன்*, **विक्रमी चापि** - *பராக்கிரமமுள்ளவன்*, **महति** - *மிகுந்த*, **शौर्ये**- *சூரத்தன்மையில்*, **स्थितः** - *இருப்பவன்*, **एषः** - *இவன்* **अस्मान्** - *நம்மை*, **सततमेव** - *எப்பொழுதுமே*, **स्पर्धते चापि** - *விரோதித்துக் கொண்டுமிருக்கிறான்:*

उद्याने - *தோட்டத்தில்*, **सुप्तं** - *தூங்கிகொண்டிருக்கும் போது*, **तं तु** - *அந்த பீமனை*, **जले** - *ஜலத்தில* (**निखाते** - *நாட்டப்பட்ட*), **शूले** - *சூலத்தில்*, **पुरा क्षिपामहे** - *போட்டு விடுவோம்*".

प्राणाः अस्य सन्तीति ॥ दुर्योधनः पुरोगमः येषां ते ॥

विक्रमः अस्यास्तीति ॥ शूरस्य भावः = शौर्यं, तस्मिन् ॥

वृकस्येव उदरं यस्य सः ॥

G.P. **पुरा क्षिपामहे** - The present tense joined with the words **पुरा** and **यावत्** has the sense of the II future.

तं जले क्षिपामहे A.V. **सः जले अस्माभिः क्षिप्यते** P. V.

3. **भारत !** - *பரதவம்சத்திலுதித்த ஜனமேஜய ராஜனே !* **ततः** - *பிறகு*, **प्रमाणकोट्याम्** - *பிரமாணகோடி என்று பெயர் கொண்ட*, **उद्देशे** - *இடத்தில்*, **उपेत्य** -

சென்று, जलविहारार्थं - நீர்விளையாட்டிற்காக, किंचित् स्थलं- ஓர் இடத்தை, कारयामास - செய்வித்தான்.

4. जले विहारः, तस्मै = जलविहारार्थम् ॥

तत्र - அங்கு, सूदकर्मणि - சமையல் வேலையில், कुशलैः - கெட்டிக்காரர்களான, नरैः - மனிதர்களால், भक्ष्यं -பக்ஷணமும், भोज्यं - அன்னமும், पेयं च - குடிக்கத்தகுந்தவையும், चोष्यं - உறிஞ்சத்தகுந்தவைகளும், अथापि - இன்னும், लेह्यं च - நக்கிச் சாப்பிடத் தகுந்தவைகளும், उपपादितं - செய்யப்பட்டன.

सूदस्य कर्म, तस्मिन् ॥

नरैः उपपादितम् P. V. नराः उपपादितवन्तः A. V.

5. तदा- அப்பொழுது, तत्पुरुषाः- அவனுடைய வேலையாட்கள், धार्तराष्ट्राय - திருராஷ்டிரன் புத்திரனை துர்யோதனனுக்கு, न्यवेदयन् - தெரிவித்தார்கள். ततः - பிறகு, दुर्मतिः - கெட்டபுத்தியுள்ள, दुर्योधनः- துர்யோதனன், तत्र- அங்கு, पाण्डवान् - பாண்டுபுத்திரர்களிடம், आह - சொன்னான்.

दुष्टा मतिः यस्य सः ॥

धृतराष्ट्रस्य अपत्यं पुमान् , तस्मै ॥

पाण्डोः अपत्यानि पुमांसः = पाण्डवाः, तान् ॥

'आह' Indec. is used in the sense of 'उवाच'

6. उद्यानवनशोभितां - தோட்டங்களின் கூட்டங்களினால் சோபிக்கின்ற, गङ्गां चैव - கங்கையைக்குறித்து, अनुयास्यामः - சேர்ந்து செல்வோம். भ्रातरः - ஸகோதரர்களாகிய, सर्वे - (நாம்) யாவரும், सहिताः - சேர்ந்துகொண்டே, जलक्रीडाम् - ஜலக்ரீடையை, अवाप्नुमः- அடைவோம் (செய்வோம் - அனுபவிப்போம்) इति - என்று.

उद्यानानां वनानि, तैः शोभिता, ताम् ॥

अवाप्नुमः - Pre. I plu. of आप् with अव.

आप्नोति	आप्नुवः	आप्नुमः
आप्नोषि	आप्नुथः	आप्नुथ
आप्नोति	आप्नुतः	आप्नुवन्ति

जलक्रीडामवाप्नुमः A. V. जलक्रीडा अवाप्यते अस्माभिः P.V.

6½. युधिष्ठिरश्चापि - தர்மபுத்ரரும், 'एवमस्तु - அப்படியே ஆகட்டும்', इति - என்று, तं - அவனிடம், प्रत्युवाच - பதில் சொன்னார்.

अस्तु - Imparative III sing. of अस्

असानि	असाव	असाम
एधि	स्तम्	स्त
अस्तु	स्ताम्	सन्तु

युधि स्थिरः=युधिष्ठिरः - Aluk samasa अलुक्समासः)

युधिष्ठिरः तं प्रत्युवाच A.V. युधिष्ठिरेण सः प्रत्यूचे P.V.

7-7½. शूराः - சூரர்களான, ते कौरवाः - அந்தக் கௌரவர்கள், नगराकारैः - நகரம்போன்ற தேவர்களிலும், देशजैः - சிறந்த தேசங்களிலுண்டான, गजोत्तमैश्च - சிறந்த யானைகளிலும், पाण्डवैः सह - பாண்டவர்களோடுகூட, नगरात् - நகரத்திலிருந்து, निर्ययुः - புறப்பட்டார்கள்.

नगरस्य इव आकारः येषां, तैः ॥

देशे जाताः=देशजाः, तैः ॥ गजेषु उत्तमाः, तैः ॥

कुरूणामिमे - कौरवाः ॥

8-10½. तदा - அப்பொழுது, ते - அந்த, वीराः - வீரர்களான, भ्रातरः सर्वेऽपि - ஸஹோதரர்கள் எல்லோரும், उद्यानवनम् - தோட்டத்தை, आसाद्य - அடைந்து, महाजनं च - பெரிய ஜனங்களுடைய கூட்டத்தையும், विसृज्य -

அனுப்பிவிட்டு, **शुभ्रैः** - வெண்மை நிறமுள்ள, **उपस्थानगृहैः** - கார்ய கிருஹங்களாலும் (எந்த இடத்தில் அதிகாரிகளும் உத்யோகஸ்தர்களும் சூரர்களும் அரசனை அணுகுகின்றார்களோ அந்த இடத்திற்கு. '**उपस्थानगृहम्**' என்று பெயர்) **वलभीभिश्च** - வல்பிகளாலும், (நடுப்பக்கத்தில் உயர்ந்து இருபுறங்களில் சரிவான கூரைகளையுடைய தூண்கள் நிறுத்திய கிருஹங்களாலும்) **तथा** - அவ்விதமே, **गवाक्षैः**- ஜன்னல்களாலும், **जालैः यन्त्रैः** - ஜலயந்த்ரங்களாலும் (ஒரே ஸமயத்தில் நூற்றுக்கணக்கான ஜலத்திவிலைகளை மேலே எழுப்பி சுற்றிலும் வட்டமாக வியாபிக்கச்செய்கின்ற யந்திரங்களாலும்), **सांचारिकैः** - நடப்பதற்கான பாதைகளாலும், **शोभितं** - அலங்கரிக்கப்பட்டதும், **सौधकारैः** - சுண்ணும்பு பூசுகின்ற (வெள்ளையடிக்கின்ற) கொத்தர்களால், **संमार्जितं** சுண்ணும்புபூசி சுத்தம் செய்யப்பட்டதும், **चित्रकारैः** - சித்ரம் எழுதுபவர்களால், **चित्रितं** - சித்திரங்கள் எழுதப்பட்டதுமாகிய, **उद्यानं** - தோட்டத்தை, **अभिपश्यन्तः** - பார்த்துக்கொண்டே, **सिंहाः** - சிங்கங்கள், **गिरेः** - மலையின், **गुहामिव** - குகையில், (பிரவேசிப்பது) போல, **उद्यानं** - அந்த தோட்டத்தில், **विशन्ति स्म** - பிரவேசித்தார்கள்.

जलस्य इमानि=जालानि, तैः ॥
संचारः प्रयोजनम् एषामिति=सांचारिकाः, तैः ॥
सौधं कुर्वन्तीति=सौधकाराः, तैः ॥चित्रं कुर्वन्तीति, तैः ॥

विशन्ति स्म— The present tense joined with the particle '**स्म**' has the sense of the past tense (perfect).

11-11½. **पूर्णाभिः** - ஜலம் நிரம்பிய, **दीर्घिकाभिश्च**- வாபிகளாலும், **तत्** - அந்தத் தோட்டம், (**शोभितं** - சோபித்தது).

तथा - அவ்விதமே, **पुष्करिणीषु** - தாமரையோடைகளில், **जलं**- ஜலமானது, **फुल्लैः**- மலர்ச்சியடைந்த, **जलरुहैः**- தாமரைப் புஷ்பங்களாலும் **छन्नं** - மூடப்பட்டதாய், **शुशुभे** - அழகா யிருந்தது.

12. **तथा** - அவ்விதமே, **वसुमती** - பூமியும், **यथर्तुकैः** - ருதுவிற்கு (வஸந்தம், கோடை முதலிய காலத்திற்கு)உரிய, **पुष्पैः** - புஷ்பங்களால், **उपच्छन्ना** - மறைக்கப்பட்டதா யிருந்தது.

यथा (अनुरूपः) ऋतुः येषां, तैः ॥

13. **तत्र** - அங்கு, **ते** - அந்த, **पाण्डवाः** - பாண்டவர் களும், **कौरवाश्च** - கௌரவர்களுமாகிய, **सर्वे** - யாவரும், **उपविष्टाः** - உட்கார்ந்தவர்களாய், **ततस्ततः** - அந்த அந்த இடங்களிலிருந்து, **उपच्छन्नान्** -கொண்டுவரப்பட்டவைகளு மான, **बहून् कामान्** - பல இஷ்டமான பொருள்களை, **भुञ्जन्ति** - சாப்பிட்டார்கள்.

भुञ्जन्ति - Archaic for भुञ्जते ; for the root भुज् is Atmanepadi in the sense of 'to eat' & 'to enjoy.'

14. **अथ** - பிறகு, **तस्मिन् उद्यानवने** - சிறந்த உத்யா னத்தில், **तथा** - அவ்விதம், **क्रीडागताः** - விளையாட்டிலிருக்கும் **ते** - அவர்கள், **ततस्ततः** - அந்தந்த பக்ஷியங்களிலிருந்து, **(गृहीतान्) भक्ष्यान् (कान् चित्)** (எடுக்கப்பட்ட) சில அல்லது கொஞ்சம் பக்ஷியங்களை, **परस्परस्य** - ஒருவருக்கொரு வருடைய, **वक्त्रेषु** - வாய்களில், **ददुः** - கொடுத்தார்கள்.

क्रीडां गताः ॥

ददुः - Perf. III plu. of दा. Conjugate like **ययौ** ॥
ते भक्ष्यान् ददुः A.V. **तैः भक्ष्याः ददिरे** P.V.

15. **ततः** - பிறகு, **पापः** - பாபியான, **दुर्योधनः** - துர்யோதனன், **भीमसेनजिघांसया** - பீமஸேனனைக் கொல்ல விருப்பத்துடன், **तद्भक्ष्ये** - அந்தப்பக்ஷணத்தில், **कालकूटकं विषं** - காளகூடம் என்ற விஷத்தை, **प्रक्षेपयामास** - போடும்படிச் செய்தான்.

हन्तुमिच्छा = जिघांसा, भीमसेनस्य जिघांसा, तया ॥

जिघांसा Desiderative abstract noun from the root हन्

प्रक्षेपयामास - Causal periphrastic perfect III sing. of क्षिप् with प्र ॥

16-17. **अथ** - பிறகு, **हृदयेन** - மனதி(னா)ல், **क्षुरोपमः** - கத்தியைப் போன்றவனும், **वाचा** - பேச்சி(னா)ல், **अमृतकल्पश्च** - அமிருதத்திற்கு ஸமமானவனுமாகிய, **पापकृत्** - பாபியான **सः** - அந்த துர்யோதனன் **स्वयमेव** - தானே, **उत्थाय** - எழுந்து, **भ्रातृवच्च** - ஸஹோதரன் போலவும், **सुहृत् यथा** - நண்பனைப் போலவும், **भीमस्य** - பீமனுக்கு, **बहु भक्ष्यं** - அதிகமான பக்ஷணத்தை, **प्राक्षिपते** - போட்டான். **तं दोषं** - அந்த தோஷத்தை, **अजानता** - அறியாத **भीमेन** பீமனால், **प्रभाक्षितं च वै** - சாப்பிடவும் பட்டதன்றோ.

क्षुरः उपमा यस्य सः ॥ ईषत् असमाप्तम् अमृतम् = अमृतकल्पः ॥ भ्रात्रा तुल्यं = भ्रातृवत् ॥ पापं कृतवान् = पापकृत् ॥

प्रक्षिपते - Historical present tense.

18. **ततः** - பிறகு, **पुरुषाधमः** - மனிதர்களுக்குள் அதமனான, **दुर्योधनः** - துர்யோதனன், **तत्र** அந்த பீமன் விஷயமாக, **हृदयेन** - மனதி(னா)ல், **हसन् इव** - சிரித்துக் கொண்டு, **आत्मानं** - தன்னை, **कृतकृत्यमिव** - நிறைவேறிய கார்யத்தை உடையவன் போலவே, **मन्यते** - நினைத்தான்.

पुरुषेषु अधमः ॥ कृतं कृत्यं यस्य, तम् ॥

मन्यते - Historical present tense.

19. ततः - பிறகு, तदा - அந்த ஸமயத்தில், ते - அந்த, पाण्डवाः - பாண்டவர்களும், धार्तराष्ट्राश्च - திருதராஷ்ட்ரன் பிள்ளைகளுமாகிய, सर्वे - அனைவரும், सहिताः - சேர்ந்து கொண்டு, मुदितमानसाः-ஸந்தோஷமடைந்த மனதையுடைய வர்களாய், जलक्रीडाम् - ஜலக்ரீடையை, अकुर्वत - செய் தார்கள்.

मुदितं मानसं येषां ते ॥ पाण्डोः अपत्यानि पुमांसः ॥ धृतराष्ट्रस्य अपत्यानि पुमांसः॥ अकुर्वत- Imperf. III plu. of कृ.

अकुर्वि	अकुर्वहि	अकुर्महि
अकुरुथाः	अकुर्वाथाम्	अकुरुध्वम्
अकुरुत	अकुर्वाताम्	अकुर्वत

19½. विहारावसथेषु एव - விளையாட்டிற்காக ஏற் பட்ட கூடாரங்களிலேயே, ते - அவர்கள், वासं-வாஸத்தை, अरोचयन् - விரும்பினார்கள்.

विहारस्य (विहारार्थम्) आवसथाः, तेषु ॥

20-21½. बलवान् - பலசாலியான, भीमस्तु - பீமனோ வென்றால், तदा - அப்பொழுது, व्यायामाभ्यधिकं-(ஜலக்ரீடை யென்ற) தேஹப்பயிற்சியினாலுள்ள (சிரமத்தினால் அதிக மாக, भुक्त्वा - சாப்பிட்டு, जलक्रीडागतान् - ஜலக்ரீடைக் காகவந்த, तान् कुमारान् - அந்தக் குமாரர்களை, जले - ஜலத் தில், वाहयित्वा - சுமந்துசென்று, वासार्थी-தங்க விரும்பிய வனாய், प्रमाणकोट्यां-பிரமாணகோடி என்ற இடத்திலுள்ள, तत्स्थलं - அந்த இடத்தை, अवाप्य - அடைந்து, सुष्वाप - தூங்கினான்.

बलम् अस्यास्तीति ॥ व्यायामेन अभ्यधिम् ॥

जलक्रीडार्थं आगताः, तान् ॥ वासम् अर्थयते इति ॥

सुष्वाप - Perf. III sing. of स्वप्

सुष्वाप-सुष्वप	सुषुपिव	सुषुपिम
सुषुपिथ-सुष्वप्थ	सुषुपथुः	सुषुप
सुष्वाप	सुषुपतुः	सुषुपुः

22. श्रान्तः - களைப்படைந்தவனும், मदविमोहितः - மதத்தினல் மயக்கமடைந்தவனும், विषेण - விஷத்தினல், परीताङ्गः-வியாபிக்கப்பட்ட அங்கங்களையுடையவனுமாகிய, पाण्डुनन्दनः - பாண்டுபுத்ரனுகிய பீமன், शीतं वातं - குளிர்ந்த காற்றை, समासाद्य - அடைந்து, निश्चेष्टः - அசைவற்றவனுக, अभवत् - ஆனன்.

मदेन विमोहितः ॥ परीतानि अङ्गानि यस्य सः ॥

निर्गता चेष्टा यस्मात् सः ॥ पाण्डोः नन्दनः ।

23 23½. ततः - பிறகு, दुर्योधनः - துர்யோதனன், स्वयं தானே, भीमं - பீமனை, लतापाशैः - கொடிகளாகிற கயிறுகளால் அல்லது கயிறுபோன்ற கொடிகளால், बद्ध्वा - கட்டி, अप्सु- ஜலத்தில், शूलानि-சூலங்களை, प्रादेशाभ्यन्तराणि- ஒட்டைச்சாண் அளவு இடைவிட்டவைகளாக, निखाय - நாட்டி, लतापाशैः - கொடிக்கயிறுகளால், दृढं - உறுதியாக, बद्धं - கட்டப்பட்ட, (तं - அந்த பீமனை,) स्थलात् - கரையிலிருந்து, आशु- சீக்கிரம் ,जले ஜலத்தில் अपातयत्-தள்ளினன்.

लताः एव पाशाः of लताः पाशाः इव, - तैः ॥

प्रादेशः अभ्यन्तरे येषां तानि ॥

दुर्योधनः भीमं अपातयत् A.V. दुर्योधनेन भीमः अपात्यत P.V.

24. पाण्डवः - பீமன், सशेषत्वात् - மிச்சமுள்ள ஆயுள் உடையவனயிருந்ததால், शूलिनि - சூலமுள்ள, जले - ஜல

த்தில், **न संप्राप्तः** - விழவில்லை. **यत्र** - எந்த இடத்தில், **पपात** - விழுந்தாரே, **तत्र** - அங்கு, **अस्य** - இவனுக்கு, **यदृच्छया** - தற்செயலாக, **शूलं** - சூலம், **नासीत्** - இருக்கவில்லை.

शेषेण सह वर्तते इति=सशेषः, तस्य भावः, तस्मात् ॥

25. **तदा** - அப்பொழுது, **सः पाण्डवः** - அந்த பீமன், **निःसंज्ञः** - உணர்ச்சியற்றவனாய், **नागभवने** - நாகலோகத்திலுள்ள, **नाग कुमारकान्** -நாககுமாரர்களை, **आक्रामन्** -பிடித்துக் கொண்டு, **अवाक्** - கவிழ்ந்து, **जलस्य अन्तं** - ஜலத்தின் அடிப்பக்கத்தில், **अविशत्** - பிரவேசித்தான் (முழுகினான்).

निर्गता संज्ञा यस्मात् सः ॥ अवाक् Indeclinable.

नागस्य कुमारकाः, तान् ॥

26. **ततः** - பிறகு, **तदा** – அப்பொழுது, **महाविषैः** - மிகுந்த விஷமுள்ளவைகளும், **महादंष्ट्रैः** - பெரிய கோரைப் பற்களையுடையவைகளுமான, **बहुभिः** - பல, **नागैः** - நாகங்களால், **समेत्य** - சேர்ந்துகொண்டு, **विषोल्बणैः** - ஸ்பஷ்டமான விஷங்களோடுகூட, **भीमः** - பீமன், **भृशं** - கடுமையாக **अदश्यत** - கடிக்கப்பட்டான்.

महत् विषं येषां, तैः ॥ महती दंष्ट्रा येषां, तैः ॥
विषाणि उल्बणानि, तैः ॥
नागैः भीमः अदश्यत P.V. **नागाः भीमम् अदशन्** A.V.

27. **ततः** பிறகு, **अस्य दश्यमानस्य** - இந்த பீமன் கடிக்கப்படும்பொழுது, **स्थावरं** - ஸ்தாவரமாகிய **तत्** - அந்த **कालकूटकं विषम्**-காளகூட விஷமானது, **जङ्गमेन**- ஜங்கமமான **सर्पविषेणैव** - ஸர்ப்பத்தின் விஷத்தினாலேயே, **हतम्** - அடிக்க (போக்கடிக்கப்)பட்டது.

सर्पस्य विषं, तेन ॥

28. **दंष्ट्रिणां** - கோரைப்பற்களையுடைய, **तेषां** - அந்த ஸர்ப்பங்களின், **दंष्ट्राश्च** - பற்களும், **पृथुवक्षसः** - பெரிய மார்பையுடைய, **अस्य** - இந்த பீமனுடைய, **मर्मसु** - மர்ம ஸ்தானங்களில் (உயிருக்காதாரமான அங்கங்களில்) **निपातिताः अपि** - போடப்பட்டவைகளாக இருந்தபோதிலும், **सारत्वात्** -திடமாயிருப்பதால், **अस्य त्वचं**- இந்த பீமனுடைய தோலை, **नैव बिभिदुः** - கிழிக்கவில்லை.

पृथु वक्षः यस्य, तस्य ॥ दंष्ट्राः एषां सन्तीति, तेषाम् ॥
बिभिदुः - Perfect III pers. plu.of **भिद्**.

बिभेद	बिभिदिव	बिभिदिम
बिभेदिथ	बिभिदथुः	बिभिद
बिभेद	बिभिदतुः	बिभिदुः

दंष्ट्राः त्वचं न बिभिदुः A. V. **दंष्ट्राभिः त्वक् न बिभिदे** P.V.

29. **ततः** - பிறகு, **कौन्तेयः** - குந்திபுத்திரனாகிய பீமன், **प्रबुद्धः** - விழித்துக்கொண்டவனாய், **बन्धनं सर्वं** - கட்டுக்கள் எல்லாவற்றையும், **संछिद्य** - அறுத்து, **तान् सर्पान्** - அந்த நாகங்களை **पोथयामास** - நசுக்கினான். **केचित्** - சில ஸர்ப்பங்களை, **भीताः** - பயந்தனவாய், **प्रदुद्रुवुः** - ஓடி விட்டன.

कुन्त्याः अपत्यं पुमान्=कौन्तेयः ॥

प्रदुद्राव- दुद्रव	दुद्रुव	दुद्रुम
दुद्रोथ	दुद्रुवथुः	दुद्रुव
दुद्राव	दुद्रुवतुः	दुद्रुवुः

30. **भीमेन** - பீமனால், **हतावशेषाः** - அடிக்கப்பட்டவைகளில் மீதியான, **सर्वे** - எல்லா நாகங்களும், **वासवोपमं** - இந்திரனுக்கு ஸமமான, **सर्पराजानं** - நாகராஜனை **वासुकिं** - வாஸுகியை, **अभ्ययुः** - அடைந்தன; **ऊचुश्च** - சொல்லவும் செய்தன.

हतेभ्यः अवशेषाः ॥ वासवः उपमा यस्य, तम् ॥सर्पाणां राजा, तम् ॥ सर्पराजानं Archaic for सर्पराजम्, for, 'राजन्' at the end of a तत्पुरुष compound is changed into 'राज'. Here it is not changed into 'राज'.

अभ्ययुः Imperf. III plu. of या with अभि.

अभि-अयाम् अयाव अयाम

अयाः अयातम् अयात

अयात् अयताम् अयान्-अयुः ॥

सर्वे वासुकिम् अभ्ययुः; ऊचुश्च A.V.

सर्वैः वासुकिः अभ्ययायत; ऊचे च P.V.

31. नागेन्द्र ! - ஹே ஸர்ப்பராஜனே ! अयं नरः - இந்த மனிதன், बद्ध्वा கட்டி (கட்டப்பட்டு), अप्सु - ஜலத்தில் प्रवेशितः - பிரவேசிக்கும்படிச் செய்யப்பட்டான் (தள்ளப் பட்டான்). वीर ! - ஹே வீரனே ! नः - எங்களுடைய मतिः - எண்ணம், यथा च - எப்படி (என்ன) என்றால் अयं - இவன், विषपीतः - விஷம் குடித்தவனாக भविष्यति - இருப்பான் (இருக்க வேண்டும்).

नगानामिन्द्रः, तत्संबुद्धिः ॥ पीतं विषं येन सः ॥ (आहिताग्न्यादित्वात् परनिपातः) also पीतविषः ॥

Note the declension of the word 'अप्'

आपः, अपः, अद्भिः, अद्भ्यः, अद्भ्यः, अपाम् अप्सु, हे आपः ॥

32-32½. अयं - இவன், निश्चेष्टः - அசைவற்றவனாக, अस्मात् - எங்களிடம், अनुप्राप्तः - வந்தான். सः - அவன், दष्टः - கடிக்கப்பட்டவனாய், अन्वबुध्यत - விழித்துக்கொண்டான். ससंज्ञश्चापि - உணர்சியடைந்தவனாகவும், . संत्रस्तः - ஆனான். बन्धनं च - கட்டுகளையும், आशु - விரைவாக, छित्त्वा - அறுத்துக்கொண்டு नः - எங்களை, पोथयन्तं - நசுக்குகின்ற,

महाबाहुं तं - பெரியகைகளையுடைய அந்த மனிதனை, **त्वं एव** - நீங்களே, **ज्ञातुम्** - தெரிந்து கொள்ள **अर्हसि** - தகுந்தவராக இருக்கிறீர்கள்.

संज्ञया सह वर्तते इति ॥ निर्गता चेष्टा यस्मात् सः ॥
महान्तौ बाहू यस्य, तम् ॥

33-33½. **ततः** - பிறகு, **तदा** - அப்பொழுது, **वासुकिः** - வாஸுகி **नागैः** - ஸர்ப்பங்களால், **अनुगतः** - பின்தொடரப் பட்டவனாய், **अभ्येत्य** - வந்து, **भीमपराक्रमं** - பயங்கரமான பராக்கிரமத்தையுடைய, **महाबाहुं** - பெரியகைகளையுடைய, **तं भीमं** - அந்த பீமனை, **पश्यति स्म** - பார்த்தான்.

भीमः पराक्रमः यस्य, तम् ॥
वासुकिः भीमं पश्यति स्म A. V.
वासुकिना भीमः दृश्यते स्म P. V.

34-34½. **सः** - அந்த பீமன், **आर्यकेण** - ஆர்யகன் என்ற, **पृथायाः** - குந்திதேவியின், **आर्यकेण च** - தாயின் தந்தைக்குத்தாயின் தந்தையினாலும், **दृष्टः**-பார்க்கப்பட்டான். **तदा** - அப்பொழுது, **दौहित्रदौहित्रः** - பெண்வயிற்றுப்பிள்ளையின் பெண்வயிற்றுப்பிள்ளையான பீமன், **सुपीडितं** - இறுக, **परिष्वक्तश्च** - அணைத்துக் கொள்ளவும் பட்டான்.

N.B. ஆர்யகன் என்ற நாகத்தின் பெண்வயிற்றுப் பிள்ளை சூரன். சூரனுடைய பெண் குந்தி. குந்தியின் பிள்ளை பீமன் என்றறியவும்.

दुहितुः अपत्यं पुमान्=दौहित्रः, तस्य दौहित्रः ॥
आर्यकेण परिष्वक्तः P.V. आर्यकः परिष्वक्तवान् A. V.

35-36. **महायशाः** - மிகுந்த கீர்த்தியையுடைய, **सः वासुकिः** - அந்த வாஸுகி, **तस्य** - அந்த பீமன் விஷயத்தில், **सुप्रीतः** - மிகவும் அன்புள்ளவனாக, **अभवत्** - ஆனான்,

नागेन्द्रः - நாகராஜனுன வாஸுகி, **तं** - அந்த ஆர்யகனிடம், **अब्रवीत् च** - சொல்லவும் செய்தான். "**अस्य** - இவனுக்கு **किं प्रियं** - எந்த ப்ரியம் (விருப்பம்), **क्रियताम्** - (நம்மால்) செய்யப்படலாம்? **घनौघः** - பணக்குவியலும், **रत्ननिचयः** - ரத்னக்குவியலும், **वसु च**- (தங்கம் முதலிய) தனமும், **अस्य** - இவனுக்கு, **प्रदीयताम्** - கொடுக்கப்படட்டும்" **इति** - என்று.

सुतरां प्रीतः ॥ महत् यशः यस्य सः ॥
घनानाम् ओघः ॥ रत्नानां निचयः ॥
किं प्रियं क्रियताम् P. V. किं प्रियं करवाम A. V.
घनौघं रत्ननिचयं वसु च अस्य प्रयच्छाम A.V.

37. **तदा** - அப்பொழுது, **एवमुक्तः** - இவ்விதம் சொல்லப்பட்ட, **नागः** - ஆர்யகன் என்ற நாகன், **वासुकिं** - வாஸுகியிடம், **प्रत्यभाषत** - பதில் சொன்னான். '**नागेन्द्र** - ஹே நாகராஜனே! **तुष्टः**-ஸந்தோஷமுள்ளவராக, **असि यदि**- இருக்கிறீர்களேயானால், **अस्य** - இவனுக்கு, **घनसंचयैः** - பணக்குவியல்களால், **किम्** ? என்ன ப்ரயோஜனம் ?

घनस्य संचयाः, तैः ॥

38. **त्वयि** - நீங்கள், **प्रीते** - ப்ரீதியையடைந்தவராயிருக்கும்பொழுது, **महाबलः**- மிகவும் பலமுள்ள, **अयं कुमारः** - இந்தச் சிறுவன், **यस्मिन् कुण्डे** - எந்தக்குடத்தில், **नाग-सहस्रस्य** - ஆயிரம் யானைகளுடைய, **बलं** - பலத்தையுண்டு பண்ணுகின்ற ரஸம், **प्रतिष्ठितम्** - இருக்கின்றதோ; (**तस्मिन्** அதில், - **प्रतिष्ठितं** - இருக்கின்ற) **रसं** - ரஸத்தை; **पिबेत्** - குடிக்கட்டும்.

नगानां सहस्रम्॥ बलम् अस्मिन् अस्ति इति=बलम्॥(अर्श आद्यच्)

39. अयं बालः – இந்தக் குமாரன், यावत् - எவ்வளவு, पिबति- குடிப்பாளே, तावत् - அவ்வளவு, अस्मै - இவனுக்கு, " प्रदीयताम् - கொடுக்கப்படட்டும். "एवम् अस्तु" - அப்படியே ஆகட்டும்" इति - என்று, तं नागं - அந்த ஆர்யக நாகனிடம், वासुकिः - வாஸுகி, प्रत्यभाषत - பதில் சொன்னான்.

अनेन बालेन यावत् पीयते तावत् प्रयच्छ P.V.

40. ततः - பிறகு, पाण्डवः भीमः - பாண்டு புத்ரனாகிய பீமன், तदा - அப்பொழுது, नागैः - நாகங்களால், कृत-स्वस्त्ययनः - ஆசீர்வாதம் செய்யப்பட்டவனாய், शुचिः - சுத்தனாக இருந்து கொண்டு, प्राङ्मुखश्च - கிழக்கு நோக்கியவனாய், उपविष्टः - உட்கார்ந்து கொண்டு रसं - ரஸத்தை, पिबति - குடித்தான்.

स्वस्ति ईयते अनेन इति=स्वस्त्ययनं, कृतं स्वस्त्ययनं यस्य सः ॥
प्राक् मुखं यस्य सः ॥

41. ततः - பிறகு, महाबलः - மிகுந்த பல சாலியான, सः पाण्डुनन्दनः - அந்த பீமன், एकोच्छ्वासात्- ஒரே மூச்சில், कुण्डं - ஒருகுடத்தை, पिबति स्म - குடித்தான், एवं - இவ்விதமே सः - அவன், अष्टौ कुण्डानि - எட்டுக் குடங்களை अपिबत् हि - குடித்தான் அன்றோ.

एकः उच्छ्वासः, तस्मात् ॥ पाण्डोः नन्दनः ॥

Note the declension of the word अष्टन् ।

तेन अष्टौ कुण्डानि अपीयन्त P. V.

42. ततः - பிறகு, महाभुजः - பெரியகைகளையுடையவனும், अरिंदमः - பகைவர்களை அடக்குபவனுமாகிய,

भीमसेनस्तु - பீமஸேனனென்றால், **नागदत्ते** - நாகனால் கொடுக்கப்பட்ட, **दिव्ये** - திவ்யமான (சிறந்த), **शयने** - படுக்கையில் **यथासुखं** - ஸுகமாக, **अशेत** - படுத்துத் தூங்கினான்.

नागेन दत्तं, तस्मिन् ॥ महान्तौ भुजौ यस्य सः ॥

सुखम् अनतिक्रम्य ॥ अरीन् दमयतीति ॥

अशेत - Imperfect III sing. of शी

अशयि	अशेवहि	अशेमहि
अशेथाः	अशयाथाम्	अशेध्वम्
अशेत	अशयाताम्	अशेरत

138-வது அத்தியாயம் முற்றிற்று.

महाभारते आदिपर्वणि

१३९-अध्यायः

वैशम्पायन उवाच - வைசம்பாயனர் சொன்னார்.

1. **तदा** - அப்பொழுது, **पापात्मा** - பாப புத்தியுள்ள, **दुर्योधनस्तु** - துர்யோதனனோ வென்றால், **भीमं**, - பீமனை, **आशीविषह्रदे** - நாகங்கள் நிரம்பிய மடுவில், **प्रक्षिप्य** - தள்ளி விட்டு, **स्वमात्मानं** - தன்னுடையதான ஆத்மாவை (தன்னை) **कृतकृत्यं** - கிருதார்த்தனாக (காரியம் நிறைவேறினவனாக), **मन्यते** - எண்ணிக்கொண்டான்.

पापे आत्मा यस्य सः । आस्यां विषं येषां ते=आशीविषाः, आशीविषाणां ह्रदः or आशीविषपूर्णः ह्रदः ॥ कृतं कृत्यं यस्य, तम् ॥

दुर्योधनेन आत्मा कृत्यकृत्यः मन्यते P.V.

2. **रजन्यां** - இரவு, **प्रभातायां** - விடிந்ததும் "**भीमसेनः** - பீமன், **नः** - நமக்கு, **अग्रतः एव** - முன்னமேயே, **यातः**- சென்று விட்டான்" **इति** - என்று, **ब्रुवाणः** - சொல்லிக் கொண்டு, **ततः** - அங்கிருந்து, **पुरं** - பட்டணத்திற்குள், **प्रविवेश** - பிரவேசித்தான் (சென்றான்).

3. **आत्मनि** - தன்னிடத்தில், **पापम्** - பாவத்தை, **अविदन्** - அறியாத, **धर्मात्मा** தர்மபுத்தியுள்ள, **युधिष्ठिरस्तु** - யுதிஷ்டிரரோவென்றால், **स्वेनानुमानेन** - தானாகிற அனுமானத்தினால் (ஊஹத்திற்கான காரணத்தினால்) [தன்னைப் போலவே என்பது கருத்து] **परं** - அன்னியனையும், (பிறரையும்), **साधुं** - நல்லவனாக, **समनुपश्यति** - பார்க்கிறார் (நினைக்கிறார்).

धर्मे आत्मा यस्य सः ॥

युधिष्ठिरेण परः साधुः समनुदृश्यते P.V.

4. तदा - அப்பொழுது, भ्रातृवत्सलः - ஸஹோதரனிடத்தில் அன்புள்ள, सः पार्थः - அந்தக் குந்திபுத்ரனாகிய தர்மபுத்ரன், मातरं कुन्तीम् - தாயாகிய குந்திதேவியிடம், अभ्युपेत्य - வந்து, अभिवाद्य - நமஸ்காரம் செய்து, अब्रवीत् - சொன்னார். "अम्ब ! - தாயே ! इह- இங்கே, भीमः - பீமன், आगतः ? - வந்தானா ?

पृथायाः अयं (पुत्रः)=पार्थः (पृथायाः अपत्यं पुमान्=पार्थेयः) ॥ भ्रातरि वत्सलः ॥

Note the Voc. sing. of अम्बा as 'अम्ब.'

5-5½. शुभे - நன்மையைச் செய்யும், मातः - அம்மா ! इह - இங்கு तं - அவனை, न पश्यामि - நான் காணவில்லையே. क - எங்கே, गतः - போனவனாக, भविता - இருப்பான் ? उद्यानानि - தோட்டங்களும் वनं चैव - காடும், समन्ततः - நான்கு பக்கங்களிலும், तदर्थं - அவனுக்காக (அவனைப்பார்ப்பதற்காக), विचितानि - தேடப்பட்டன.

वीरं - வீரனாகிய, तं वृकोदरं - அந்த பீமனை, न च दृष्टवन्तः - (நாங்கள்) காணவில்லை.

6-7. ततः - பிறகு, 'नः - எங்களுக்கு, पूर्वमेव - முன்னமேயே, सः यातः - அவன் சென்று விட்டான் इति - என்று, मन्यमानाः - எண்ணிக்கொண்டு, सर्वे - (நாங்கள்) யாவரும், महाभागे ! மிகுந்த பாக்கியமுடையவளே ! व्याकुलेन-கலங்கிய, अन्तरात्मना - மனத்துடன், आगताः स्म - வந்தோம், इह आगम्य - இங்கே வந்து, क नु-எங்கேயாவது, गतः - சென்றிருக்கிறானா? वा - அல்லது, त्वया - உங்களால், क नु எங்கேயாவது, प्रेषितः - அனுப்பப்பட்டிருக்கிறானா?

महान् भागः यस्याः, तत्संबुद्धिः ॥

8. **यशस्विनि** ! கீர்த்தி பெற்றவளே ! **महाबाहुं** - பெரிய கைகளையுடைய, **भीमसेनं** - பீமனைப்பற்றி, **कथयस्व** - சொல்லுங்கள். **शोभने** - மங்களத்தைச் செய்பவளே ! **तं वीरं प्रति** - அந்த வீரனைக்குறித்து, **मे** - என்னுடைய, **भावः** - மனது **न शुध्यति** - தெளிவாயில்லை. (கலக்கமடைகிறது).

यशः=अस्याः अस्तीति=यशस्विनी, तत्संबुद्धिः ॥

त्वं भीमसेनं कथयस्व A.V. त्वया भीमसेनः कथ्यताम् P.V. (भवती कथयतु III personal use.)

8½. **यतः** - ஏனென்றால், **अहं** - நான், **भीमं** - பீமனை, **प्रसुप्तं** - தூங்கினவனாக, **मन्ये** - எண்ணினேன். **नैति (चेत्)** - அவன்வரவில்லையானால், **सः** - அவன் **हतः** - கொல்லப்பட்டவனே, **इति** - என்று, **मन्ये** - நினைக்கிறேன்.

9-9½. **ततः** - பிறகு, **धीमता** - புத்திமானான, **धर्मराजेन**- தர்மபுத்ரரால், **इत्युक्ता** - இவ்விதம் சொல்லப்பட்ட, **कुन्ती** - குந்தி, **संभ्रान्ता** - பரபரப்படைந்தவளாய் (பதை பதைத்து) **'हा हा' इति कृत्वा** - ஹா! ஹா! என்ற சப்தம் செய்து, **युधिष्ठिरं** - யுதிஷ்டிரரிடத்தில், **प्रत्युवाच**- பதில் சொன்னாள்.

धर्मेण राजते इति=धर्मराजः, तेन ॥

10-10½. **पुत्र** ! - ஹே புத்ரனே! **भीमं** - பீமனை, **न पश्यामि** - நான் பார்க்கவில்லையே ! **असौ** - இவன், **मां** - என்னிடத்தில், **न अभ्येति** - வரவில்லையே! **अनुजैः सह** - தம்பிகளோடுகூட, **तस्य अन्वेषणे** - அவனைத்தேடும் விஷயத்தில், **शीघ्रं** - விரைவாக, **यत्नं कुरु** - முயற்சி செய்.

त्वं यत्नं कुरु A.V. त्वया यत्नः क्रियताम् P.V.

11. पाण्डवा: - பாண்டவர்கள், द्रुतं - சீக்கிரமாக, पुरोद्यानं - நகரத்தின் தோட்டத்திற்கு, गत्वा - சென்று, विचिन्वन्ति स्म - தேடினார்கள்.

विचिन्वन्ति- Present III plu. of चि with वि.

वि- चिनोमि	चिनुवः-चिन्वः	चिनुमः चिन्मः
चिनोषि	चिनुथः	चिनुथ
चिनोति	चिनुतः	चिन्वन्ति

पाण्डवाः (भीमं) विचिन्वन्ति स्म A. P.

पाण्डवैः भीमः विचीयते स्म P. V.

12 ते पाण्डवाः - அந்தப் பாண்டவர்கள் वाचा- வாயினால் भीम भीम इति - பீமா! பீமா! என்று समुदैरयन् - உரக்கச்சொன்னார்கள். अथ - பிறகு, ते सर्वे - அவர்கள் எல்லோரும் भ्रातरं - ஸஹோதரனை विचिन्वन्तः - தேடுகின்றவர்களாய் न पश्यन्ति स्म - காணவில்லை.

12½ तदा - அப்பொழுது, स्वगृहं - தங்கள் வீட்டிற்கு भूयः - மறுபடியும், आगताः - வந்தவர்களாய், पृथां - குந்தியிடம் इदम् ऊचुः - இதைச் சொன்னார்கள்.

13 & 13½ अम्ब - அம்மா! महाबाहुः - பெரியகைகளையுடைய भीमः - பீமன், वने - காட்டில், चितः - தேடப்பட்டான். सर्वाणि - எல்லா, उद्यानानि च - தோட்டங்களும், विचितानि - தேடப்பட்டன. तथा - அவ்விதமே, नद्यः - நதிகளும், विचिताः - தேடப்பட்டன.

नद्यः - used in the sense of नद्यः (noun.)

वैशम्पायनः उवाच - வைசம்பாயனர் சொன்னார்.

14-15 ततः - பிறகு, सा कुन्ती - அந்தக்குந்தி, विदुरं - விதுரரை, स्वं निवेशनं - தன் வீட்டிற்கு, आनाय्य - அழை

த்து வரச் செய்து, **उवाच** - சொன்னாள். **क्षत्तः**- வேலைக்காரியின் புத்ரனாகிய ஹே விதுரரே, **बलवान्** - பல சலியான, **भीमसेनः** பீமஸேனன் **न दृश्यते** காணப்படவில்லையே.

N.B. **क्षत्तृ** - இந்தப் பதத்திற்கு இங்கு வேலைக்காரியின் புத்ரன் என்று பொருள். அது விதுரரைக் குறிப்பிடுகின்றது. இப்பதத்திற்கு இன்னும் வேறு அர்த்தங்கள் உண்டு. அவையாவன :—

'क्षत्ता शूद्रात् क्षत्रियाजे, प्रतीहारे च सारथौ ।
भुजिष्यातनयेऽपि स्यात् .... ॥

16. **सर्वे भ्रातरः** - எல்லா ஸஹோதரர்களும் (பாண்டவர்கள்), **भ्रातृभिः सह** - ஸஹோதரர்களோடுகூட, **उद्यानात्** தோட்டத்திலிருந்து, **निर्गताः** - கிளம்பிவந்து விட்டார்கள். **किं तु** - ஆனால், **तत्र** - அவர்களில், **महाबाहुः** - பெரிய கைகளையுடைய, **भीमः** - பீமன், **एकः** - ஒருவனே, **इह** - இங்கு **मां** - என்னிடம், **नाभ्येति** வரவில்லை.

16½. **सः** - அவன், **सदा** - எப்பொழுதும், **दुर्योधनस्य**- துர்யோதனனுடைய, **चक्षुः** - கண்களை, **न च प्रीणयते** - ஸந்தோஷப்படுத்தவில்லை (துர்யோதனனுடைய கண்ணுக்கு பீமன் பிடிக்கவில்லை-ப்ரியமாயில்லை என்பது கருத்து).

17-18. **असौ सुयोधनः** – இந்த துர்யோதனன் **क्रूरः** - கொடியவன், **दुर्मतिः** -கெட்ட புத்தியுள்ளவன், **क्षुद्रः** - அற்பன், **राज्यलुब्धः** - ராஜ்யத்தில் பேராசை கொண்டவன், **अजपत्रपः** - வெட்கமற்றவன், (**अतः** - ஆகையால்) **सः** - அப்படிப்பட்ட துர்யோதனன், **जातमन्युः** - கோபம் கொண்டவனாய், **तं वीरं** - அந்த வீரனாகிய பீமனை, **निहन्यात् अपि** - கொன்றுமிருப்பான், **तेन** - அதனால், **मे चित्तं** - என் மனது, **व्याकुलं** - கவலைகொண்டதாயிருக்கின்றது, (**हृदयं** -

மனது) दह्यतीव च - எரிவது போலிருக்கிறது" इति - என்று.

दुष्टा मतिः यस्य सः ॥ राज्ये लुब्धः ॥

न विद्यते अपत्रपा यस्य सः ॥ जातः मन्युः यस्य सः ॥

निहन्यात् - Potential III sing. of हन्

सुयोधनः तं वीरं निहन्यात् A.V. सुयोधनेन सः वीरः निहन्येत P.V

दह्यति - Archaic for दहति ।

विदुरः उवाच - விதுரர் சொன்னார்.

19. कल्याणि - நற்குணமுள்ளவளே ! एवं - இப்படி, मा वदस्व - சொல்லாதே, शेषसंरक्षणं - மிச்சமுள்ள புத்ரர் களுடைய ரக்ஷணையை, कुरु - செய். दुष्टात्मा - துஷ்டஸ்வ பாவமுள்ள, सः - அந்த துர்யோதனன், प्रत्यादिष्टः - நிந் திக்கப்பட்டவனாய், तव - உன்னுடைய, शेषेऽपि - மிச்ச முள்ள புத்திரர்களிடத்திலும், प्रहरेत् - அடிப்பான் (மற்ற வர்களையும் ஹிம்ஸிப்பான்.)

शेषाणां संरक्षणं ॥ दुष्टः आत्मा यस्य सः ॥

वदस्व - Imperative II sing. of वद् .

N.B. 'चुरादि'गण (10-வது கண)த்தில் படிக்கப்பட்ட இந்த 'वद्' என்ற धातु - விற்கு ஒரு சமயம், 'अय' என் பதையும் ஒருபொழுது 'अ' என்பதையும் விகுதிக்கு முன் சேர்க்கலாம். அதாவது, वादयति वादयते वदति वदते, ஆனல் भ्वादिगण-த்தில் (1-வது கணத்தில்) படிக்கப்பட்ட वद् என்பது परस्मैपदि என்றும், चुरादिगण-த்தில் படிக்கப் பட்டது उभयपदि என்றும் அறியத்தகுந்தது. தவிர, कर्मणि प्रयोग-த்தில் (passive voice) முதலாவது கணத்தி லுள்ள वद् என்பது 'उद्' என்று மாறுதலையடைவது போல இது மாறுதலையடையாது. ஆகையால் இதனுடைய

(passive voice) कर्मणि प्रयोगம் मैवं त्वया वद्यताम् என்று அறியவும்.

शेषसंरक्षणं त्वं कुरु A. V. शेषसंरक्षणं त्वया क्रियतां P. V.

20. महामुनिः - பெரிய முனிவரான வ்யாஸர் यथा उवाच - எப்படிச் சொல்லியிருக்கிறாரோ, तथा - அந்தப்படியாக, तव सुताः - உன்னுடைய புத்திரர்கள், दीर्घायुषः - நீண்ட ஆயுளையுடையவர்கள். ते - உன்னுடைய, पुत्रः - புத்ரன், आगमिष्यति - (அவச்யம்) வருவான்; प्रीतिं च - ஸந்தோஷத்தையும், उत्पादयिष्यति - உண்டு பண்ணுவான்."

दीर्घम् आयुः येषां ते ॥ महान् मुनिः ॥

वैशम्पायन उवाच - வைசம்பாயனர் சொன்னார்.

21. एवं - இவ்விதம், विद्वान् विदुरः - வித்வானாகிய விதுரர், उक्त्वा - சொல்லி, स्वं निवेशनं - தன் இருஹத்திற்கு, ययौ - சென்றார். कुन्ती - குந்திதேவி, चिन्तापरा - கவலை கொண்டவளாக, भूत्वा - ஆகி, गृहे - வீட்டில், सुतैः सह - புத்திரர்களோடு கூட, आसीना - உட்கார்ந்து கொண்டு, आसीत् - இருந்தாள்.

Note the declenosion of the word 'विद्वस्'

22. ततः- அதற்குப்பிறகு, अष्टमे दिवसे - எட்டாவது தினத்தில், पाण्डवः - பீமன், प्रत्यबुध्यत - விழித்துக் கொண்டான், तदा - அப்பொழுது, तस्मिन् रसे - அந்த ரஸம், जीर्णे- ஜீர்ணமான பொழுது, बली सः-பலசாலியான அந்த பீமன், अप्रमेयबलः - அளவிடமுடியாத பலத்தை யுடையவனாக, अभवत् - ஆனான்.

अष्टानां पूरणः, तस्मिन् ॥ अप्रमेयं बलं यस्य सः ॥

23. ते भुजङ्गमाः - அந்த நாகர்கள், तं पाण्डवं - அந்த பீமனை, प्रतिबुध्यन्तं - விழித்துக் கொள்ளுகின்றவனாக,

दृष्ट्वा - பார்த்து, **अव्यग्राः**-பயமற்றவர்களாய், **सान्त्वयामासुः**- ஸமாதானப்படுத்தினார்கள், **इदं वचनं च** - இந்த வார்த்தையையும், **अब्रुवन्** சொன்னார்கள்.

24. **महाबाहो** - பெரியகைகளையுடையவனே! **यत्** - எந்தக்காரணத்தினால், **वीर्यसंभृतः** - பலம் நிரம்பிய, **अयं रसः**- இந்த ரஸமானது, **ते** - உன்னால், **पीतः**-குடிக்கப்பட்டதோ, **तस्मात्** - ஆகையினால், **नागायुतबलः** - பதினாயிரம் யானைகளுடைய பலமுள்ளவனாகவும், **रणे** - யுத்தத்தில், **अधृष्यः** - ஜயிக்க முடியாதவனாகவும், **भविष्यसि** - ஆவாய்.

वीर्येण संभृतः॥ नागानाम् अयुतं, तस्येव बलं यस्य सः॥ न धृष्यः॥

25. **कुरुपुङ्गव** ! - கௌரவச்ரேஷ்டனே ! **अद्य** - இப்பொழுது **त्वं** - நீ **दिव्यैः** - திவ்யமான, **इमैः जलैः** - இந்த ஜலங்களால், **स्नातः**-ஸ்னானம் செய்தவனாய், **स्वगृहं** - த(உ)ன் வீட்டிற்கு, **गच्छ** - செல், **त्वां विना** - உன்னை விட்டு (நீ இல்லாமல்), **ते** - உன்னுடைய, **भ्रातरः** - ஸஹோதரர்கள், **अनुतप्यन्ति** -- வருத்தப்படுகிறார்கள்.

पुमान् गौः=पुङ्गवः ॥ G. P. '**गो**' at the end of a **तत्पुरुष** compound becomes '**गव**'

कुरुः पुङ्गवः इव, तत्संबुद्धिः ॥

इमैः Archaic for **एभिः** ॥

त्वां विना - G. P. **विना** governs the aceusative, instrunertal or ablative case.

अनुतप्यन्ति - Archaic for **अनुतप्यन्ते** or **अनुतपन्ति**

26-27. **ततः** - பிறகு, **महाबाहुः** - பெரியகைகளையுடையவனும், **महाबलः** - மிகவும் பலமுள்ளவனுமான, **सः** - அந்த பீமன் **नागस्य भवने** - நாகனுடைய கிருஹத்தில், **स्नातः** - ஸ்னானம் செய்தவனாகவும், **शुचिशुक्लाम्बरस्रजः**- சுத்த

மானதும் வெண்மைநிற முள்ளதுமான வஸ்த்ரத்தையும் புஷ்பமாலைகளையுமுடையவனுகவும், **विषघ्नीभिः** - விஷங்களைப் போக்கடிக்கின்றவைகளை, **सुरभीभिः** நறுமணமுள்ளவைகளுமான, **ओषधीभिः** மூலிகைகளால், **विशेषतः** -விசேஷமாக, **कृतकौतुकमङ्गलः** - செய்யப்பட்ட (கட்டப்பட்ட) மங்கள கங்கணத்தையுடையவனுகவும் இருந்துகொண்டு, **नागैः** - நாகர்களால், **दत्तं** - கொடுக்கப்பட்ட, **परमान्नं च** - பாயஸத்தையும் **भुक्तवान्** புஜித்தான்.

अम्बरं च स्रक् च तयोः समाहारः=अम्बरस्रजम् ॥ शुचि च तत् शुक्लं च=शुचिशुक्लं, शुचिशुक्लम् अम्बरस्रजं यस्य सः ॥ कृतं कौतुकमङ्गलं यस्य सः ॥

विषं घ्नन्तीति=विषघ्नयः ताभिः ॥ परमम् अन्नम् ॥

28-8½. **वीरः** - வீரனும், **अरिन्दमः** - சத்துருக்களை அடக்குகின்றவனுமாகிய, **पाण्डवः** - பீமன், **भुजगैः** - நாகர்களால் **पूजितः** - பூஜிக்கப்பட்டவனுகவும், **आशीर्भिः** - ஆசீர்வாதங்களால், **अभिनन्दितश्च** - ஸந்தோஷப்படுத்தப் பட்டவனுகவும், **दिव्याभरणसंछन्नः** - திவ்யமான ஆபரணங்களால் அலங்கரிக்கப் பட்டவனுகவுமிருந்து கொண்டு, **प्रहृष्टात्मा** - ஸந்தோஷங்கொண்ட மனதையுடையவனுய் **नागान्** - நாகர்களிடம், **आमन्त्र्य** - விடைபெற்றுக் கொண்டு, **नागलोकात्** - நாகர்களுடைய உலகத்திலிருந்து, **उदतिष्ठत्** - மேலே கிளம்பினுன்.

दिव्यानि आभरणानि, तैः संछन्नः ॥ प्रहृष्टः आत्मा यस्य सः ॥

29-30. **तदा** - அப்பொது, **जलरुहेक्षणः** - தாமரைப் மலர் போன்ற கண்களையுடைய, **कुरुनन्दनः** - பீமன், **नागैः** - நாகர்களால், **जलात्** - ஜலத்திலிருந்து, **उत्क्षिप्य** - மேலேதூக்கி **तस्मिन्नेव** - அதே (முன் இருந்த) **वनोद्देशे** -

காட்டுப் பிரதேசத்திலேயே, **स्थापितः** - ஸ்தாபிக்கப் பட்டான் (வைக்கப்பட்டான்). **ते नागाश्च**-அந்த நாகர்களு **पाण्डवस्य** - பீமன், **पश्यतः एव** - பார்த்துக்கொண்டிருக்கு பொழுதே, **अन्तर्दधिरे** - மறைந்தார்கள்.

जले रोहतीति=जलरुहं, तद्दिव ईक्षणं यस्य सः ॥

कुरूणां नन्दनः ॥

अन्तर्दधिरे - perf. III plu. of **धा** with **अन्तर् ॥**

पाण्डवस्य पश्यतः- Genitive absolute (**अनादरे षष्ठी**) When contempt or disregard is to be shown the genitive absolute is used.

31. **ततः** - பிறகு, **महाबलः** - மிக்கபலமுள்ளவனும், **महाबाहुः** - பெரியகைகளையுடையவனுமாகிய, **कौन्तेयः** - குந்தியின் புத்ரனை, **भीमसेनः** - பீமஸேனன், **अञ्जसा** - உடனே (சீக்கிரமாக) **उत्थाय** - எழுந்து, **मातुः** தாயினுடைய **अन्तिकं** - ஸமீபத்திற்கு, **आजगाम** - வந்தான்.

32. **ततः** - பிறகு, **अरिविमर्दनः** - சத்துருக்களை நாசம் செய்கின்ற, **सः** அந்த பீமன், **जननीं** - தாயையும், **ज्येष्ठं भ्रातरमेव च** - மூத்த ஸஹோதரனாகிய தர்மபுத்திரனையும், **अभिवाद्य** - நமஸ்காரம் செய்து, **कनीयसः**- தம்பிகளை, **शिरस्सु**- உச்சிகளில், **समाघ्राय** - முகர்ந்து, **स्थितः** - இருந்தான்.

अरीणां विमर्दनः ॥ अतिशयेन वृद्धः=ज्येष्ठः, तम् ॥

अतिशयेन युवानः, कनीयांसः, तान् ॥

ज्येष्ठम् superlative of **वृद्ध ॥ कनीयसः** - Comparative of **युवन् ॥** - Degrees of comparison.

वृद्धः	**वर्षीयान्** / **ज्यायान्**	**वर्षिष्ठः** / **ज्येष्ठः**
युवा	**कनीयान्**	**कनिष्ठः**

33. नरर्षभः - மனிதச்ரேஷ்டர்களான, तैश्चापि - அந்த ஸஹோதரர்களாலும், मात्रा सह - தாயினாலும், संपरिष्वक्तः - ஆலிங்கனம் செய்து (தழுவி) கொள்ளப்பட்டான். अन्योन्यगतसौहर्दात् - ஒருவருக்கொருவரிடமுள்ள சிநேகத்தினால், दिष्ट्या - நல்லகாலம், दिष्ट्या - நல்ல காலம், इति - என்று, अब्रुवन् - சொன்னார்கள்.

नराः ऋषभाः इव=नरर्षभाः, तैः ॥

अन्योन्यं गतं सौहार्दं, तस्मात् ॥ (सुहृदः भावः=सौहार्दम्) ॥

34. ततः - பிறகு, महाबलपराक्रमः - மிகுந்த பலத்தையும் பராக்கிரமத்தையுமுடைய, भीमसेनश्च - பீமஸேனனும், तत् - அந்த, दुर्योधनविचेष्टितं सर्वं - துர்யோதனனுடைய செய்கை எல்லாவற்றையும், भ्रातॄणां - ஸஹோதரர்களுக்கு, आचष्ट - சொன்னான்.

बलं च पराक्रमश्च=बलपराक्रमौ, महान्तौ बलपराक्रमौ यस्य सः ॥

आचष्ट Imperfect III sing. of चक्ष् with आ.

आचक्षि	आचक्ष्वहि	आचक्ष्महि
आचष्ठाः	आचक्षाथाम्	आचड्ढ्वम्
आचष्ट	आचक्षाताम्	आचक्षत

भीमसेनः दुर्योधनविचेष्टितम् आचष्ट A. V.

भीमसेनेन दुर्योधन विचेष्टितम् आख्यायत P. V.

35. पाण्डवः - பீமன், नागलोके - நாகலோகத்தில், यत् वृत्तं - எது நடந்ததோ, तत् - அந்த, गुणदोषं सर्वं - குணதோஷ[illegible] (நன்மை தீமை) இவைகள் எல்லாவற்றையும், अ[illegible] மிச்சமில்லாமல், अशेषेण - பூர்ணமாக कथयामास - சொன்னான்.

गुणाश्च दोषाश्च, तेषां समाहारः ॥

36. ततः - பிறகு, युधिष्ठिरः राजा - யுதிஷ்டி
भीमं பீமனிடம், अर्थवत् वचः - அர்த்தமுள்ள (உ
துள்ள) வார்த்தைகளை, आह - சொன்னார். तूष्णीं भ
மலிரு, इदं कार्यं - இந்தக் காரியம், कथंचन - எந்த
லும், ते - உன்னால், न जल्प्यम् - சொல்லத்தகுந்ததல

अर्थः अस्मिन् अस्तीति=अर्थवत् ॥

'जल्प्यम्' Potential participle of जल्प्

G. P. ते जल्प्यम् Potential participles g
the genitive or instrumental of the agent o
action.

36½. इतः प्रभृति - இனி மேல், अन्योन्यम
ஒரு வருக்கொருவர் ஆதரவுள்ளவர்களாய் (ஜாக்
யாக), कौन्तेयं - பீமனை, रक्षत - காப்பாற்றுங்கள்.

कौन्तेयं रक्षत A. V. कौन्तेयः युष्माभिः रक्ष्यताम्]

37-37½. एवम् - இவ்விதம், उक्त्वा - சொல்லிவி
महाबाहुः - பெரியகைகளையுடைய, धर्मराजः युधिष्ठिरः -
ராஜரான (தர்மத்திலுல் விளங்குகின்ற) யுதிஷ்டிரர்,
அது முதற்கொண்டு, सर्वैः भ्रातृभिः - எல்லா ஸகோதர
களோடும், सहितः - கூடியவராய், अप्रमत्तः - ஜாக்கி
யாக, अभवत् - இருந்தார்.

38-38½. ते पाण्डवाः - அந்தப் பாண்டவர்கள், य
எப்பொழுது, अवगताः -(பீமனுடைய செய்தியை) தெ
கொண்டார்களோ, तदा - அப்பொழுது, मन्त्ररक्षणे - ர
யத்தை ரக்ஷிக்கும் விஷயத்தில், प्रयताः - ஜாக்கிரதை
களாயிருந்து கொண்டு, तस्य - அந்த பீமனைப்பற்றிய
तत् कर्म - அந்தச் செய்கையை, बहुलं न त्वेव चक्रुः - வெ
படுத்தவேயில்லை.

अवगताः is used in the sense of अवगतवन्तः ॥

मन्त्रस्य रक्षणं, तस्मिन् ॥

39. धर्मात्मा - தர்மபுத்தியுள்ளவரும், मतिमान् - புத்தி சாலியுமாகிய, विदुरः - விதுரர், तेषां - அவர்களுக்கு मतिं - புத்தியை, प्रददौ - புகட்டினார். (உபதேசம் செய்து வந்தார்).

40. दुर्योधनोऽपि - துர்யோதனனும், तं पाण्डवं - அந்த பீமனை, पुनरागतं - மறுபடியும் திரும்பிவந்தவனைக, दृष्ट्वा – பார்த்து, अहन्यहनि - ஒவ்வொருநாளும், एवं - இந்த விஷய மாக, चिन्तयन् - நினைத்துக்கொண்டும், निश्वसन् च – பெரு மூச்சு விட்டுக்கொண்டும், तप्यते - வருந்தினான்.

Note the declension of 'अहन्'

41. राजा - அரசனாகிய திருதராஷ்டிரன், अतिदुर्मदान्- அதிகமான கர்வமுள்ளவர்களும், क्रीडमानान् - விளையாடும் குணமுள்ளர்களுமான, तान् कुमारान् - அந்தக் குமாரர்களை, दृष्ट्वा - பார்த்து, शिक्षार्थं - (அவர்களுக்கு வில்வித்தையை) கற்பிப்பதற்காக, शरस्तम्बे - நாணல் ஸ்தம்பத்தில், समुद्भूतं- பிறந்தவரும், वेदशास्त्रार्थपारगं - வேதசாஸ்திர விஷயங்களின் கரைகண்டவருமாகிய, गौतमं - கோதம குமத்தில் பிறந்த கிருபாசார்யரை, गुरुम् - குருவாக, अन्विष्य - தேடி, तान् - அவர்களை, न्यवेदयत् - (அவரிடம்) ஒப்புவித்தார்.

अत्यन्तं दुर्मदाः, तान् ॥ शिक्षार्थं=शिक्षार्थम् ॥

—मस्य गोत्रापत्यं पुमान्=गौतमः, तम् ॥

[illegible]e the declension fo this word गौतम

गौतमः	गौतमौ	गोतमा
गौतमम्	,,	गोतमा[illegible]

N. B. 'गौतम' is changed to गोतम in the plu.

N. B. क्रीडामानान् (चानशन्तम्) this is not the Atmanepada present participle of क्रीड् ॥ This is quite defferent from the Atma. pre. part.

All the roots take the termination आन(चानश्) to express disposition (C. F.) ताच्छील्य

वयोवचनशक्तिषु चानश् ॥ (अष्टाध्यायी,)

वेदाश्च शास्त्रार्थाश्च, तेषां पारं गच्छतीति, तम् ॥

42. राज्ञा - அரசனால், तस्मै - அவருக்கு, निवेदिताः - தெரிவிக்கப்பட்ட (அவரிடத்தில் ஒப்பிவிக்கப்பட்ட), ते - அந்த, कुरवः सर्वे - கௌரவர்கள்யாவரும், निष्ठिताः - நியமங்களையுடையவர்களாய், कृपात् - கிருபாசார்யரிடமிருந்து धनुर्वेदं - வில்வித்தையை, अधिजग्मुः - கற்றுக்கொண்டார்கள்.

कुरोः गोत्रापत्यं पुमान्=कौरव्यः ॥

कुरोः गोत्रापत्यानि पुमांसः=कुरवः ॥

Note the declension of the word कौरव्य

कौरव्यः	कौरव्यौ	कुरवः
कौरव्यम्	,,	कुरून् etc.

N. B. कौरव्य is changed into कुरु in the plu.

अधिजग्मुः Perfect III plu. of गम् with अधि .

ते धनुर्वेदम् अधिजग्मुः A.V. तैः धनुर्वेदः अधिजग्मे P.V.

இவ்விதம் 139வது அத்தியாயம் முற்றிற்று.

Bharati Vijayam Press, Triplicane,—1000-7-49.